

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
KATEDRA HUDEBNÍ VÝCHOVY

KÜHNŮV DĚTSKÝ SBOR

KÜHN CHILDREN'S CHOIR
(PRAGUE PHILHARMONIC CHILDREN'S
CHOIR)

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: Mgr. et Mgr. Jana Veverková

Oponent diplomové práce: Prof. PhDr. Stanislav Pecháček, Ph.D.

Autor diplomové práce: Zuzana Scheinostová

Obor: Učitelství pro I. stupeň ZŠ

Forma studia: prezenční

Dokončení diplomové práce: červen 2012, Praha

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně pod vedením Mgr. et Mgr. Jany Veverkové. V práci jsem použila informační zdroje uvedené v seznamu. Elektronická verze práce je totožná s verzí listinnou.

V Praze dne 10. 6. 2012

.....

Podpis

Srdečně děkuji Mgr. et Mgr. Janě Veverkové za odborné vedení a pomoc při získávání potřebných informací, za cenné připomínky, rady a trpělivost při zpracování diplomové práce. Dále bych chtěla poděkovat Prof. Jiřímu Chválovi, Mgr. Petru Louženskému, Prof. Ivanu Kurzovi, Lukáši Hurníkovi, Ph.D., MgA. Janě Siberové a Mgr. Marii Bartošové za poskytnuté rozhovory. V neposlední řadě bych ráda poděkovala Mgr. Ivě Rakové za umožnění přístupu do archivu sboru a pracovníkům Institutu pro kriminologii a sociální prevenci za odbornou pomoc při vyhodnocování dotazníku.

Název:

Kühnův dětský sbor

Anotace:

Teoretická část diplomové práce mapuje historii Kühnova dětského sboru, spolupráci s předními pražskými scénami, s významnými českými i světovými hudebními tělesy a dirigenty, významné koncerty a vystoupení v rámci prestižních festivalů. Představuje osobnosti na postu sbormistra, přibližuje repertoár a diskografii sboru. Krátká kapitola je věnována současné podobě sboru a jejímu současnému uměleckému vedení.

Praktickou část tvoří rozhovory s osobnostmi, které jsou různými způsoby spjaty s Kühnovým dětským sborem. Zvláštní kapitola práce je věnována dotazníku, který byl určen členům koncertního oddělení sboru a který je zaměřen na důvody a motivaci pro vstup do sboru a setrvání v něm, hudební zázemí v rodinách atd.

Klíčová slova:

Kühnův dětský sbor, historie sboru, Česká filharmonie, Národní divadlo, hudební festivaly, sbormistři, skladatelé, motivace.

Title:

Kühn Children's Choir (Prague Philharmonic Children's Choir)

Annotation:

The theoretical part of this MA thesis outlines the history of the Prague Philharmonic Children's Choir, its cooperation with Prague's leading stages, with outstanding Czech and international musical ensembles and conductors, as well as important concerts and appearances at prestigious festivals. It introduces the personalities who have held the position of choirmaster, and it surveys the choir's repertoire and discography. A short chapter is dedicated to the present situation of the choir and its present artistic guidance.

The practical part comprises interviews with personalities who are, in various ways, linked with the Prague Philharmonic Children's Choir. A separate chapter is dedicated to a questionnaire which was given to members of the concert section of the choir and which covers the reasons and motivation for entering the choir and remaining there, the musical background in families etc.

Keywords:

Kühn Children's Choir (Prague Philharmonic Children's Choir), history of the choir, Czech Philharmonic, National Theatre, music festivals, choirmasters, composers, motivation.

Úvod.....	7
1. Historie Kühnova dětského sboru	10
1.1 30. léta.....	10
1.2 40. léta.....	12
1.3 50. léta.....	15
1.4 60. léta.....	20
1.5 70. léta.....	23
1.6 80. léta.....	28
1.7 90. léta.....	32
1.8 21. století.....	39
2. Současná podoba Kühnova dětského sboru	47
2.1 Oddělení sboru	47
2.2 Profily členů uměleckého vedení sboru.....	49
3. Kühnův dětský sbor očima sbormistrů, zpěváků i skladatelů.....	56
3.1 Rozhovor s prof. Jiřím Chválou.....	56
3.2 Rozhovor s Petrem Louženským	65
3.3 Rozhovor s Marií Bartošovou.....	76
3.4 Rozhovor s Janou Siberovou	82
3.5 Rozhovor s prof. Ivanem Kurzem.....	87
3.6 Rozhovor s Lukášem Hurníkem, Ph.D.	92

4.	Výsledky dotazníku.....	100
5.	Závěr.....	110
6.	Seznam příloh.....	114

Úvod

Motto: „Život bez hudby je jako louka bez květin.“ (Jan Masaryk)

Sborové zpívání má v naší zemi dlouhou tradici. Existuje zde mnoho profesionálních sborů, ale také nepřeborné množství sborů amatérských. Sborové zpívání je určeno všem bez rozdílu věku, a právě z hlediska věku zaujímá neopomenutelné postavení sborové zpívání dětí. Mnoho skladatelů komponovalo skladby pro dětský sbor nebo dětský sbor zahrnuli do děje svých oper. Těžko si můžeme představit Pucciniho *La Bohème* bez dětských scén, stejně tak jako Bizetovu *Carmen*.

Ani v dnešní době plné možností, jak trávit volný čas, neupadá zájem rodičů, aby jejich dítě navštěvovalo nějaký sbor. Je to místo, kde dítě může smysluplně trávit čas mezi svými vrstevníky. Navštěvování sboru může mít na dítě i výchovný vliv, často se zde poprvé setkává se skutečností, že na kvalitním výsledku se musí pracovat, se spoluodpovědností za výsledek této práce, s profesionálním přístupem k hudbě, základními návyky k umělecké kázni a pořádku.

Mnoho dětských sborů, díky kvalitnímu a obětavému vedení, dosáhlo téměř profesionální úrovně. Ráda bych jmenovala alespoň některé z nich: dětský pěvecký sbor *Boni Pueri*, *Pueri Gaudentes*, *Rolnička*, brněnská *Kantiléna*, liberecký *Severáček*, ve svém čase zcela neoddiskutovatelně *Bambini di Praga* a *Kühnův dětský sbor*.

Posledně jmenovaný jsem si vybrala jako téma své diplomové práce, mimo jiné proto, že v letošním roce 2012 oslaví tento mimořádný sbor osmdesát let od založení. Sama jsem členkou sboru nikdy nebyla, měla jsem však možnost pozorovat členy sboru a jejich sbormistra při práci na nastudování a provedení opery *La Bohème* ve Státní opeře Praha, kde jsem členkou orchestru. Podobně jsem se mohla setkat s bývalými členy sboru, kteří se hudbě rozhodli věnovat profesionálně a kteří dodnes považují své členství ve sboru za stěžejní při rozhodování o své další hudební kariéře.

Velmi mne zarazila skutečnost, že na Pedagogické fakultě toto téma nebylo zpracováno, ač tuto školu navštěvovalo mnoho bývalých členů sboru. Proto jsem se

rozhodla ve své práci představit sbor jako významné hudební těleso s mnohaletou tradicí a velkým vlivem na své členy.

V první kapitole práce představuji historický vývoj sboru, jeho významná vystoupení a hudební úspěchy doma i v zahraničí, změny na postu sbormistra i vliv některých dějinných zvrátů 20. století na provoz a fungování sboru. Druhá kapitola stručně charakterizuje současný systém sboru a jeho umělecké vedoucí. Ve třetí, praktické kapitole přináším sérii rozhovorů s lidmi, kteří jsou s Kühnovým dětským sborem nějak spojeni: na předním místě je to jeho současný umělecký vedoucí prof. Jiří Chvála, dále jeho asistent Petr Louženský, některé bývalé členky či skladatelé komponující pro „Kühnhata“. Práci uzavírá výsledek dotazníkového šetření mezi samotnými členy sboru.

O tomto výjimečném sboru existuje bohužel pouze minimum pramenů. Při zpracování teoretické části práce jsem se tudíž mohla opírat pouze o dvě publikace, které jsou sboru věnovány (jde o dva jubilejní nízkonákladové sborníky), a dále o informace získané ústním sdělením či z archivu sboru. Vzhledem k současnému stěhování archivu jsou i zde uložené prameny jen částečně dostupné, a proto byla práce s nimi poměrně komplikovaná. Jednoduchá nebyla ani spolupráce s vedením sboru.

Řízené rozhovory jsem vedla podle předem připravených otázek, které se zaměřovaly na vztah respondenta ke Kühnovu dětskému sboru, jeho vlastní umělecké práci i obecněji k problémům hudby i pedagogiky.

Dotazníky, které jsem rozdala členům koncertního oddělení Kühnova dětského sboru s cílem zjistit jejich postoje a motivaci ke vstupu do tohoto tělesa i setrvání v něm a další souvislosti (např. rodinné zázemí, hudební tradici v rodině apod.), jsem sestavila i vyhodnocovala základními metodami sociologického výzkumu. Plné znění dotazníků uvádím v příloze této práce. Jinou částí přílohy jsou fotografie osobností z vedení sboru i obrazový doprovod ilustrující jeho koncertní vystoupení.

Výsledně se mi podařilo shromáždit materiál, který dle mého soudu podává relativně celistvý pohled na přední český hudební soubor, jehož letošní osmdesáté výročí trvání je, jak mu přeji, jen malým mezníkem v jeho nekončící historii.

1. Historie Kühnova dětského sboru

1.1 30. léta

Založení Kühnova dětského sboru je úzce spjato s Českým rozhlasem. Ten začal své vysílání nejprve v Praze, a to v roce 1923. Mezi lety 1926 až 1929 rozšířil své vysílání o dvě další stanice v Brně a Ostravě. Jak uvádí Miloš Pokora, autor kroniky k 75. výročí Kühnova dětského sboru *Krásná je modrá obloha*, v roce 1934 mělo rozhlasový přijímač již téměř 40 lidí z tisíce a během roku 1938, kdy vlastnilo rozhlasový přijímač více než milion domácností, bylo do éteru odvysíláno přes dva tisíce hodin vážné hudby (srov. POKORA 2007, s. 16–17).

Záhy se rozhlas stal nejen novým nástrojem k oslovení mnoha posluchačů, ale také největším zaměstnavatelem profesionálních hudebníků. Pro jeho potřeby bylo zakládáno mnoho nových hudebních těles, uzavíraly se nové pracovní smlouvy se soubory, sólisty i skladateli, ale také s divadly atd.

Jan Kühn se stal zaměstnancem rozhlasu v roce 1931. Tehdy zde již existoval rozhlasový symfonický orchestr, nikoli však pěvecký sbor, přičemž byly nároky na umělce značně vysoké, jelikož se v této době hudební programy opíraly pouze o přímé přenosy. Kühn v rozhlase na Radiojournalu zastával post režiséra tzv. školského rozhlasu, kde se staral o výchovně-pěvecké relace. Při přípravě vysílání pravidelně narážel na to, že pro každý projekt musel vyhledávat a najímat nové dětské zpěváky. To bylo též jedním z důvodů, proč se Kühn rozhodl opustit svou slibně rozběhnutou kariéru operního pěvce a věnovat se pedagogické a sbormistrovské práci, vychovat další generaci zpěváků a předat jí své vlastní zkušenosti.

Sám Jan Kühn na své počáteční období vzpomněl následovně: „Kde jsem přišel na myšlenku založit dětský sbor? Jako zpěvák jsem hodně cestoval a v cizině mě často zaujaly dětské sbory, především v Itálii, a abych byl ještě přesnější, bylo to hlavně v Sixtinské kapli v Římě. Když se pak u nás zakládal a organizoval školský rozhlas, ukázalo se, že potřebujeme nutně dětský sbor. Tehdejší známý sbor Bakulových zpěváčků nemohl už tuto mezeru vyplnit, předně proto, že děti tohoto sboru odrostly.

Založili jsme proto menší dětský sbor, nejprve s deseti, pak se čtyřiceti až šedesáti malými zpěvačky.“ (Jan Kühn, Lidové noviny, 11. 9. 1943, Bravo Kühňata! Praha, Panton 1987, str. 16)

V roce 1932 tedy Kühn založil dětský pěvecký sbor. Jeho deseti zakládajícími členy se stali žáci 2. a 3. třídy obecné školy z Prahy 11, které si Jan Kühn vybral na doporučení učitelky a autorky dětských knížek Marie Charousové-Gardavské. Sbor velice rychle zvyšoval počet členů. Podle Miloše Pokory v roce 1933, kdy nesl název „Dětský sbor pražské rozhlasové stanice“, měl třicet členů a o rok později dokonce padesát (srov. POKORA 2007, s. 18).

Již rok po založení sboru se sbormistrou nejbližší spolupracovnicí a korepetitorkou sboru stala Kühnova manželka Markéta. Během několika následujících let se Jan Kühn snažil budovat také pevnou základnu sboru s několika přípravnými odděleními, takže sbor byl ve své době pokládán za neoficiální školu sborového umění.

V témže roce 1933 se sbor v rozhlase představil poprvé, a to Jeremiášovou Směsí národních písní. S tímto dílem slavil mnoho úspěchů i v dalších letech. Také další úspěchy na sebe nedaly dlouho čekat. Již v roce 1935 sbor získal první cenu v mezinárodní rozhlasové soutěži. Tímto vítězstvím se zařadil mezi světovou sborovou špičku. V roce 1936 byl pak sbor přizván ke spolupráci na operních představeních Jakobín, Prodaná nevěsta, Hry o Marii, Mefistofeles, Werther, Příhody lišky Bystroušky a dalších inscenací v Národním divadle.

V letech 1937 a 1938 byl sbor dokonce adresně vyzván rozhlasovými společnostmi v USA, Paříži a Londýně ke zprostředkování přímých přenosů koncertů dětského sboru.

Na konci třicátých let už se sbor nezaměřoval pouze na koncertování a přímé přenosy v prostorách rozhlasu. Kromě spolupráce s Národním divadlem přenesl svá vystoupení i na koncertní pódia. Za povšimnutí stojí dva výjimečné koncerty, které proběhly v roce 1937. První se uskutečnil v pražském Rudolfinu, tehdejší budově Parlamentu, dne 27. března 1937, kdy Kühnův dětský sbor přizval k provedení skladby

„Dona nobis pacem“ od Celestýna Rypla tehdejší dirigent České filharmonie Karel Šejna. Druhým koncertem bylo zahájeno pravidelné uvádění novinek soudobých českých skladatelů. Kühnův dětský sbor přednesl repertoár skladatelů Josefa Bohuslava Foerster, Aloise Háby, Karla Háby, Iši Krejčího, Jaroslava Křičky, Josefa Plavce, Karla Reinera, Hanuše Waltera Süskinda, Jiřího Svobody a Dalibora Cyrila Vačkáře dne 13. listopadu 1937 v sále pražské Ústřední knihovny. Miloš Pokora o tomto vystoupení hovoří přímo jako o „památné události“ (POKORA 2007, s. 22).

Mezi českými dětskými pěveckými sbory měl Kühnův dětský sbor od počátku výlučné postavení. Důvodů je více: osobnost hlavního sbormistra Jana Kühna a jeho promyšlený systém přípravných oddělení (podrobně se mu budu věnovat dále), fakt, že sbor působil v Praze a měl možnost spolupracovat s předními českými tělesy, sólisty a interprety, a musel tedy splňovat vysoké nároky, a dále úzká spojitost s dospělým rozhlasovým Českým pěveckým sborem, který tehdy sice ještě nebyl profesionálním tělesem, avšak jeho úroveň byla vysoká.

1.2 40. léta

Jak ovlivnila činnost sboru okupace Československa? Pokora naznačuje, že sama skutečnost, že po všechna válečná léta uváděl sbor skladby českých skladatelů, muselo být pro národ útechou a vzpruhou (srov. POKORA 2007, s. 22–23). Od začátku čtyřicátých let získal sbor soustředěnější zájem a pozornost soudobých českých skladatelů, kteří přímo jemu komponovali a věnovali své skladby. Například na koncertě k připomenutí desátého výročí založení sboru 1943 zazněly nové skladby Jaroslava Křičky, Josefa Plavce, Karla Háby a Václava Trojana.

Důležité je také připomenout, že od roku 1942 zpívá sbor pod názvem, který si uchoval do současnosti: Kühnův dětský sbor. V tomto roce má podle záznamů už okolo 350 dětí rozdělených do 7 oddělení.

V roce 1943 byl pak sbor znovu přizván ke spolupráci s Českou filharmonií. Tentokrát pozvání přišlo od šéfdirigenta filharmonie Rafaela Kubelíka, který údajně „potřeboval ... ničím nenapodobitelný výraz a tónbr dětských hlasů“ (POKORA 2007,

s. 24). Společně v tomto roce nastudovali a provedli Lisztovo třídílné oratorium Kristus. Tím však spolupráce s Českou filharmonií neskončila. O rok později společně vystoupili s Dvořákovým oratoriem Svatá Ludmila, tentokrát pod taktovkou Jaroslava Krombholce. I v tomto roce se potom uskutečnilo celovečerní vystoupení sboru, 17. března 1944 ve Smetanově síni se skladbami soudobých českých skladatelů. Jednalo se o skladby Jaroslava Křičky, Josefa Plavce, Františka Škvora, Václava Dobiáše, Alberta Peka, Václava Trojana, Josefa Bohuslava Foerstera a Jan Maláta. I tento koncert je, jak zdůrazňuje Miloš Pokora, třeba vnímat jako demonstraci vlastenectví a podporu českého národa v těžkých válečných letech (srov. POKORA 2007, s. 25).

Konec války nepřinesl jen uklidnění a svobodu, ale mnoha lidem připravil pachut' křivdy, ponížení a společenského odsouzení, ač bylo často nepodložené a nespravedlivé. Před Mimořádným lidovým soudem se v poválečných letech zpovídalo mnoho umělců, hudebníků, herců apod., tedy lidí, na jejichž profesi bylo během válečných let vidět a kteří mohli např. přijít do kontaktu s NSDAP. Někteří z nich, jako například herec Vlasta Burian nebo dirigent Václav Talich, byli zatčeni a vězněni. Ani Jan Kühn se nevyhnul obvinění, že se za války choval asociálně a nedemokraticky, dokonce mu bylo přičítáno, že se zasloužil o zatčení jednoho člena Českého pěveckého sboru gestapem (srov. POKORA 2007, s. 26). Přestože hrozící trestní řízení bylo zastaveno, protože k němu nebyl shledán pádný důvod, a přestože byl nakonec Jan Kühn dne 1. dubna 1947 lidovým soudem od všech nařčení očištěn, měla pro něj tato kauza nenávratné, fatální následky. 31. prosince 1946 mu byla doručena výpověď z Československého rozhlasu a také většina členů Českého pěveckého sboru se postavila proti němu. Určitým důvodem pro ně jistě bylo finanční a materiální zabezpečení, které jim rozhlas poskytoval (kdyby se postavili za svého vedoucího, mohli by si též způsobit potíže), avšak byla to velká křivda, spáchaná na člověku, který se naopak během válečných let pokoušel udržet českou hudbu na pódiiích a v rozhlasových pořadech a který se snažil během okupace členy svého sboru chránit před pracovním nasazením v Německu a pracovat v jejich prospěch, jak dokládají dobové záznamy.

V čele nového sboru, který se po válce na půdě rozhlasu utvořil z bývalých členů Českého pěveckého sboru a nesl název Pěvecký sbor československého rozhlasu, stanul

Jiří Pinkas. Někteří členové dospělého sboru odešli z rozhlasu společně s Janem Kühnem. Díky houževnatosti, pracovitosti a vytrvalosti členů i sbormistra byl však Český pěvecký sbor vystavěn znovu a takřka z ničeho. Noví členové byli získáni z řad studentů, právníků, lékařů a úředníků a sbor mohl navázat na svou předchozí činnost. Kühnův dětský sbor však odešel z rozhlasu jako celek, a nadále tak přetrvala spolupráce mezi dospělým i dětským Kühnovým tělesem. Kühnův dětský sbor se takto stal součástí Českého pěveckého sboru, zatímco vedením nově založeného dětského sboru v rozhlase byl pověřen Bohumil Kulínský.

Přes veškeré těžkosti, které konec války přinesl, si Kühnův dětský sbor ani jeho sbormistr nemohli stěžovat na nedostatek práce a zajímavých nabídek. Nadále trvala spolupráce s Národním divadlem, kde členové sboru vystupovali v operách *Tři zlaté vlasy děda Vševěda* od soudobého skladatele Rudolfa Karla, v opeře *Veronika Rafaela Kubelíka*, v Pucciniho *Bohémě*, v opeře *Malířský nápad* od Otakara Zicha, v *Českých jesličkách* Jaroslava Křičky nebo v opeře *Na starém bělidle* Karla Kovařovice. Vedle toho natáčeli hudbu k loutkovým filmům *Špalíček* a *Císařův slavík* Jiřího Trnky, ke kterým složil hudbu Václav Trojan. Jiří Trnka na toto období vzpomíná takto: „Nepamatuji si za dlouhou dobu naší spolupráce, že by nějaké dítě mělo trému nebo strach. Jan měl zvláštní způsob dodávání kuráže – buď se na dítě zachechtal, nebo udělal vtip, ale ne jak se dělá pro dětičky, naopak jednal vždy s dětmi jako s odpovědnými a dospělými, a hned bylo po rozpacích a malý umělec spustil naplno.“ (Jiří Trnka 1962, archiv KDS)

V roce 1947 a 1948 byl sbor pozván do Polska – tím se uskutečnilo první zahraniční turné sboru. Na koncertech v Katovicích, Krakově, Lodži, Varšavě, Poznani a na Světové výstavě ve Wroclavi byla uvedena nejen díla českých autorů (Bedřicha Smetany, Josefa Bohuslava Foerster, Františka Škvora, Otakara Jeremiáše, Václava Trojana, Jana Maláta, Dalibora Cyrila Vačkáře), ale sbor pro tuto příležitost nastudoval také díla polských autorů Witolda Wroňského a Tadeusze Szizowského, a údajně se o nich v polském tisku s nadšením psalo jako o „vokální filharmonii“ (POKORA 2007, s. 28).

Důležitým mezníkem v historii sboru, svědčícím o jeho kvalitách, bylo účinkování na festivalu Pražské jaro, kam byl sbor poprvé pozván v roce 1947. V tomto roce se sbor představil na samostatném večeru se sborovými skladbami Boleslava Vomáčky, Vítězslava Nováka, Josefa Bohuslava Foerster, Františka Škvora, Mikuláše Schneidera–Trnavského a Dalibora Cyrila Vačkáře. Koncerty s podobně náročným repertoárem se staly součástí dalších ročníků festivalu. Během nich často zazněly nové skladby soudobých českých skladatelů, například Jaroslava Ježka nebo Vladimíra Sommera. Za zmínku stojí koncert, který uzavíral ročník Pražského jara roku 1948, kde sbor (tehdy uváděný jako Dětský sbor Českého pěveckého sboru), společně s Českým pěveckým sborem, Pražským a Vinohradským Hlaholem, Pěveckým sdružením pražských učitelek, Pěveckým sborem Smetana, Symfonickým orchestrem hl. m. Prahy FOK, Českou filharmonií a špičkovými sólisty se podílel na provedení Dvořákova oratoria Svatá Ludmila. Tento koncert se konal na nádvoří Pražského hradu pod taktovkou Rafaela Kubelíka. Jednalo se o poslední vystoupení tohoto dirigenta na Pražském jaru a předposlední vystoupení před českým publikem před jeho emigrací. Do Prahy se vrátil až po dvaadvaceti letech.

Od roku 1949 zahájil sbor svá každoroční letní soustředění (to první se konalo ve Veselíčku na Přerovsku), která využíval k rozšiřování a cappellového¹ repertoáru a ke studiu nových skladeb současných českých skladatelů.

1.3 50. léta

Od 1. září 1950 se stal zástupcem sbormistra v Českém pěveckém sboru i v Kühnově dětském sboru Antonín Šídlo, který byl jako dítě v letech 1936–1939 členem Kühnova dětského sboru. Později zpíval v Českém pěveckém sboru a po absolvování Pražské konzervatoře začal v obou sborech působit jako korepetitor. Podle vzoru drážďanského chlapeckého sboru vedeného prof. Rudolfem Mauersbergem vybral prof. Kühn ze všech oddělení Kühnova dětského sboru 70 chlapců ve věkovém rozmezí 7–14 let, a toto nově vzniklé oddělení „K“ (kluci) svěřil také Antonínu Šídlovi.

¹ a cappella = bez doprovodu

I v padesátých letech se Kühnův dětský sbor podílel na nahrávání hudby ke vznikajícím filmům. Jednalo se o další loutkové filmy Jiřího Trnky s názvy Bajaja (1951) a Staré pověsti české (1954), ke kterým složil hudbu opět Václav Trojan. Dalším byla slavná pohádka Bořivoje Zemana Pyšná princezna, kde zazněla hudba Dalibora Cyrila Vačkáře (1952).

V roce 1951 vystoupil Kühnův dětský sbor několikrát s Českou filharmonií. Jednalo se o koncert v rámci Pražského jara, kde ještě společně s Českým pěveckým sborem uvedli pod taktovkou Karla Ančerla Šostakovičovo sedmidílné oratorium Píseň o lesích. Dále pod vedením Václava Talicha provedli Dvořákovo Stabat mater, na třetím koncertě zazněla Mahlerova třetí symfonie a tentokrát stál na dirigentském stupínku Karel Šejna. Jednalo se o první zkušenost dětského sboru s Mahlerovou hudbou.

V tomto roce měl dětský sbor ve všech odděleních okolo 600 členů. Jeho koncertní oddělení dokázalo spolehlivě a v krátkém časovém intervalu nastudovat velmi náročné skladby. Je proto pochopitelné, že Jan Kühn stále více usiloval o to, aby oba jeho sbory dosáhly jistého existenčního zakotvení právě pod ochranou České filharmonie. Tohoto významného mezníku dosáhl v roce 1952, kdy byly oba sbory přiřčeny k České filharmonii z rozhodnutí ministra školství, kterým byl v té době Zdeněk Nejedlý. Český pěvecký sbor pak v následujících letech vystupoval pod názvem „Český pěvecký sbor při státním orchestru České filharmonie“. Tímto krokem se oba sbory Jana Kühna staly rovnocennými partnery nejprestižnějšího českého tělesa. Z této spolupráce těžila ale i Česká filharmonie, neboť oba sbory se mohly mnohem snáze podílet na realizaci všech dramaturgických plánů zahrnujících sborová díla.

Skutečností, že se Kühnův dětský sbor stal součástí České filharmonie, spolu se schopností sboru kvalitně, precizně a rychle studovat a provést nové skladby, si všimnul Svaz československých skladatelů. Kühnův dětský sbor pak díky tomu pravidelně vystupoval na večerech věnovaných dílům soudobých českých skladatelů. Během těchto večerů uvedl díla Jana Rychlíka, Vladimíra Sommera, Karla Háby, Dalibora Cyrila Vačkáře, Františka Škvora či Jana Grossmanna. Během padesátých let se v rámci těchto večerů sbor podílel také na souborném uvedení Hanušova sborového cyklu Český rok (1953) a na předpremiéře Otvírání studánek Bohuslava Martinů (1955).

Dvacáté výročí založení sboru v roce 1952 bylo připomenuto třemi samostatnými večery a také natočením a vydáním gramofonové desky s nahrávkou Dvořákova Stabat mater za řízení Václava Talicha.

V roce 1953 se odehrála mimo jiné dvě zásadní vystoupení. Na prvním z nich, pořádaném dne 12. dubna 1953 v Domě umělců (tehdejším sídle České filharmonie), zazněla pouze duchovní hudba, vokální skladby Johanna Sebastiana Bacha, Giovanniho Palestriny a Giovanniho Battisty Pergolesiho. Tento koncert byl pozoruhodný ze dvou důvodů. Všimněme si znovu, v jakém časovém období byl uskutečněn. Počátek padesátých let a politická situace v zemi v žádném případě nepřály duchovní hudbě, přesto se podařilo program předvést. Současně obtížnost uvedených skladeb jasně hovoří o vysoké interpretační úrovni sboru.

Druhý koncert, uskutečněný dne 7. prosince 1953 v Domě umělců, byl věnován kompozičním novinkám českých skladatelů s jedinou výjimkou skladby Jana Maláta. Uvedeny byly novinky Rudolfa Kubína, Miloše Smatka, Dalibora Cyrila Vačkáře, Emila Františka Buriana, Jana Hanuše. Velký úspěch sklidil Hanušův cyklus Český rok a Vačkářovo pásmo dětských písní a říkadel s názvem Na Chodsku. K zajímavostem tohoto období jistě patří, že mezi členy sboru byl také budoucí dirigent Jiří Bělohlávek.

I v následujícím roce 1954 účinkoval sbor již tradičně na koncertě v rámci Přehlídky nové tvorby československých skladatelů. V tomto roce také sbor natočil hudbu Václava Trojana k dalšímu Trnkovu filmu Staré pověsti české.

V roce 1955 byl hudebními kritiky kladně hodnocen samostatný koncert sboru v rámci Pražského jara 29. května, kde sbor opět potvrdil svoje výjimečné postavení v uvádění a interpretaci soudobé české tvorby. Na programu byly skladby Miroslava Kabeláče, Jaroslava Křičky, Františka Škvora a Dalibora Cyrila Vačkáře. V tomto roce byla nepřehlédnutelným počinem zmíněná předpremiéra kantáty Otvírání studánek Bohuslava Martinů na texty Miroslava Bureše, která se uskutečnila 7. prosince 1955 v uzavřené společnosti v pražském Klubu českých skladatelů.

Veřejně byla tato skladba uvedena až o rok později (7. ledna 1956) podle skladatelova přání v Poličce. V tomto roce také sbor provedl tuto kantátu během televizního přenosu a také na koncertě v rámci Pražského jara. Na koncertě 5. února 1956 představil sbor opět skladby současných českých skladatelů, tentokrát se jednalo o skladby Petra Ebena, Václava Trojana a Jaroslava Křičky. Koncert byl soudobou kritikou zachycen takto: „Ani Křičkovy, ani Ebenovy, ani Trojanovy sbory nejsou svými technickými požadavky reprodukčním problémem, který by Kühnův dětský sbor nezvládl. Je to těleso, které má vynikající technickou a hudební vyspělost a tak inteligentní hudební vedení, že je schopno zvládnout i úkoly náročnější...“ (A. Hořejš, Hudební rozhledy 1956, str. 245)

Rok 1956 je pro Kühnův dětský sbor přelomový díky události, která patří k důležitým momentům historie sboru. Ve dnech 7. – 11. června byla vyhlášena francouzskou lidovou hudební federací (Fédération musicale populaire) tzv. první mezinárodní Olympiáda amatérského sborového zpěvu. Této soutěže se kromě Francie a Československa zúčastnily sbory Německa (obou německých států), Velké Británie, Itálie, Švýcarska, Belgie, Nizozemska a Izraele. Předsedkyní poroty byla sólistka pařížské Komické opery Irena Joachimová, vnučka slavného houslisty Josepha Joachima. Kromě ní o výkonech sborů rozhodovalo patnáct členů poroty. Do této soutěže se zapsaly celkem tři české sbory. Ženský sbor ČKD Stalingrad, mužský sbor Pěvecké sdružení moravských učitelů a Kühnův dětský sbor. Všechna tři tělesa si odnesla první cenu. Dětskému sboru se tak otevřela cesta na francouzská pódia a měl možnost nahrát některé skladby na gramofonové desky pro francouzské společnosti.

V roce 1957 stojí za zmínku účinkování sboru na koncertě Pražského jara, kde provedl druhou kantátu Bohuslava Martinů s názvem Legenda z dýmu bramborové nati, na které se také podílel Český pěvecký sbor.

O tom, že jak Kühnův dětský sbor, tak Český pěvecký sbor dosáhly jistého vrcholu ve sborovém umění a vybudovaly si silné postavení, nemůže být pochyb. Sbory měly mnoho plánů do budoucna a rozpracováno mnoho projektů. Avšak v této době do chodu sborů zasáhla těžká nemoc Jana Kühna. Přestože byl kvůli zhoubné chorobě operován a na čas hospitalizován, nepovoloval ve svém pracovním nasazení. Miloš

Pokora uvádí: „Nebylo síly, která by (nemoc) zastavila, přestože ten, kterého postihla, nepřestával hudbou žít.“ (POKORA 2007, s. 38). Jan Kühn zemřel 5. února 1958, právě během probíhajících příprav na zahraniční turné Českého pěveckého sboru, který měl vystoupit na prestižních Vídeňských slavnostech. Poslední rozloučení se konalo 20. února v Rudolfinu, kde smuteční obřad doprovázela část Mozartova Rekviem a skladba Napadly písně pro smíšený sbor od Antonína Dvořáka. Během zádušní mše na Vyšehradě zaznělo Vycpálkovo Rekviem a při ukládání ostatků do hrobu na vyšehradském Slavíně zazpíval Kühnův dětský sbor Smetanovovu skladbu Má hvězda. Ukončil se tak nejen život fenomenálního sbormistra, ale i jedna éra dvou pěveckých sborů.

Po úmrtí Jana Kühna se do vedení Českého pěveckého sboru i Kühnova dětského sboru dostala manželka zakladatele Markéta Kühnová. Jejím blízkým spolupracovníkem byl i nadále Antonín Šídlo.

Markéta Kühnová (1904–1994) pracovala se sborem po boku svého manžela v podstatě od jeho založení. Sama se začala hudebně vzdělávat jako dítě v rodné Plzni. Věnovala se hře na klavír a zpěvu. Vystudovala německou Hudební akademii pod vedením R. Finka (klavír) a K. Wallersteina (zpěv). Později působila v olomouckém divadle, kde ztvárnila několik významných rolí (např. Mařenku v Prodané nevěstě, Jenůfu v Její pastorkyni, Micaelu v Carmen). Zde se také seznámila s Janem Kühnem. S ním odešla do pražského rozhlasu, kde působila jako klavíristka a zpěvačka. Pro Kühnův dětský sbor začala pracovat už v roce 1933, nejprve jako korepetitorka a později i jako sbormistryně přípravných oddělení. Nechtěla však nikdy vystupovat se sborem na veřejných vystoupeních a bránila se tomu až do smrti svého manžela.

Pod jejím vedením vystoupil dětský sbor například na koncertě k příležitosti národního svátku 28. září 1958 a společně s Českým pěveckým sborem uvedl Dvořákovu oratorium Svatá Ludmila za doprovodu Pražských symfoniků, které vedl Václav Smetáček. Dále společně s Českou filharmonií pod vedením Karla Ančerla vystoupil sbor na Vídeňských hudebních slavnostech (prosinec 1958), kde uvedli skladby německých romantiků.

V roce 1959 začal s Kühnovým dětským sborem spolupracovat jeho dnešní sbormistr Jiří Chvála, tehdy na postu druhého sbormistra. Tehdy jistě nikdo netušil, že do sboru přišla osobnost, která povede sbor několik desetiletí a bude spojována s další, neméně důležitou érou sboru.

13. června 1959 vystoupila na samostatném koncertě v Rudolfinu všechna oddělení sboru a noví sbormistři potvrdili, že odkaz Jana Kühna plně převzali. V tomto roce se sbor dále podílel na provedení Debussyho mystéria Utrpení sv. Sebastiána a také pod vedením Karla Ančerla nahrál společně s Českou filharmonií Dvořákovo Rekviem. Tato nahrávka byla o rok později (1960) vyznamenána prestižní cenou Grand Prix du Disque pařížské Akademie Charlese Crose.

1.4 60. léta

Na začátku šedesátých let byl sbor opět přizván k natáčení Trojanových sborů k dalšímu Trnkovu loutkovému filmu Sen noci svatojánské (1960). Stejně tak i nadále trvala spolupráce s Národním divadlem, kde v této době sbor vystupoval například v Ostrčilově Honzově království, v opeře Nikolaje Andrejeviče Rimského-Korsakova Pohádka o caru Saltánovi, v opeře Musa Džalil od ruského skladatele Naziba Jajazoviče Žiganova, v Jakobínovi Antonína Dvořáka a v Tylově Fidlovače.

V roce 1961 se sbor zúčastnil Sborového festivalu v Brně, kde se posluchačům představilo dvacet dětských sborů z celé republiky. Dále se sbor zúčastnil Festivalu sborové hudby v Jihlavě, kde uvedl premiéru dětských sborových cyklů Petra Ebena Už zraje podzim a O vlaštovkách a dívkách. Navíc sbor do svého repertoáru přidal i novinky zahraničních skladatelů, např. Daria Milhauda.

Přestože i tento sbor podléhal politickému diktátu a musel uvádět i repertoár předepisovaný politickým režimem, snažilo se jeho vedení klasický repertoár neopouštět. Pod vedením Markéty Kühnové vystoupil sbor na koncertě ke čtyřicátému založení KSČ, kde však místo budovatelských skladeb uvedl skladby Bedřicha Smetany, Bohuslava Martinů, Petra Ebena, Ilji Hurníka a dalších významných českých skladatelů.

Na rok 1962 připadalo už třicáté výročí založení sboru. V rámci oslav uspořádal sbor několik samostatných koncertů. Na většině z nich opět uváděl díla českých skladatelů, často skladby, které byly v průběhu třiceti let komponovány přímo pro Kühnův dětský sbor. Stejně tak tomu bylo na slavnostním koncertě 18. listopadu 1961 v Rudolfinu, kde ve spolupráci s Českou filharmonií sestavil sbor program z děl, která zachycovala jeho dosavadní činnost (skladby Adolfa Cmírala, Jaroslava Křičky, Josefa Plavce, Jana Hanuše, Dalibora Cyrila Vačkáře, Jana Rychlíka, Jiřího Pauera, Giovanniho Pierluigi da Palestriny, Josefa Bohuslava Foerster, Klementa Slavického, Františka Škvora, Petra Ebena, Václava Trojana, Bohuslava Martinů, Otakara Jeremiáše). Další koncert, který byl věnován oslavám založení sboru, se uskutečnil v prosinci 1962. Tentokrát se jednalo o a cappellový program, sestavený ze skladeb Jaroslava Křičky. V tomto roce spolupracoval sbor s Národním divadlem na dvaceti čtyřech inscenacích.

Také následující rok 1963 byl naplněn úctyhodnou aktivitou. Sbor se podílel na čtyřiceti sedmi divadelních představeních, dvanácti nahrávkách a uspořádal jedenáct samostatných koncertů, které byly většinou pořádány v rámci cyklů České filharmonie anebo Přehlídek nové tvorby českých skladatelů. Tyto přehlídky sbor většinou zahajoval. Tento rok na zahajovacím koncertě uvedl sborové skladby od Miloslava Kabeláče a Ebenův cyklus Zelená se snítka pro dětský sbor a klavír. Toto Ebenovo dílo bylo během následujících let často zařazováno na program koncertů sboru.

V tomto roce byly kritikou velmi kladně hodnoceny zvláště tři koncerty, všechny uskutečněné v pražském Rudolfinu. Na prvních dvou představila všechna oddělení sboru pod vedením Markéty Kühnové a Jiřího Chvály sborové skladby českých skladatelů, na třetím zazněly skladby renesančních mistrů.

Důležitým počinem bylo uvedení Brittenova celovečerního Válečného rekviem. Tento koncert proběhl v rámci Pražského jara 1963 společně s Pražskými filharmoniky, partnerským Českým pěveckým sborem a sólisty Miladou Šubrtovou, Ivo Žídkem a Antonínem Švorcem, vše pod vedením Bohumíra Lišky.

O rok později, tedy v roce 1964, se sbor vrátil k Brittenově hudbě znovu. Společně s Českou filharmonií a Českým pěveckým sborem uvedl jeho Jarní symfonii. V tomto roce se sbor představil na několika koncertech, jejichž program sestával z průřezu hudby od světové renesance až po soudobé skladby. Zajímavý byl koncert v bazilice svatého Jiří na Pražském hradě, který byl zaměřen pouze na historickou duchovní hudbu. Zde spolupracoval Kühnův dětský sbor pod vedením Markéty Kühnové s Kühnovým smíšeným sborem, který vedl Markétin syn Pavel Kühn.

Pro lepší pochopení následujících událostí se vrátím zpět do minulosti. Zatímco po smrti Jana Kühna převzala vedení Kühnova dětského sboru jeho manželka, vedení Českého pěveckého sboru se ujal Josef Veselka. Pod jeho vedením se již v roce 1960 vydal sbor na koncertní turné do Itálie, kam se potom každý rok znovu vracel. Vzhledem k náročné umělecké spolupráci, kterou léta vykazoval Kühnův dětský sbor, dostalo se i jemu v roce 1965 pozvání na vystoupení v milánské La Scale. Sbor byl přizván k provedení oratoria italského skladatele Giana Carla Menottiho s názvem *Morte Vescovo di Brindisi* (Smrt biskupa brindiského). Spolupráce byla velmi úspěšná a přinesla sboru další pozvání, která se naplnila v následujících letech.

V roce 1966 vystoupil sbor znovu na festivalu Pražské jaro. Pod taktovkou francouzského dirigenta Serge Bauda a ve spolupráci se Symfonickým orchestrem hl. města Prahy FOK, Pražským pěveckým sborem a sólistou Jindřichem Jindrákem byla provedena, sice v nezvyklé době, ale s velkým ohlasem kritiky i publika, Honeggerova *Vánoční kantáta*.

Rok 1967 byl významný pro chod sboru. Sbormistryně Markéta Kühnová v tomto roce odešla do důchodu a post hlavního sbormistra přenechala Jiřímu Chválovi, který pracoval nejen s dětským sborem, ale občas hostoval i v Českém pěveckém sboru po boku Josefa Veselky. Přípravných oddělení se ujal Antonín Šídlo. Markéta Kühnová neopustila sbor zcela definitivně, ještě několik let se věnovala skupině dětí, které účinkovaly v inscenacích Národního divadla. Posledním velkým počinem Markéty Kühnové v roli sbormistryně bylo televizní nastudování Trojanovy dětské opery *Kolotoč*.

Ještě ten samý rok dokázal Jiří Chvála připravit sbor na několik koncertů a nastudovat náročná díla. Sbor uvedl novodobou premiéru Vaňhalových Dětských písní. Pro mezinárodní hudební slavnosti Sagra musicale Umbra v Itálii, které byly pořádány v září tohoto roku, nastudoval Berliozovo oratorium Dětství Ježíšovo, které bylo uvedeno pod taktovkou Georgese Pretra. Současně se sbor představil ještě na několika samostatných koncertech v několika městech kraje Umbria ve střední Itálii.

Co znamenal pro sbor rok 1968? Po okupaci Československa vojsky Varšavské smlouvy byla zahraniční pozvání obzvlášť srdečná, a pro Kühnův dětský sbor se zahraniční koncertní turné stala v podstatě tradicí. Sbor v tomto roce opět potvrdil své mimořádné kvality, když získal 1. cenu a medaili Cum laude od belgického ministra kultury na 16. mezinárodním festivalu v Neerpeltu 1968 (Pokora vypočítává ještě řadu dalších ocenění z té doby, srov. POKORA 2007, s. 56).

Kromě zájezdu do Belgie absolvoval sbor v tomto roce také zájezd do Německé spolkové republiky, kde navázal spolupráci se slavným chlapeckým sborem Regensburger Domspetzen a kam se v následujících letech pravidelně vracel. Další zemí, kterou v tomto roce sbor navštívil, byla Francie a opět zde zaznamenal mimořádný úspěch, když zde vystoupil na 2. mezinárodním setk

) v Lyonu.

I rok 1969 byl ve znamení zahraničních zájezdů. V tomto roce se uskutečnila zahraniční turné po Maďarsku, Rakousku a Itálii. V Itálii se sbor představil opět v milánské La Scale, kde společně s Českým pěveckým sborem (který v této sezoně už vystupoval pod novým názvem Pražský filharmonický sbor), vedeným Josefem Veselkou, provedl Berliozovo Te Deum. Tento koncert byl výjimečný ještě z jednoho důvodu, na dirigentském stupínku totiž stanul Claudio Abbado, vycházející hvězda dirigentského nebe.

1.5 70. léta

Ani na začátku sedmdesátých let neustával sbor ve své zahraniční koncertní činnosti. Ze zemí, které v roce 1970 sbor navštívil, jsou to například Francie, Švýcarsko

a Itálie. Sbor se opět představil v milánské La Scale, kde pod taktovkou Seiji Ozawy uvedl Mahlerovu osmou symfonii, společně s Pražským filharmonickým sborem a Pěveckým sborem Čs. rozhlasu. V první polovině programu tohoto nevšedního koncertu byla or . Ze zajímavých domácích koncertů stojí za zmínku koncertní vystoupení ve Dvořákově síni pražského Rudolfinu, kde Kühnův dětský sbor pod taktovkou čerstvě jmenovaného šéfdirigenta České filharmonie Václava Neumanna a Pražským filharmonickým sborem představili Honeggerovo oratorium Jana z Arku na hranici. Zařadit toto dílo na program bylo celkem odvážné, připomeneme-li si, že to bylo pouhý rok od upálení Jana Palacha.

V roce 1971 začala se sborem, na výslovné přání Jiřího Chvály, pracovat odborná hlasová poradkyně prof. Františka Krysová a vzájemná spolupráce trvala celých třicet let. Tento krok byl od Jiřího Chvály nesmírně moudrý, protože bylo zcela jasné, že dětský sbor, na který jsou kladeny tak vysoké nároky a který musí odvádět profesionální výkony a nepřetržitě doplňovat nové členy, se bez odborného hlasového vedení neobejde.

Prof. Františka Krysová absolvovala obor zpěv na Pražské konzervatoři a stejný obor na Hudební fakultě Akademie múzických umění v Praze. Během těchto let nastudovala obdivuhodně široký písňový repertoár napříč stylovými obdobími a v době, kdy začala spolupracovat s Kühnovým dětským sborem, měla i nezanedbatelné pedagogické zkušenosti, protože působila na Pedagogické fakultě UK (1949-1962) a na Divadelní fakultě AMU (1962-1982), kde vyučovala zpěv posluchače herectví. Během vlastního studia se věnovala i koncertní činnosti. O své spolupráci se sborem napsala: „Mám stále na paměti, že při vedení dětí je velmi důležitou rolí názorná ukázka, předzpívání každého úkolu. Přitom jsem si vědoma toho, že to vždy musí být ukázka, která odpovídá nejen pěvecko-technické, hudební a estetické normě, ale také možnosti dětského hlasu. Že zejména síla a barva musí být taková, jakou je dětský organizmus schopen bez násilí napodobit. Protože hlasový charakter dětského sboru by měl zůstat vždy, tedy i při odborném vedení, přirozený, dětský.“ (VALENTA, J., ed.: *Bravo, Kühňata!*, Praha 1987, str. 32)

Prof. Františka Krysová pracovala s dětmi v menších skupinkách, často i individuálně, a mnoho času věnovala dětským sólistům, a především chlapcům v období jejich mutace.

K významným koncertním počínům v roce 1971 patří novodobá premiéra *Stabat mater* Jana Křtitele Vaňhala. Jiří Chvála toto dílo osobně vyhledal v archivu Muzea české hudby a rozepsal do partů. V tomto roce se také sbor podílel na premiéře oratoria *Poéma o člověku* od Josefa Páleníčka (na verše Jevgenije Jevtušenka) a s velkým úspěchem vystoupil společně s Českou filharmonií v Orffově kantátě *Carmina burana* pod taktovkou Zdeňka Košlera. Během tohoto roku se sbor představil na pódiih v Belgii, Spolkové republice Německo, Itálii a Švýcarsku.

V roce 1972 sbor vystoupil v rámci oslav k 40. výročí svého založení na samostatném koncertě na Pražském jaru. Program byl sestaven z děl Orlanda di Lassa, Claudia Monteverdiho, Josefa Myslivečka, Josefa Bohuslava Foerster, Bohuslava Martinů a Jiřího Pauera.

V roce 1973 se sbor opět vrátil na švýcarská pódia. Zahraniční zájezdy byly stále častější a rozšiřoval se také počet zemí, v kterých sbor koncertoval. V tomto roce například vyjel sbor ještě do Anglie. Také se rozšiřoval počet domácích festivalů, na kterých sbor mohl ukázat svoje umění. V roce 1973 vystoupil na Jihlavském festivalu sborové tvorby. V tomto roce také vznikl televizní záznam s názvem „Ty děti umějí zpívat“. Jednalo se o záznam koncertu z děl starých mistrů a soudobých skladatelů, který byl věnován 40. výročí založení sboru. V rámci Pražského jara se sbor podílel na provedení *Jarní symfonie* Benjamina Brittena.

V roce 1974 vyjel sbor sice pouze na jedno zahraniční turné, a to do Itálie, s o to větším nasazením se věnoval domácím projektům. K nejzajímavějším patří nové nastudování Honeggerova oratoria *Jana z Arku na hranici*, které společně s Pražským filharmonickým sborem a Českou filharmonií pod taktovkou francouzského dirigenta Serge Bauda provedli v rámci orchestrálního cyklu filharmonie.

Toto náročné dílo bylo o rok později (1975) nahráno pro společnost Supraphon. O kvalitě provedení i kvalitě nahrávky svědčí čtyři prestižní zahraniční ocenění, která byla nahrávce během dalších let udělena. Jsou to Prize of the Art Festival Tokyo (1976), Grand Prix „Caecilia“ de l'Union de la Presse Musicale Belge, Brusel (1977), Prix Edison de la Critique Hollandaise du Disque (1978) a Grand Prix du Disque de l'Académie Charles Cros, Paříž (1978). Podle Miloše Pokory se tato vynikající nahrávka stala na mnoho let nejúspěšnějším snímkem České filharmonie (POKORA 2007, s. 61).

Tím ovšem aktivita sboru v roce 1975 zdaleka nekončí. Sbor vystoupil na festivalech Mladá Smetanova Litomyšl a Svátky písní Olomouc. Obzvláště olomoucký festival měl velký přínos, protože každoročně nabízel přehled o tom, co se děje v oblasti dětského sborového zpívání a kam toto zpívání směřuje. Tento festival měl první ročník v roce 1972 a uskutečnili ho sbormistři olomouckého dětského sboru Karel a Jiří Klimešovi. Na festival se každoročně sjíždělo mnoho českých i zahraničních dětských souborů. Kühnův dětský sbor se od roku 1975 účastnil festivalu každoročně a vždy s velkým úspěchem.

Sbor také vystoupil na samostatném koncertě v rámci festivalu Pražské jaro, kde zazněly skladby Jana Křtitele Vaňhala, Petra Ebena, Ctirada Kohoutka, Jiřího Srnky, Ivo Jiráska a Válečné rekviem Benjamina Brittena ve spolupráci se Symfonickým orchestrem hl. města Prahy FOK.

Ze zahraničních koncertů stojí za povšimnutí vystoupení sboru v Itálii, v Teatro municipale v Reggio Emilia, kam se po mnoho dalších let sbor pravidelně vracel a vystoupení v Curychu, kde se sbor podílel na provedení Mahlerovy osmé symfonie pod vedením Václava Neumanna.

V roce 1976 absolvoval sbor zájezd do Itálie, ale především poprvé navštívil, společně se svým partnerským Pražským filharmonickým sborem, Japonsko. Během koncertního turné vystoupil sbor na dvacetí devíti koncertech. Sbor cestoval vlakem přes Rusko a zvláště pro sbormistry musela být cesta velmi náročná, uvážíme-li, kolik dní strávily děti ve vlaku a kolik starostí jim tak musela dát jen péče o bezpečnost dětí.

Japonské turné skončilo velkým úspěchem, který dokládá dobová kritika: „Líbezní poslové dobré vůle – obrovský úspěch v tokijské metropolitní hale ... V čem hledat půvab sboru, který má tak skvělou tradici a vynikající výsledky? Tento půvab spočívá v krásné, dokonale vybroušené harmonii, kterou nám sbor předvedl v celé rozsáhlé škále svého programu. Zvuk sboru se vyznačoval nejen dynamickou silou, ale překypoval též jemnou krásou a čistou lehkostí.“ (tokijský list Siikjó Šinbun dle VALENTA, J. ed.: *Bravo Kühňata!*, Praha 1987, str. 74)

Kühňův dětský sbor se i nadále představoval na domácích festivalech a stejně tomu bylo i v roce 1977, kdy vystoupil na festivalu Svátky písní Olomouc. O rok později, v roce 1978, absolvoval sbor koncertní zájezd do Itálie.

Také v roce 1979 pokračoval sbor v zahraničních vystoupeních, tentokrát už podruhé navštívil Anglii. Českému publiku představil, společně s Českou filharmonií, Brittenovu Jarní symfonii.

Nejzajímavějším projektem však bylo zahájení cyklu koncertů Česká filharmonie dětem. Impuls vyšel od redaktorů Pantonu, kteří v rámci oslav Mezinárodního roku dítěte, který byl v roce 1979 vyhlášen, oslovili Českou filharmonii, zda by nechtěli uspořádat mimořádný koncert s programem vhodným pro děti, který by byl současně natočen na gramofonovou desku. Koncert se uskutečnil 7. dubna 1979 ve vyprodané Dvořákově síni pražského Rudolfiny. Na programu byla Dětská symfonie Leopolda Mozarta, Prokofjevova hudební pohádka Pét'a a vlk, Ceremugova suita Světem mládí, Skočná z Prodané nevěsty a Jeremiášova Směs národních písní. Česká filharmonie se představila pod taktovkou Václava Neumanna, který se také ujal úvodního slova a přivítal děti v sále. Recitátorem v pohádce Pét'a a vlk byl herec Luděk Munzar. Kühňův dětský sbor se podílel na Směsi národních písní.

Nesmírný úspěch projektu si vynutil další koncerty v podobném stylu. A tak se na festivalu Pražské jaro začaly objevovat koncerty věnované dětem a také ve filharmonickém cyklu byl do předvánoční doby každoročně zařazován speciální program pro děti. V roce 1979 tedy uvedl Kühňův dětský sbor v rámci Pražského jara koncert pro děti, kde zazněly české skladby 2. poloviny 20. století: kantáta Bohuslava

Martinů Romance z pampelišek, Dětské zpívání na pokračování Jiřího Dvořáčka, cyklus Pro tisíc kvítků Václava Lídla a hudebním cyklus Létající koberec Ivana Kurze (Létající koberec byl sborem poprvé uveden v březnu tohoto roku na Týdnu nové tvorby Svazu českých skladatelů a věnuji se mu i v následující kapitole). V cyklu Česká filharmonie dětem proběhl v prosinci 1979 druhý koncert, jehož program byl vybrán pro děti. Zde zazněla Martinů Písnička pro dětský sbor, Masopust z Trojanova Špalíčku a výběr z Brittenova cyklu A Ceremony of Carols (Chvála koled) pro dětský sbor a harfu.

O úspěchu takto zaměřených koncertů svědčí i skutečnost, že koncerty byly snímány televizí a nahrávány na gramofonové desky Pantonu. Do projektu se vedle Kühnova dětského sboru a České filharmonie postupně zapojili také Smetanovo kvarteto, České noneto, Pražští madrigalisté, klavíristé Josef Páleníček a František Rauch, cembalistka Zuzana Růžičková a houslista Josef Suk. Průvodního slova se ujala herečka Dana Medřická a po její smrti Jana Štěpánková.

1.6 80. léta

V osmdesátých letech velmi vzrostl počet zahraničních zájezdů i počet zemí, které sbor navštívil. Hned v roce 1980 navštívil sbor Švédsko (kde uvedl Brittenův cyklus Ceremony of Carols) a podruhé ve své historii Japonsko. Tentokrát v zemi vycházejícího slunce uspořádal čtyřicet jedna koncertů. Jednalo se zatím o nejdelší zahraniční zájezd vůbec.

Přesto sbor nezapomínal ani na domácí publikum. Během roku nastudoval a provedl melodram Persefona Igora Stravinského a společně s Českou filharmonií za vedení jejího šéfdirigenta Václava Neumanna provedli třetí Mahlerovu symfonii se sólistkou Christou Ludwig.

V roce 1981 se sbor představil posluchačům ve Švýcarsku a Francii. Z domácích koncertů bylo významné vystoupení na jubilejním 10. ročníku Svátků písní Olomouc, kde sbor zazpíval nejen renesanční skladby, ale také skladby Josefa Myslivečka, Wolfganga Amadea Mozarta, Francise Poulence a Benjamina Brittena a uvedl premiéru Temlovy sborově-orchestrální skladby Ptačí rozhlásek. Během festivalu uspořádal

sbormistr Jiří Chvála s hlasovou poradkyní Františkou Krysovou seminář s názvem Reprodukční představa sbormistra a její realizace. Československá televize natočila v tomto roce propagační film o činnosti sboru s názvem Hudba pro děti.

Jak oslavil sbor padesáté výročí svého trvání, které připadlo na rok 1982? Se svými posluchači si toto jubileum připomněl na slavnostním koncertě v Dvořákově síni Rudolfiny. Pro tento večer byl připraven program typický pro tento sbor. Zazněly skladby starších českých skladatelů 20. století i českých skladatelů soudobých. Mimo jiné zde zazněla kantáta Bohuslava Martinů Otvírání studánek. Tentokrát ji však už zpívala jiná generace dětí než na premiéře této skladby v roce 1955.

V rámci oslav byla také uspořádána rozsáhlá výstava o dosavadní činnosti sboru. Česká národní rada udělila sboru k 50. jubileu národní cenu. Také čeští skladatelé oslavili trvání sboru po svém, k tomuto výročí vzniklo dvacet jedna novinek věnovaných přímo KDS. S Českou filharmonií v tomto roce uspořádal sbor koncert, na kterém zazněla Mahlerova osmá symfonie. I v tomto roce odjel sbor za hranice, tentokrát do Švédska a Spolkové republiky Německo.

V jubilejním roce navštěvovalo sbor 500 dětí, rozdělených do sedmi oddělení. Tři přípravná oddělení vedl Antonín Šídlo, další tři přípravná a koncertní oddělení vedl Jiří Chvála. Hlasovou výchovu nadále zajišťovala Františka Krysová.

V roce 1983 absolvoval sbor zájezdy do Maďarska, Jugoslávie, Řecka a již potřetí se podíval do Japonska. Během tohoto zájezdu proběhl stý koncert sboru v této zemi.

V Praze stále pokračovala úspěšná spolupráce s Národním divadlem. V této sezóně sbor spoluúčinkoval v nové inscenaci baletu Špalíček Bohuslava Martinů, v které vystoupil celkem osmkrát, dále jedenáctkrát v Dvořákově Jakobínu, dvanáctkrát v Bizetově Carmen, stejněkrát byla uvedena Pucciniho Bohéma, devětačtyřicetkrát Jiráskova Lucerna a desetkrát Řecké pašije Bohuslava Martinů.

Na festivalu Pražské jaro uvedl Kühnův dětský sbor společně s Pěveckým sborem Čs. rozhlasu a Orchestre de Lyon pod vedením Serge Bauda Berliozovu legendu Faustovo prokletí. Druhým koncertem v rámci tohoto ročníku festivalu byl samostatný

koncert sboru při příležitosti Mezinárodního dne dětí. Program tohoto koncertu byl složen z novinek Františka Škvora, Viktora Kalabise a Sternwaldových Písní a říkanek dětského roku podle Karla Jaromíra Erbena. K této skladbě se připojila i Česká filharmonie pod taktovkou Václava Neumanna. V rámci filharmonického cyklu se v tomto roce sbor podílel společně s Českou filharmonií a Pražským filharmonickým sborem na uvedení Honeggerova oratoria Král David. Koncert řídil Libor Pešek.

V této sezóně navštěvovalo celkem sedm oddělení sboru 617 dětí, z toho 111 dětí tvořilo koncertní oddělení.

Ač v této době narůstala Kühnovu dětskému sboru konkurence (jenom v Praze to byl dětský pěvecký sbor při Symfonickém orchestru hl. města Prahy FOK Bambini di Praga, vedený Bohumilem Kulínským, nebo Staškův sbor Čs. rozhlasu), zahraniční koncertní nabídky ještě více narůstaly.

V roce 1984 navštívil sbor Dánsko, Švédsko a Norsko. Zúčastnil se domácích festivalů Talichův Beroun a Svátky písní Olomouc. Z baletu Bohuslava Martinů Špalíček, na kterém sbor spolupracoval s Národním divadlem, byl vytvořen televizní záznam. Česká filharmonie přizvala sbor ke spolupráci na Musorgského díle Salambo, které společně uvedli pod taktovkou Libora Peška. Na Pražském jaru se tentokrát sbor představil na samostatném koncertě se skladbami Bedřicha Smetany, Dalibora Cyrila Vačkáře a Bohuslava Martinů.

Také v roce 1985 navštívil sbor nové cizí země. Kromě zájezdu do Francie absolvoval společně s Národním divadlem zájezd do SSSR. Zde ve Velkém divadle v Moskvě spoluúčinkoval v inscenaci Janáčkovy opery Příhody lišky Bystroušky. S Národním divadlem ještě navštívil hudební festival v Drážďanech, kde spoluúčinkoval v Řeckých pašijích Bohuslava Martinů. Samostatným koncertem, opět k příležitosti Mezinárodního dne dětí, se uvedl na festivalu Pražské jaro, kde si pro posluchače připravil skladby Otmara Máchy, Jiřího Dvořáčka a Jaroslava Křičky. Sbor se opět zúčastnil festivalu Svátky písní Olomouc. Počet dětí, které navštěvovaly sbor v této sezóně, vzrostl na 662.

Dlouholetá neúnavná práce sbormistra Jiřího Chvály byla odměněna v roce 1986, kdy mu byl přidělen titul zasloužilý umělec. Současně v tomto roce dosáhl Jiří Chvála titulu vysokoškolského profesora (Jiří Chvála dosud působí na Hudební fakultě AMU, rozhovor s ním uvádím dále).

V tomto roce navštívil sbor již podesáté Itálii a uspořádal již počtvrté také koncertní turné po Japonsku. Na Pražském jaru se sbor podílel na provedení Lisztovy Legendy o sv. Alžbětě, společně s Pražským filharmonickým sborem a Symfonickým orchestrem hl. města Prahy FOK pod taktovkou Karla Antona Rickenbachera. Na Pražském jaru byla také provedena dětská opera Zvířátka a loupežníci Otmar Máchy. Pro Krátký film byla natočena kantáta Bohuslava Martinů Otvírání studánek.

Rok 1987 znamenal pro sbor již 55 let jeho činnosti. Toto výročí připomněl sobě a svým posluchačům při slavnostním představení zpívaného baletu Špalíček Bohuslava Martinů v Národním divadle nebo při premiéře kantáty Poslední sen starého dubu od soudobého slovenského skladatele Juraje Filase, který ji sboru k tomuto výročí věnoval. Současně k této příležitosti uspořádal Albatros ve svých prostorách výstavu mapující historii sboru a Česká filharmonie ve spolupráci s Českým hudebním fondem vydala publikaci Bravo, Kühňata! (viz VALENTA, J., ed.: *Bravo, Kühňata!* Praha 1987)

Sbor v tomto roce vystoupil na Pražském jaru, kde společně s Pražským filharmonickým sborem a Symfonickým orchestrem hl. města Prahy FOK uvedl Pendereckého Pašije podle sv. Lukáše a Janáčkova Říkadla v původní skladatelově verzi. V tomto roce vystoupil celkem na třiceti koncertech po celé republice a také na několika koncertech ve Francii a Itálii. Kühňův dětský sbor byl Českou filharmonií přizván na tři koncerty v rámci jejich cyklu. Pracoval také v nahrávacích studiích pro dvě vydavatelství. Pro Supraphon natočil na CD Pastorely Jakuba Jana Ryby a pro Panton Sternwaldův cyklus Rok na vsi.

Rok 1988 přinesl zajímavou spolupráci sboru a Národního divadla, kdy byla na této scéně uvedena Zámečnickova dětská opera Brouk Pytlík. V rámci Jihočeského hudebního festivalu uvedl sbor novodobou premiéru Stabat mater Jana Křtitele Vaňhala. Sbor se představil ještě na jednom českém hudebním festivalu, a sice na přehlídce

Rakovník bratří Burianů. V rámci Pražského jara uspořádal sbor tradiční koncert k Mezinárodnímu dni dětí, kde ve spolupráci s Jihočeským státním orchestrem zazněly skladby Jana Křtitele Vaňhala, Ludwiga van Beethovena, Bély Bartóka a dalších. Jako sólista se představil Pavel Šporcl. I přes množství domácích aktivit dokázal sbor uspořádat i zahraniční turné, tentokrát už poněkolkáté do Itálie.

Pro fungování sboru bylo zásadní, že ke konci roku 1988 ukončil svoji dlouholetou spolupráci druhý sbormistr Antonín Šídlo. Přestože se ke sboru v následujících letech opakovaně vracel na vybrané projekty, bylo bezpodmínečně nutné za něj najít náhradu. Stalo se tak hned na počátku roku 1989, přesně 1. února, kdy na základě konkurzu začala se sborem pracovat Světlana Tvrzická. Až do současné sezóny se věnuje přípravným oddělením.

Pozoruhodným počinem bylo v tomto roce nastudování a uvedení Brittenovy balady Křížová cesta dětí v české premiéře. Text Bertolda Brechta přeložila a přebásnila do češtiny PhDr. Jelena Holečková-Dolanská. Nebyla to však jediná premiéra, na které se sbor v tomto roce podílel. Se stejně velkým úspěchem uvedl ještě skladbu Svatopluka Havelky Profélia pro dětský sbor a symfonický orchestr. Sbor nevynechal ani festival Pražské jaro, kde tentokrát vystoupil na samostatném koncertě se skladbami Ivany Loudové a Jiřího Těmle. Ze zahraničních aktivit je důležité zmínit nahrávku CD pro francouzskou instituci CIME s názvem Fêtes traditionnelles a turné po Japonsku.

1.7 90. léta

Uvolněná atmosféra doby, ale především změny v politickém systému fungování země měly vliv a dopad také na kulturní oblast života. Konec cenzury otevřel možnosti k projektům, které byly dříve nemyslitelné, na programy koncertů se ve větší míře mohla vrátit například duchovní hudba. Na druhou stranu však postrádala některá rozhodnutí hlubší koncepci, a jak píše Miloš Pokora, byla realizována „až příliš spontánně“ (POKORA 2007, s. 74).

V roce 1990 se rozpadla dosavadní organizace České filharmonie, což mělo za následek rozvázání všech pracovních poměrů s jejími sólisty, komorními soubory

i s oběma sborovými tělesy – Pražským filharmonickým sborem a Kühnovým dětským sborem. Tímto nuceným vyvázáním ze svazku s Českou filharmonií přišel Kühnův dětský sbor o část svých pravidelných koncertů, protože byly přerušeny i některé koncertní filharmonické cykly, například Sborový cyklus, Vokální cyklus a cyklus Česká filharmonie dětem, na kterých se sbor pravidelně podílel.

Na počátku devadesátých let se však sbor stal součástí Pražského filharmonického sboru, tedy sboru, s kterým byl spjat od svého založení. V této době měl přibližně šest set členů, rozdělených do sedmi oddělení, dva sbormistry a hlasovou poradkyni, pravidelně vystupoval na samostatných koncertech i s mnoha špičkovými tělesy a spolupracoval s Národním divadlem. Své kvality potvrdil při každém vystoupení. Přesto bylo jeho fungování po Sametové revoluci ohroženo u samého základu, když mu bylo odebráno zázemí, které mu poskytovalo spojení s Českou filharmonií. Fakt, že si i v této době sbor udržel svou vysoko nastavenou laťku a ke své další existenci nepotřeboval ani využití komerčních projektů, je velmi obdivuhodné.

Přes veškeré tyto existenční těžkosti sbor nepolevoval ve své činnosti. Jen počet divadelních inscenací, na kterých se sbor na počátku devadesátých let podílel, je obdivuhodný. V Národním divadle vystupoval v Pucciniho operách *La Bohème* a *Triptych*, *Martinův Řeckých pašijích*, *Janáčkových Příhodách lišky Bystroušky*, *Straussově Růžovém kavalíru* a v *Dvořákově Jakobínu*. Ve Státní opeře Praha, která započala svou samostatnou éru, se sbor podílel na představeních Pucciniho *Toscy*, Verdiho *Otella*, *Humperdickově Perníkové chaloupky*, *Mozartově Kouzelné flétny* a *Wagnerově Tannhäuserovi*. Za návštěvu do lehčího žánru lze považovat spolupráci s Hudebním divadlem Karlín při uvedení *Nedbalovy operety* *Polská krev* a spoluúčinkování v divadle *Spirála* v muzikálu *Evita* Andrewa Lloyda Webbera.

Přesto, že sbor již nebyl v oficiálním svazku s Českou filharmonií, neskončila vzájemná spolupráce těchto dvou špičkových těles. V roce 1990 společně provedli (ke spolupráci byl přizván ještě Pražský filharmonický sbor) *Mahlerovu třetí symfonii* v Lipsku. Sbor v září tohoto roku uspořádal koncert k sedmdesátým narozeninám šéfdirigenta České filharmonie *Václava Neumanna*. K významným koncertům pro

domácí publikum patří samostatný koncert k Mezinárodnímu dni dětí na festivalu Pražské jaro se skladbami Bohuslava Martinů.

V tomto roce uspořádal sbor zájezdy do Německa, Francie, Španělska a Itálie, kde vystupoval na koncertech věnovaných oslavám tisíciletého výročí založení baziliky sv. Petronia v Boloni. Sbor zde zazpíval dvě moteta estonského skladatele Arvo Pärta, který byl osobně přítomen a vyjádřil sboru svůj obdiv. Dalšími zeměmi, které sbor v tomto roce navštívil, bylo Rakousko, kde se představil na hudebním festivalu Carinthischer Sommer, a Polsko, kde navštívil hudební festival ve Wroclavi. Kühnův dětský sbor byl také spoluorganizátorem Mezinárodního setkání dětských sborů v Praze.

V roce 1991 se Kühnův dětský sbor vrátil do nahrávacího studia a rozšířil svou diskografii o nahrávky Vaňhalova Stabat mater (ve spolupráci s Virtuosi di Praga) a Temlovy skladby Splnilo se Písmo svaté. Dále natočil pro Supraphon soubor pastorel Jakuba Jana Ryby s doprovodem Dvořákova komorního orchestru. Sbor navázal na úspěšné koncerty v Itálii a do této země vyjel hned dvakrát. Účinkoval na scéně Teatro Municipale v Boloni v Massenetově opeře Werther, kterou řídil Riccardo Chailly. V Rakousku vystoupil v rámci Bregenzer Festspiele v Bizetově Carmen a to tak úspěšně, že na tento festival byl sbor pozván znovu v příští sezóně.

Během festivalu Bregenzer Festspiele 1992 vystoupil Kühnův dětský sbor nejen v Bizetově Carmen, ale představil se publiku navíc v Berliozově Faustově prokletí. Dále sbor vystoupil na Festival International Choral Espoo ve Finsku, kde navázal spolupráci se slavným finským sborem Tapiola, vedeným sbormistrem Erki Pohjolou. Ve spolupráci s Nürnberger Symphoniker vystoupil sbor třikrát na adventních koncertech v norimberské Meistersingerhalle. Velmi zajímavým počinem tohoto roku byl zájezd do Francie, kde sbor navštívil festival v La Chaise Dieu a v rámci Festival International des Maîtrises v Grasse vedl prof. Jiří Chvála interpretační kurz. Poslední zemí, kterou sbor v tomto roce navštívil, bylo Španělsko.

I domácí posluchači si přišli na své. Pod vedením prof. Jiřího Chvály uvedl sbor na samostatném koncertě v říjnu 1992 Myslivečkovo Salve Regina, Mendelssohnovo

moteto Laudate pueri, Ebenův sbor De Spiritu sancto a třikrát Ave Maria (Mozartovo, Poulencovo a Kodályovo).

Díky vynikajícím výsledkům byl sbor v roce 1993 znovu pozván k vystoupení na festivalu Bregenzer Festspiele, kde opět zářil v Bizetově Carmen. Stejně tak se sbor vrátil na Festival International des Maîtrises v Grasse i na festival v La Chaise Dieu. Dále se sbor představil na pódiiích v Německu a Japonsku. Sbor nezapomněl ani na domácí festival – na Pražském jaru se spolupodílel na uvedení Mahlerovy osmé symfonie společně se Symfonickým orchestrem hl. města Prahy FOK.

V tomto roce sbor obnovil spolupráci s jednou velkou dirigentskou legendou. Po padesátileté odmlce, vynucené emigrací, byl sbor osloven Rafaelem Kubelíkem, aby nahrál jeho Invence a interludia pro dětský sbor, čtyři hoboje a čtyři trubky. Toto dílo bylo komponováno přímo pro Kühnův dětský sbor a bylo mu také věnováno. Toto náročné dílo nastudoval sbor poprvé již v roce 1947, tehdy pod vedením Jana Kühna. Tentokrát se při natáčení ujal taktovky sám Rafael Kubelík.

Rok 1994 byl až neuvěřitelně nabitý zahraničními zájezdy. Jako by sbor vystoupeními na cizích pódiiích kompenzoval úbytek možností k vystupování před domácím publikem, ke kterému došlo po revoluci kvůli nucenému rozvázání svazku s Českou filharmonií. Sbor navštívil Německo, kde vystupoval v norimberské Meistersingerhalle. Dvakrát se podíval do Itálie, kde mimo jiné nahrál pro italskou televizi vánoční program v sicilské bazilice sv. Františka z Assisi. Zcela zásadní však bylo pozvání od chlapeckého sboru z Appletonu na turné po USA. Turné se uskutečnilo v termínu 17. – 31. ledna. Sbor navštívil čtyři státy: Illinois, Wisconsin, Minnesotu a Iowu. Zahajovací i závěrečný koncert byl uspořádán v Chicagu. Na programu byly skladby od světových skladatelů období renesance až dvacátého století, stejně tak jako skladby českých klasiků a autorů dvacátého století (Bedřicha Smetany, Antonína Dvořáka, Zdeňka Lukáše, Petra Ebena a Otmara Máchy). Největší pozornost vzbudil koncert v sále Lawrence University Conservatory of Music v Appletonu, protože ve stejnou dobu se zde konal kongres 300 amerických sborových dirigentů. Až udivující byl zájem, který sbormistři projevíli o české sborové skladby.

V tomto roce vznikla zajímavá nahrávka s vánočním programem, která byla pořizena v italském Assisi pod vedením Antonína Šídla, který se ke sboru dočasně vrátil jako host.

Další významnou zahraniční aktivitou sboru, která proběhla v roce 1995, bylo vystoupení na Princetonském festivalu pěveckých sborů. Toto druhé americké turné se uskutečnilo díky pozvání slavného chlapeckého sboru American Boychoir. Tento festival je pravidelným místem setkávání pěveckých sborů z celého světa. Univerzitní město Princeton je jakýmsi centrem sborového dění v USA. Sídlí zde tři instituce zabývající se sborovým zpěvem: Pěvecký sbor Westminsterské vyšší školy (Westminster Choir College), Hudební fakulta Riderovy vyšší školy (School of Music of Rider School) a Škola pro americké chlapecké pěvecké sbory (American Boychoir School). Společně s agenturou Art Development International tyto tři instituce celý festival spolupořádají. Vrcholem celého festivalu byl galakonzert všech zúčastněných sborů, který kromě Jamese Littona měl tu čest řídit prof. Jiří Chvála, což byla ze strany organizátorů velká pocta.

Dalším navštíveným festivalem byl 1. Rencontre Européenne des Chorales de Jeunes v Avignonu. V nahrávacím studiu se sbor opět zaměřil na vánoční repertoár a natočil CD s Vánočními zpěvy literártských bratrstev a s vánočním pásmem Čas radosti, veselosti.

Lidským a dojemným gestem sboru a především jeho hlavního sbormistra bylo účinkování Kühnova dětského sboru v dětské opeře Brundibár od Hanse Krásky. Opera byla napsána na konci 30. let 20. století a skladatel ji úspěšně provedl v terezínském ghettu, kam byl za okupace deportován. Hans Krása se konce války nedožil, byl umučen nacisty. Obnovená premiéra opery pod záštitou prezidentů Václava Havla, Lecha Wałęsy a Romana Herzoga byla symbolicky uvedena v Praze, Berlíně a Varšavě. Kromě Kühnova dětského sboru se na nastudování díla podílel německý Tölzer Knabenchor a Polští slavíci z Poznaně. Sborové party byly nastudovány v mateřských řečech účinkujících sborů – tedy v češtině, němčině a polštině a zkoušení probíhalo přímo v Terezíně. Všechny tři sbory byly za tento mimořádný počín oceněny Würthovou cenou.

V roce 1996 začal Kühnův dětský sbor svoji absolutně samostatnou éru, neboť po propojení s Českou filharmonií skončil též oficiální svazek s Pražským filharmonickým sborem, který přestával mít možnost ekonomicky zajišťovat i dětský sbor. Protože ani Ministerstvo kultury nepodalo dětskému sboru pomocnou ruku v řešení této vážné situace, došlo k založení Nadace Kühnova dětského sboru, která se stala zřizovatelem tohoto tělesa.

Posilou pro práci v přípravných odděleních se stala Tereza Bystřická, bývalá členka sboru, která sbormistrovství vystudovala na Pedagogické fakultě UK ve třídě prof. Jiřího Koláře. Nabídku spolupracovat s Kühnovým dětským sborem a vést vybraná přípravná oddělení dostala od prof. Jiřího Chvály ještě před ukončením svých studií.

V létě 1996 sbor odjel na turné do Japonska, kde absolvoval sedmnáct koncertů, včetně dvou koncertů v Tokiu. Pro japonskou nahrávací společnost Pony Canyon vznikly dvě nahrávky. Také zájezd do Francie na festival v La Chaise Dieu v tomto roce přinesl sboru možnost natočit na CD alegorickou hru *La Rappresentazione di anima et di corpo* od Emilia Cavalieriho.

Nejdůležitější událostí roku 1997 byla účast, ale především pomoc sboru při organizaci 1. ročníku Mezinárodního sborového festivalu v Praze. Festival proběhl 26. – 29. června. Všechna setkání, zkoušení a koncerty měli na starosti čtyři sbormistři: za Kühnův dětský sbor prof. Jiří Chvála, dále Jiří Skopal – sbormistr královéhradeckých sborů *Jitro a Boni pueri*, James Litton – sbormistr *American Boychoir* a Karl Ericsson z Bachovy společnosti v Minnesotě.

V lednu roku 1998 Kühnův dětský sbor absolvoval znovu turné po USA na základě opětovného pozvání Appletonského sboru. Sbor dále zorganizoval zájezd do Itálie, kde v rámci festivalu *Due mundi* ve Spoletu vystoupil v Janáčkově opeře *Příhody lišky Bystroušky*. Představení řídil Richard Hickox. K dalším zahraničním aktivitám patřil úspěšný zájezd do Španělska, kde sbor získal 1. cenu v mezinárodní soutěži v Tolose. Toto vítězství bylo spojené se ziskem *Grand prix* pro absolutního vítěze mezi 54 sbory všech kategorií z celého světa.

Mezi domácí aktivity tohoto roku patří účast na festivalu Smetanova Litomyšl, kde uvedl Prokofjevovo oratorium Ivan Hrozný, účast na festivalu Mladá Praha, kde v jeho podání zazněla premiéra Zdeňka Lukáše *Lux aeterna*, dále zahajovací koncert na Mezinárodním festivalu adventní a vánoční hudby nebo účinkování v Hudebním divadle Karlín při inscenaci muzikálu Andrewa Lloyda Webbera *Evita*.

Samostatný koncert věnovaný 65. výročí založení sboru byl uspořádán 26. dubna 1998 v prostorách Pražského hradu. Sbor vystoupil pod vedením svých tří sbormistrů, za spolupráce barytonisty Ivana Kusnjera, herce Radovana Lukavského, Wihanova kvarteta a Dechového kvinteta Národního divadla. Na programu byly skladby Petra Ebena, Bedřicha Smetany, Josefa Bohuslava Foerster, Antonína Dvořáka, Bohuslava Martinů (*Otvírání studánek*) a Zdeňka Lukáše.

Až neuvěřitelná je skutečnost, že tento mimořádný dětský sbor byl na jedné straně zván na prestižní světová i domácí pódia a spolupracoval s absolutní špičkou hudebního světa, na druhou stranu neměl žádnou finanční podporu od státu, z čehož plynuly, zvláště v této době, velké ekonomické starosti.

V roce 1999 se sbor po delší odmlce opět představil posluchačům na festivalu Pražské jaro, a to hned na dvou večerech. Na prvním uvedl společně s Českou filharmonií a sólistkou Dagmar Peckovou Mahlerovu třetí symfonii, pod taktovkou japonského dirigenta Ken-Ičiro Kobajašiho. Tuto symfonii uvedli ve stejném obsazení již o dva měsíce dříve na abonentním koncertě České filharmonie. Na druhém, samostatném koncertě v rámci festivalu zazněly například skladby Claudia Monteverdiho, Benjamina Brittena, Johannese Brahmsa, Franze Schuberta, Jana Hanuše, Petra Ebena, Ivana Kurze, Zdeňka Lukáše nebo Josefa Myslivečka.

Dále sbor vystoupil na festivalu duchovní hudby v Brně, kde uvedl *Missu brevis* od českého skladatele Miloše Boka. Důležitým večerem byl gratulační koncert k 70. narozeninám Petra Ebena, který byl pořádán v Šumperku v rámci sborových dnů Krajina zpěvu jako „hřejivý pozdrav skladateli“ (POKORA 2007, s. 86). Pro tuto příležitost sbor nastudoval autorovu skladbu *Missa adventu et quadragesimae* i další jeho díla. Stejně jako předešlý rok se sbor představil na festivalu Smetanova Litomyšl.

Sbor absolvoval dvě zahraniční turné: v Kanadě navštívil sborové festivaly v Torontu a Ottawě a spolu s operou Národního divadla vystupoval v Japonsku v Bizetově Carmen.

1.8 21. století

Zdálo by se, že Kühnův dětský sbor už nemůže stoupat výš, že už dobyl všechny myslitelné vrcholy hudebního světa. Přesto ve své práci neustrnul ani na přelomu tisíciletí.

V roce 2000² sbor ustanovil svůj nový anglický název, pod nímž vystupuje v zahraničí: užívá označení Prague Philharmonic Children's Choir, případně Czech Philharmonic Children's Choir.

V roce 2000 přišlo rovněž pozvání na turné do Singapuru a Malajsie, které nakonec trvalo celé tři týdny. Sbor vystoupil na patnácti koncertech a šesti dirigentských seminářích. Dále se sbor v tomto roce podíval do Německa a do Francie, kde se představil na Festival des choeurs lauréats ve Vaison La Romaine a Festival de Musique Sacrée v Avignonu.

Sbor nezapomněl ani na domácí festivaly. Z Mezinárodního festivalu pěveckých sborů si odnesl první cenu a v chrámu sv. Víta vystoupil na společném koncertě se všemi zúčastněnými sbory. Dalším výrazným počinem byla realizace projektu Kouzelný svět dětí v opeře v rámci festivalu Smetanova Litomyšl. S Národním divadlem sbor spolupracoval na inscenacích Pucciniho Toscy a v náročném díle Albana Berga Vojcek. V tomto roce sbor natočil na CD stěžejní dílo svého repertoáru Seidlovy Zpěvy Betlémské.

Rok 2001 přinesl další zájezd do Japonska společně s Národním divadlem, na kterém se šest vybraných členek Kühnova dětského sboru představilo v rolích géníů v Kouzelné flétně. Již tradičně sbor vystoupil s Norimberskými filharmoniky na zájezdě

² Pro větší přehlednost uvádím rok 2000 v kapitole 21. století

v Německu a pod vedením Jamese Levina se podílel na provedené třetí symfonie Gustava Mahlera na Mezinárodním hudebním festivalu ve švýcarském Verbier.

Mezi nejdůležitější domácí aktivity tohoto roku patří provedení Orffovy kantáty Carmina burana na festivalu Smetanova Litomyšl, vystoupení v rámci pořadu L'ora mystica společně s Radovanem Lukavským a Stamicovým kvartetem a provedení Mahlerovy třetí symfonie společně s Českou filharmonií v rámci festivalu Pražské jaro.

Jedním z největších úspěchů Kühnova dětského sboru nejen v tomto roce, ale v celé jeho historii, byl dlouho očekávaný koncert v prestižní newyorské Carnegie Hall. Přesto, že sbor zvítězil na mezinárodní soutěži v Tolose a odnesl si vedle první ceny také titul absolutního vítěze, vedení Carnegie Hall nechtělo dlouho tento koncert povolit, údajně s odůvodněním, že tato koncertní síň není mateřskou školkou. I přes tyto počáteční výhrady nakonec sbor v této síni vystoupil společně s dechovým kvintetem Juventus na odpoledním koncertě 30. prosince 2001 pod vedením Jiřího Chvály a posluchači odměnili výkon sboru potleskem vestoje. Miloš Pokora dodává, že „o půlnoci na Silvestra pak Kühnata zazpívala před Metropolitní operou českou hymnu a přihlížející policista jim nadšeně salutoval.“ (POKORA, s. 92)

I v roce 2002 se Kühnův dětský sbor vrátil na podium festivalu Pražské jaro. Tentokrát na samostatném koncertě sbor posluchačům přednesl skladby Otmara Máchy, Carla Orffa, Arvo Pärta, Benjamina Brittena, Ivana Kurze a Lukáše Hurníka. Skladba Lukáše Hurníka Quis creditit? byla komponována na objednávku a Kühnovu dětskému sboru byla také věnována (viz dále).

V tomto roce byl uspořádán první vánoční koncert všech oddělení KDS v Rudolfinu, z kterého se stala každoroční tradice. Společně s tanečním souborem Jaro, dechovým kvintetem Juventus a několika dalšími hudebníky si pro posluchače připravili skladby českých skladatelů. Na závěr koncertu bylo uvedeno hudebně-taneční pásmo koled Otmara Máchy Ó dej nám, Pane, večer veselý.

V roce 2003 přizval Kühnův dětský sbor k zajímavé spolupráci tehdejší šéfdirigent České filharmonie Vladimír Ashkenazy. Projekt mapoval postavení

skladatelů k vývoji sovětské společnosti. Během tří koncertních večerů zazněla satirická komorní opera Antiformalističeskij rajok Dmitrije Šostakoviče, jeho desátá a třináctá symfonie, kantáta Nezapomenutelný rok 1919 a hudba k filmu Pád Berlína. Od Sergeje Prokofjeva kantáta Zdravice, hudba k filmu Ivan Hrozný, Setkání Volhy a Donu a oratorium Na stráži míru. Posledním vybraným skladatelem byl Dmitrij Kabalevský, od kterého zazněl druhý houslový koncert. Kühnův dětský sbor se podílel na provedení oratoria Na stráži míru, a to na koncertech v pražském Rudolfinu, v Kolíně nad Rýnem a ve Vídni.

Společně s Českou filharmonií nastudoval sbor ještě Berliozovo Te Deum, které uvedl v pražském Rudolfinu pod taktovkou Johna Nelsona. Sbor tradičně zavítal na festival Smetanova Litomyšl, kde vystoupil v Berliozově Rekviem.

Nejzajímavější zahraniční aktivitou tohoto roku byla spoluúčast šestnácti členů sboru na provedení Janáčkovy opery Příhody lišky Bystroušky na festivalu v Bregenzu. Na této mezinárodně pojaté inscenaci se podíleli sólisté z několika zemí, Vídeňští filharmonikové a Moskevský komorní sbor pod vedením ruského dirigenta Vladimira Fedosejeva.

Na základě této úspěšné spolupráce dostal sbor v roce 2004 pozvání od dirigenta Vladimira Fedosejeva na dva koncerty do Velkého sálu konzervatoře v Moskvě. Během dvou koncertů, které se uskutečnily v dubnu tohoto roku a byly věnovány výročí úmrtí Antonína Dvořáka, zazněly jeho Slovanské tance, osmá symfonie, Stabat mater a české národní písně. Společně s Kühnovým dětským sborem se představili přední ruští sólisté, Sbor Akademie sborového umění a Velký symfonický orchestr.

Dále sbor vystoupil na koncertech v Německu a Francii v rámci projektu České sny se skladbami Jana Křtitele Vaňhala, Bohuslava Martinů, skladbami soudobých českých skladatelů, ale také Arvo Pärta.

Obdivuhodný je počet vystoupení na domácích pódiiích, která sbor absolvoval v tomto roce. Sbor se představil na festivalu Concentus Moraviae s programem sestaveným ze skladeb 20. století či soudobých autorů, navštívil Mezinárodní festival

dětských pěveckých sborů v Praze a Brně, Smetanovu Litomyšl, Mladou Prahu, Nekonvenční žižkovský podzim nebo Pražský podzim. Zde se podílel na premiéře flamencového Rekviem slavného španělského kytaristy Paco Peñi. Velikou poctou bylo účinkování na slavnostním Koncertu pro přistupující země EU, společně s Komorním orchestrem České filharmonie v Rytířském sále Pražského hradu. Poslední koncert tohoto roku se uskutečnil na Silvestra odpoledne ve Dvořákově síni Rudolfiny. Kühnův dětský sbor zde společně s Českou filharmonií uvedl Orffovu kantátu Carmina burana.

V roce 2005 se sboru otevřely pomyslné dveře do další, dosud nenavštívené země: během dubna tohoto roku strávil sbor sedmáct dní v Mexiku, během nichž absolvoval jedenáct koncertů v jedenácti různých městech. Sbor pod vedením prof. Jiřího Chvály si připravil program sestavený ze skladeb zahrnující všechna období od baroka po 20. století. Vrcholné koncerty tohoto zájezdu se odehrály v třímilionovém Monterrey, na festivalu v Matehuale a San Luis Potosí a v šestimilionovém městě Guadalajara.

Dále sbor navštívil Německo, a především Francii, kde s velkým úspěchem společně s předními českými sólisty a orchestrem avignonské opery uvedl několik pastorel Jakuba Jana Ryby a především jeho slavnou Českou mši vánoční.

Po třech letech se sbor představil na samostatném koncertě na festivalu Pražské jaro, který věnoval soudobým českým skladatelům, kteří se sborem léta spolupracovali. Na koncertě zazněly skladby Jana Hanuše, Zdeňka Šestáka, Jiřího Temla a Jiřího Sternwalda. Sbor již tradičně zavítal na festival Smetanova Litomyšl.

Ve spolupráci s Českou filharmonií opět zazněla Mahlerova třetí symfonie pod vedením dirigenta Zdeňka Mácala. Pro japonskou firmu Octavia Records byla z tohoto koncertu pořízena živá nahrávka (tato nahrávka získala v Japonsku ocenění jako CD roku). Vzhledem k tomu, že v tomto roce obnovila Česká filharmonie svůj Sborový cyklus, zvýšila se tak sboru příležitost vystupovat na koncertech před domácím publikem.

Sbor nezapomínal na vystoupení v inscenacích Národního divadla a Státní opery Praha. Během roku spolupracoval na neuvěřitelných 67 představeních.

Dá se říci, že rok 2006 byl ve znamení dětských oper. Kühnův dětský sbor uvedl operu Otmaro Máchy Zvířátka a loupežníci a premiéru opery Císařovy nové šaty Jiřího Temla na několika představeních v Aule základní školy TGM v Praze, v divadle Minor a na festivalu Smetanova Litomyšl a Festivalu sborového umění v Jihlavě. Velkou zásluhu na realizaci obou oper měla režisérka, sbormistryně a hlasová poradkyně Eliška Hrubá-Toperczerová.

Ze zahraničních festivalů navštívil sbor Salzburg, kde účinkoval společně se Státní operou Praha v Pucciniho Tosce. V rámci domácích festivalů se představil na Pražském podzimu. Mimoto vystoupil přibližně na třiceti samostatných koncertech, například na koncertě ke Dni matek, Adventním koncertě České filharmonie, koncertě k 10. výročí Senátu ve Valdštejnské zahradě, na koncertě v rámci filharmonického Sborového cyklu nebo na koncertě v Poličce, který byl věnován 50. výročí premiéry Martinův kantáty Otvírání studánek. V tomto roce se také podílel na nahrávání hudby k filmu Obsluhoval jsem anglického krále režiséra Jiřího Menzela.

Na rok 2007 připadlo 75. výročí založení Kühnova dětského sboru, které si mimo jiné připomněl i na dvou koncertech v rámci prestižního kompozičního salónu Pražské premiéry ve Dvořákově síni Rudolfiny, kde byly na programu skladby soudobých českých i světových skladatelů. Červnový koncert, taktéž ve Dvořákově síni, byl věnován skladbám Václava Trojana jako skladatele, jehož hudba provázela dětský sbor téměř celou dobu jeho existence. Publiku je postupně zaspívala všechna oddělení sboru. Jako poctu k 75. výročí věnoval ředitel České filharmonie Václav Riedlbauch celou sérii Sborového cyklu filharmonie pro sezónu 2007/2008, tedy pět koncertů, Kühnovu dětskému sboru.

Ve spolupráci s Národním divadlem byla tento rok uvedena premiéra jazzové opery Dobře placená procházka Jiřího Šlitra a Jiřího Suchého. Režie se ujal slavný Miloš Forman, na jehož přání v opeře účinkovaly děti ve věku šesti až deseti let. Jedno představení bylo v Národním divadle uvedeno v rámci festivalu Pražské jaro. S touto inscenací se sbor několikrát představil také ve španělské Valencii. Další premiérou byla Malá ranní mše skladatele Jana Klusáka, která zazněla v rámci Svatováclavských slavností v Praze.

Sbor se zúčastnil Mezinárodní sborové soutěže Let the People Sing, kterou pořádala Evropská rozhlasová unie (EBU) v německém Wuppertalu, a získal zde 1. cenu. Během roku navštívil čtyři země: Německo, Španělsko a především opět Japonsko a Jižní Koreu.

Mezi nejvýznamnější počiny sboru v roce 2008 patří účast na prestižní mezinárodní soutěži v Tolose ve Španělsku, kde zopakoval své vítězství z roku 1998 a opět obdržel první cenu v kategorii dětských sborů. Velké pocty se sboru dostalo v prosinci, když jej na svůj pražský koncert přizval ke spoluúčasti proslulý José Carreras.

Režisér Miloš Forman natočil v Národním divadle na DVD svoji Dobře placenou procházku, kde vystupovali také někteří členové Kühnova dětského sboru. I v tomto roce se sbor představil na festivalu Smetanova Litomyšl a na koncertech v rámci sborového cyklu České filharmonie.

V roce 2009 se sbor představil na Pražském jaru, tentokrát v kostele sv. Šimona a Judy. Pod taktovkou sbormistrů Jiřího Chvály a Světlany Tvrzické zazněly oblíbené skladby z repertoáru sboru, tedy skladby českých skladatelů Bohuslava Martinů, Otmara Máchy, Petra Ebena, Zdeňka Šestáka a Ilji Hurníka. V rámci festivalu Smetanova Litomyšl sbor uvedl premiéru opery Kocour v botách od Jiřího Těmle. Česká filharmonie přizvala Kühnův dětský sbor ke spoluúčinkování v Mahlerově třetí symfonii. Sbor vystoupil na pěti samostatných koncertech během Festivalu laureátských sborů ve Vaison La Romaine ve Francii.

Sbor také nepřestával ve své spolupráci s pražskými operními scénami. V Národním divadle se podílel například na novém nastudování opery Bohuslava Martinů Hry o Marii.

Druhým sbormistrem koncertního oddělení a asistentem prof. Jiřího Chvály se v září tohoto roku stal jeho student, posluchač oboru sbormistrovství na Hudební fakultě AMU v Praze, Petr Louženský.

Pod jeho vedením získal Kühnovův dětský sbor v září roku 2010 první cenu v kategorii dětských sborů na soutěži v italském Arezzu a Petr Louženský si současně odnesl zvláštní cenu pro nejlepšího dirigenta celé soutěže. Tímto úspěchem potvrdil, že rozhodnutí prof. Jiřího Chvály ve výběru druhého sbormistra bylo víc než správné.

I v tomto roce se sbor vrátil na nejprestižnější český hudební festival Pražské jaro, a to dokonce dvakrát. Nejprve účinkoval v Národním divadle v Kytici Bohuslava Martinů a poté představil posluchačům ve Valdštejnské zahradě dvě dětské opery Jiřího Těmle Císařovy nové šaty a Kocour v botách. Sbor vystoupil na slavnostním koncertě k výročí vzniku Československa v Rudolfinu (26. října) a v Berlíně v rámci festivalu Praha – Berlín. I další zahraniční vystoupení byla velmi úspěšná. Patří mezi ně vystoupení na World Peace Choir ve Vídni nebo vystoupení v Drážďanech. Domácímu publiku se sbor představil mimo jiné na samostatných vánočních koncertech ve Stavovském divadle a ve Státní opeře Praha.

Úctyhodná je aktivita sboru v pražských divadlech. V tomto roce sbor vystoupil v Národním divadle, Stavovském divadle, Státní opeře a divadle Kolowrat v operách Hry o Marii, Bohéma, Tosca, Zítří se bude Aleše Březiny, Kouzelná flétna, Prodaná nevěsta, Carmen, v baletu Louskáček a v rámci Letních Shakespearovských slavností v inscenaci hry Veselé paničky windsorské.

V rámci abonentního koncertu Symfonického orchestru Českého rozhlasu v Rudolfinu se sbor představil v Mahlerově třetí symfonii (11. dubna 2011). Společně se Symfonickým orchestrem hl. města Prahy FOK a Pražským filharmonickým sborem se Kühnovův dětský sbor podílel na provedení kantáty Carmina burana Carla Orffa na dvou koncertech v červnu tohoto roku v Obecním domě. I v tomto roce se sbor vrátil na hudební festival Smetanova Litomyšl, tentokrát se skladbami Antonína Dvořáka, Bedřicha Smetany, Zdeňka Lukáše a Bohuslava Martinů.

Již podruhé si Kühnovův dětský sbor pozval tenorista José Carreras na svůj vánoční koncert v O2 Aréně v Praze (10. prosince).

V předvečer oslav 80. výročí založení sboru vystoupil sbor na samostatném koncertě v pražském Rudolfinu (9. prosince 2011), kde se jako sólisté představili bývalí členové sboru Filip Bandžak, Yvona Škvárová a Jaroslav Březina. Během večera zazněly skladby Wolfganga Amadea Mozarta, Gioacchina Rossiniho, Gaetana Donizettiho a Jakuba Jana Ryby.

Ve vánočním čase uspořádal sbor již tradičně koncert ve Státní opeře. V tomto roce uspořádal sbor koncertní turné v Itálii.

V letošním roce, tedy v roce 2012 si sbor připomíná již neuvěřitelných 80. let své činnosti. Během těchto let prošly sborem stovky dětí několika generací. Toto jubileum si sbor připomněl na slavnostním koncertě ve Dvořákově síni Rudolfinu 14. dubna, na kterém zazněly skladby českých skladatelů, převážně těch, kteří své skladby věnovali právě Kühnovu dětskému sboru. Koncert byl vysílán v přímém přenosu Českým rozhlasem 3 – Vltavou. Sbor dále účinkoval v premiéře opery Benjamin Brittena Gloriana v Národním divadle, kde se pravidelně podílí také na reprízách Kouzelné flétny, Carmen a Prodané nevěsty. Ve Státní opeře účinkuje v Pucciniho Bohémě.

Zvláště na červen tohoto roku má sbor naplánováno několik významných koncertů. 2. června vystoupí sbor v rámci festivalu Pražské jaro na samostatném koncertě v sále Bohuslava Martinů v Lichtenštejnském paláci. Během koncertu zazní skladby Otmara Máchy, Zdeňka Lukáše, Ilji Hurníka, Dalibora Cyrila Vačkáře a Jiřího Temla. V rámci abonentních koncertů České filharmonie jsou naplánovány koncerty 6. a 7. června se skladbou Kaddish Leonarda Bernsteina. Tradičním uzavřením sezóny bude koncert všech oddělení 14. června v pražském Rudolfinu a pro festival Smetanova Litomyšl (18. června) je naplánována premiéra nové opery Jiřího Temla Čert a Káča, psané přímo pro Kühnův dětský sbor. Dále je naplánován také tradiční vánoční koncert ve Státní opeře. Sbor má namířeno do Slovinska, Německa a Švýcarska.

2. Současná podoba Kühnova dětského sboru

2.1 Oddělení sboru

V následujícím textu vycházím z připravovaného kodexu člena KDS, který mi ještě před tiskem laskavě poskytlo vedení sboru.

V letošní sezóně, tedy 2011/2012, má Kühnův dětský sbor pět přípravných oddělení, dále koncertní oddělení a dvě oddělení tzv. Kühňátek, která jsou určena těm nejmenším – předškolním dětem.

Kühňátka

KHH = Kühňátka Holešovice, zkušebna v Aule základní školy TGM, Ortenovo náměstí, Praha-Holešovice, vede Zdeňka Erlebachová, počet dětí 102

KHS = Kühňátka Stodůlky, zkušebna v Praze-Stodůlkách, vede Michaela Bartlová, počet dětí 35

Oddělení je určeno pro předškolní děti ve věku 3–6 let. Učí se zde základním pěveckým návykům a dovednostem. Děti rozvíjejí svou hudební paměť, zdokonalují artikulaci, věnují se intonačním, rytmickým a logopedickým cvičením, pohybové přípravě, jednoduchým dětským písním a hrám. Toto oddělení zkouší jednou týdně.

Oddělení M

M = Menší, zkušebna v Praze-Stodůlkách, vede Tereza Bystřická, počet dětí 19

Oddělení je určeno pro děti ve věku 4–7 let. Zde si osvojují základní pěvecké a hudební návyky a dovednosti: držení těla, pěvecké dýchání, nasazení tónu, správnou artikulaci, reagování na dirigentské gesto. Návčik jednohlasých lidových a umělých písní s doprovodem i bez doprovodu. Toto oddělení zkouší dvakrát týdně.

Oddělení A

A je první písmeno v abecedě, tj. první přípravné oddělení, zkušebna v Praze-Holešovicích, vede Světlana Tvrzická, počet dětí 40

Oddělení je určeno pro děti ve věku 5–9 let. Opět si zde děti osvojují a utvrzují základní pěvecké a hudební návyky a dovednosti: držení těla, pěvecké dýchání, nasazení tónu, správnou artikulaci, reagování na dirigentské gesto. Nacvičují jednohlasé lidové a umělé písně s doprovodem i bez doprovodu. Toto oddělení zkouší dvakrát týdně.

Oddělení MV

MV = Malý výběr, zkušebna v Praze-Holešovicích, vede Světlana Tvrzická, počet dětí 36

Oddělení je určeno pro děti ve věku 7–11 let. Děti zde pokračují v pěvecké a hudební přípravě, v rozšiřování hlasového rozsahu a kultivování pěveckého projevu. Učí se rozlišování dynamiky, věnují se jednohlasu a dvojhlasu při zpěvu lidových a umělých písní. Toto oddělení zkouší dvakrát týdně.

Oddělení VS

VS = Výběr Stodůlky, zkušebna v Praze-Stodůlkách, vede Tereza Bystřická, počet dětí 14

Oddělení je určeno pro děti ve věku 8–13 let. Děti zde pokračují v pěvecké a hudební přípravě, v rozšiřování hlasového rozsahu a kultivování pěveckého projevu. Učí se rozlišování základní dynamiky, věnují se jednohlasu a dvojhlasu při zpěvu lidových a umělých písní. Toto oddělení zkouší dvakrát týdně.

Oddělení DSD

DSD = Doplnující sbor dětský nebo Dětský sbor divadelní, zkušebna v Praze-Holešovicích, vede Světlana Tvrzická, počet dětí 59

Oddělení je určeno pro děti ve věku 8–15 let, které zde rozvíjejí pěveckou techniku, rozšiřují svůj hlasový rozsah a dynamickou škálu. Učí se základům čtení notového zápisu, studují náročnější repertoár do trojhlasu až čtyřhlasu. Zdokonalují intonační stránku a prohlubují hudební výraz. Toto oddělení zkouší dvakrát týdně.

Oddělení KO

KO = Koncertní oddělení, zkušebna v Praze-Holešovicích, vedou prof. Jiří Chvála a Petr Louženský, počet dětí 87

Do koncertního oddělení jsou přijímány děti s výraznými hudebními a pěveckými předpoklady a s osobnostními kvalitami, zpravidla po úspěšné předchozí činnosti v přípravných odděleních sboru, v případech výrazného talentu již od 9 let. Toto oddělení reprezentuje Kühnův dětský sbor v programech samostatných koncertů, při spolupráci se symfonickými orchestry a v operních inscenacích doma i v zahraničí. Studium je zaměřeno na náročnější sborový repertoár různých stylových období domácí i světové literatury. Zvláštní pozornost je věnována zdokonalování pěvecké techniky včetně individuální hlasové výchovy, prohlubování hudebního citění, schopnosti frázování, dynamického odlišení a rytmické preciznosti. Toto oddělení zkouší třikrát týdně.

2.2 Profily členů uměleckého vedení sboru

Cituji podle oficiálních životopisů, které mi poskytlo vedení sboru a které jsou současně zveřejněny i na internetových stránkách sboru.

Prof. Jiří Chvála – umělecký vedoucí a sbormistr koncertního oddělení

Jiří Chvála se narodil v roce 1933. Po absolvování dirigentského oboru na Hudební fakultě AMU v Praze působil jako sbormistr Českého pěveckého (dnes Pražského filharmonického) sboru při České filharmonii. Systematicky s ním studoval široký světový repertoár sborových, oratorních i kantátových děl a spolupracoval při jejich realizaci s předními dirigentskými osobnostmi.

Od roku 1959 spolupracuje s Kühnovým dětským sborem, od roku 1967 stojí v jeho čele. Absolvoval s ním několik desítek zahraničních turné. Významná je i jeho dlouholetá pedagogická aktivita na Hudební fakultě AMU v Praze, kde působí jako profesor dirigování a sborových disciplín. Spolu s Kühnovým dětským sborem vystupuje pravidelně na hudebních festivalech doma i v zahraničí, spolupracuje s českými i zahraničními operními scénami a diriguje řadu dalších domácích i zahraničních sborových nebo orchestrálních těles. Přednášel rovněž na mezinárodních sborových seminářích (Vídeň, Tokio, Grasse, Helsinky, Singapur, Princeton) a pracoval v porotách četných mezinárodních sborových soutěží. Má za sebou imponující počet rozhlasových snímků a přes 30 gramofonových nahrávek. U příležitosti významného životního jubilea bylo v roce 2003 profesoru Chválovi uděleno ministryní školství vyznamenání II. stupně za celoživotní pedagogickou činnost a v říjnu 2009 nejvyšší národní sbormistrovské ocenění za celoživotní záslužnou činnost v oblasti sborového zpěvu, cena Bedřicha Smetany, kterou uděluje společně Unie českých pěveckých sborů a Sdružení sborových dirigentů AHUV.

Petr Louženský – asistent uměleckého vedoucího a sbormistr

Petr Louženský absolvoval na Pražské konzervatoři ve třídě prof. Jana Riedlbaucha flétnu a u prof. Miroslava Košlera a prof. Miriam Němcové dirigování a na Filozofické fakultě UK v Praze hebrejštinu a arabštinu, kde v současné době dokončuje doktorandské studium. Je posluchačem dirigování na Hudební fakultě AMU v Praze u profesorů Jiřího Chvály a Tomáše Koutníka.

Dlouhou dobu vedl Hostivařský komorní orchestr, se kterým se stal několikrát laureátem rozhlasové soutěže Concerto Bohemia a celostátní soutěže základních uměleckých škol. V současnosti je dirigentem Pražského studentského orchestru. Pravidelně spolupracuje s Pardubickou komorní filharmonií, Roxy Ensemble, Jihočeskou komorní filharmonií aj.

Pod vedením Petra Louženského získal Kühnův dětský sbor v září roku 2010 první cenu v kategorii dětských sborů na jedné z největších sborových soutěží na světě v italském Arezzu. Petr Louženský zde zároveň obdržel i zvláštní cenu pro nejlepšího dirigenta celé soutěže.

Michaela Bartlová – sbormistryně Kühňátek

Michaela Bartlová se od základní školy věnovala zpěvu a tanci na ZUŠ Václava Talicha v Berouně. Po nástupu na Taneční konzervatoř pokračovala ve studiu zpěvu u prof. Věry Tiché. V současné době je posluchačkou Hudební fakulty AMU v Praze, na katedře pedagogika tance, obor lidový tanec u prof. Marie Vurmové.

Od ukončení studia na konzervatoři se zaměřila na taneční a pěveckou přípravu předškolních dětí, kde se věnuje propojení lidové písně s tancem. Ve školním roce 2008/2009 byla učitelkou v MŠ Zličín, kde se věnovala dětem od 3–4 let. Od roku 2007 je pedagogem v taneční skupině HO TA PO. V roce 2005 začala docházet do chrámového sboru při kostelu sv. Jakuba v Berouně pod vedením varhaníka Mgr. Lukáše Petřvalského a sbormistra ing. Jiřího Beščece.

Tereza Bystřická – sbormistryně přípravných oddělení

Tereza Bystřická vystudovala v roce 1999 obor hudební výchova – sbormistrovství na Pedagogické fakultě UK v Praze u prof. Jiřího Koláře. Sbornistrovství a činnosti hlasového poradce se věnuje od roku 1994, nejprve ve sboru Laetitia Praha. Od roku 1996 spolupracuje jako sbormistryně s Kühnovým dětským

sborem. Vedle této dlouholeté spolupráce působila také v Pěveckém sdružení pražských učitelů a Dvořákově komorním sboru Kralupy nad Vltavou.

Tereza Bystřická je aktivním účastníkem uměleckého života spjatého se sborovým zpěvem. Od roku 1998 působí ve výboru festivalu duchovní hudby Šumava – BayerischerWald a od roku 2003 festivalu Musica Coniuncta Pragensis. Je členkou Společnosti pro aktivní výchovnou prevenci a Unie českých pěveckých sborů. Od roku 2003 je vedoucí sekretariátu Nadace Františka Augustina Urbánka. Tereza Bystřická pravidelně působí v porotách sborových soutěží a festivalů.

Zdeňka Erlebachová – sbormistryně Kühňátek

Vystudovala konzervatoř v Pardubicích i obchodní akademii ve Vysokém nad Jizerou. Několik let byla členkou vokálně-instrumentálního souboru ReBelcanto a sólistkou barokního ansámblu Sarabanda, který získal v r. 2008 1. cenu v pražské mezinárodní soutěži Concerto Bohemia. Dále spolupracovala jako sólistka s Komorní filharmonií Pardubice, s Operním studiem Pardubice a souběžně pracovala jako sbormistr přípravných oddělení chlapeckého sboru Bonifantes.

Nyní studuje Hudební fakultu AMU v Praze – obor klasický zpěv ve třídě doc. Libuše Márové a je sólistkou Akademického operního studia Praha. Pracuje jako hlasová poradkyně Iuventus Cantans a jako sbormistr Sluníčka, který je přípravným oddělením Iuventus Cantans. Příležitostně také vystupuje v rámci koncertů a kulturních akcí v České televizi a v regionálních televizích. V roce 2010 vyhrála konkurz na roli matky do mezinárodního projektu Pietro e Lucia, na kterém se dále podíleli sólisté z Milánské opery La Scala a Český národní symfonický orchestr.

Eliška Hrubá-Toperczerová – hlasová pedagožka, režisérka a sbormistryně přípravných oddělení

Eliška Hrubá-Toperczerová byla dlouholetou členkou Kühnova dětského sboru, který ji přivedl na divadelní prkna. Již v době studií na Pražské konzervatoři hostovala v Divadle F. X. Šaldy v Liberci. V roce 1992 získala 2. cenu v soutěži M. Schneidera-Trnavského v Trnavě. Studium na Hudební fakultě AMU v Praze absolvovala ve třídě prof. Magdalény Hájossovové v roce 1995, během kterého spolupracovala s Komorní operou Praha a hostovala a nadále hostuje v Městském divadle v Ústí nad Labem. V tomto divadle také debutovala se svou režii (Franz Lehár – Země úsměvů), kterou vystudovala na AMU pod vedením profesorů Oto Ševčíka a Jana Kačera.

Je laureátkou mezinárodní pěvecké soutěže Emy Destinové v Českých Budějovicích, v roce 1998 se stala její absolutní vítězkou. Mimo jiné obdržela řadu dalších ocenění. V létě 2000 hostovala v představení Státní opery jako Elvíra v opeře Wolfganga Amadea Mozarta Don Giovanni ve Stavovském divadle v Praze. V dubnu 2006 režírovala světovou premiéru dětské opery Císařovy nové šaty skladatele Jiřího Těmle napsanou pro Kühnův dětský sbor a Zvířátka a loupežníci Otmara Máchy, v březnu 2008 pak operu Broučci Václava Trojana. Zde také již několik let pracuje jako hlasová poradkyně, od září roku 2008 jako sbormistryně přípravných oddělení.

Ráda se věnuje tvorbě vlastních hudebnědramatických pořadů (Sen o snu Antonína Dvořáka, Drahý Amadee! a další). S úspěchem debutovala také v činohře v klasické komedii Oscara Wilda Jak je důležité mítí Filipa. Věnuje se také komorní a sakrální hudbě, pro svůj široký repertoár a podmanivé hlasové zabarvení je vyhledávanou sólistkou mnoha našich i zahraničních orchestrů a dirigentů. Spolupracuje s vynikajícími varhaníky a pěvci, nastudovala a provedla velké množství velkých oratorních děl, je častou interpretkou děl soudobých skladatelů. V roce 2000 pod taktovkou Jiřího Bělohlávka s Pražskou komorní filharmonií natočila své profilové CD.

Stanislava Jirků – hlasová pedagožka

Mezzosopranistka Stanislava Jirků absolvovala v roce 1998 zpěv na konzervatoři v Teplicích pod vedením prof. Jitky Slavičkové. Téhož roku začala studovat na Hudební fakultě AMU v Praze ve třídě sólisty Národního divadla Ivana Kusnjera. V roce 1999 se zúčastnila mezinárodních interpretačních kursů v Piešťanech u Gabriely Beňačkové (operní a oratorní tvorba) a Petera Mikuláše (tvorba písňová). Roku 2000 a 2002 pak získala stipendium na Internationalen Sommerakademie Prag – Wien – Budapest do Rakouska, kde pod uměleckým vedením prof. Ralfa Döringa absolvovala několik koncertů. V prosinci 2002 získala 2. cenu (při neudělení 1. místa) na mezinárodní pěvecké soutěži duchovní a koncertní tvorby v Kroměříži.

Od sezony 2005/2006 je sólistkou opery Národního divadla. Je zvána také k časté spolupráci s Národním divadlem Brno a s operou F. X. Šaldy v Liberci.

Věnuje se též koncertní činnosti (např. v rámci Smetanovy Litomyšle nebo Pražského jara). V zahraničí pak pravidelně koncertuje ve Španělsku, ale i v Německu, Holandsku a Francii. Spolupracovala s Českou filharmonií, Severočeskou filharmonií, Jihočeskou filharmonií, Zlínskou filharmonií, Pražskou komorní filharmonií, Pražským komorním orchestrem, Komorním orchestrem Berg, Pražským symfonickým orchestrem, Zagrebskými sólisty a s řadou dalších orchestrů a komorních ansámbľů.

Světlana Tvrzická – sbormistryně přípravných oddělení

Světlana Tvrzická se narodila v Moskvě. V letech 1964 – 1974 navštěvovala Dětskou školu sborového zpěvu. Poté nastoupila na hudební učiliště při Moskevské konzervatoři, obor dirigent – sbormistr, které ukončila v roce 1979 s vyznamenáním. V průběhu studia absolvovala praxi u profesora Popova v dětském sboru Moskevského rádia a televize. Po ukončení hudebního učiliště nastoupila na Ruskou akademii múzických umění Gněsiných, fakultu dirigentství – sborový zpěv. Souběžně pracovala jako sbormistr v Dětské hudební škole sborového zpěvu v Moskvě. Fakultu Gněsiných ukončila v roce 1984 s vyznamenáním.

V roce 1987 začala působit jako sbormistr v Dětském hudebním divadle. V březnu 1988 se přestěhovala do ČSSR a po odchodu do Prahy nastoupila jako sbormistr dětského sboru v Domě pionýrů a mládeže v Karlíně. V lednu 1989 byla na základě konkurzu přijata do Kühnova dětského sboru, kde Světlana Tvrzická od 1. února 1989 působí. Se sborem absolvuje koncerty, divadelní představení, natáčení v rozhlase, v televizi, filmech, spolupracuje s významnými skladateli i hudebníky doma i v zahraničí (Rakousko, Německo, Polsko, USA – Colorado). V roce 1999 se přestěhovala do Klánovic, kde založila dětský sbor Claireton Chorale.

3. Kühnův dětský sbor očima sbormistrů, zpěváků i skladatelů

V sérii rozhovorů jsem oslovila několik osobností spjatých s Kühnovým dětským sborem. Předmětem rozhovorů byly jejich zkušenosti s tímto tělesem, jejich vztah k hudbě i dojmy ze společné práce.

3.1 Rozhovor s prof. Jiřím Chválou

Rozhovor vznikl 14. března 2012 na půdě Hudební fakulty Akademie múzických umění v Praze.

Jak vzpomínáte na své začátky spolupráce se sborem a jak jste se k této práci dostal?

Než jsem začal studovat tady na Hudební fakultě AMU, nikdy mě nenapadlo, že se ke sbormistrovství dostanu blíže a že mě tenhle obor bude zajímat natolik, že se stane mojí celoživotní profesí. Stejně jako v životě, i v muzice musí být nejdříve nějaký impuls a také záleží na náhodných kontaktech, setkáních, příležitostech. Pro mě bylo rozhodující hned v roce 1952, kdy jsem nastoupil do prvního ročníku, setkání s Janem Kühnem. Shodou okolností Jan Kühn začal v tomtéž roce působit na fakultě a dostal náš ročník jednak na dirigování sboru, jednak na hlasovou výchovu, a tak jsem začal poznávat věci, o kterých jsem předtím slyšel jen málo nebo vůbec nic. On nás také hned pozval do Českého pěveckého sboru, jak se tenkrát tento sbor jmenoval – tehdy to ještě nebyl profesionální sbor. Většinou jsme tam hospitovali a také jsem měl příležitost s nimi zpívat, takže jsem poznal tu práci zevnitř: jak to všechno vnímá zpěvák, jaké nároky jsou na něj kladeny, a také jsem měl možnost pozorovat, jak si počíná sbormistr a v čem spočívá jeho práce. Ze začátku, na prvních zkouškách, jsem upřímně řečeno vůbec nerozuměl tomu, proč má na sbor takové požadavky. Mně se zdálo, že ten sbor

zpívá tak krásně, že na tom není co opravit. Intonační a zvukové nuance jsem ani nepozoroval.

To, že jsem byl hned zapojen do praxe sborového zpěvu a sborového dirigování, bylo velké štěstí. Mohl jsem tak poznat, jak se to opravdu dělá, a ne se jen učit teorii. Druhá výhoda byla, že jsem se učil u Jana Kühna zpívat. Já jsem předtím vůbec nezpíval, tedy jenom jako dítě, tak přirozeně, ale nikdo mě nevedl k nějakému kultivovanému projevu. První, na co se Kühn zeptal, když jsem k němu přišel, bylo: „Vy jste se někde učil zpívat?“ A já jsem řekl: „Ne“. Všiml si té mé snahy něco s tím tónem dělat. Potom se mi hodně věnoval a během dvou let, kdy jsme na katedře měli v rámci oboru zpěv, mě pomaloučku zasvětil do tajů pěvecké techniky a tvoření tónu. Jeho zásady, které vyžadoval u svých zpěváků, jsou jasné: volný zpěv, nenásilný přirozený měkký tón, žádná forze, žádný tlak při tvoření tónu. Dá se to takhle jednoduše vyjádřit, ale cesta k tomu je dost složitá. Byl se mnou ještě jeden kolega, který zpíval úplně jinak, naprosto nepřirozeně, přinesl si odněkud nějaké zlozvyky, a tak s ním byla trošku svízelnější práce, ale Jana Kühna to bavilo, protože si chtěl sám dokázat, že dokáže i takový zvláštně vedený hlas přivést na správnou cestu.

Kühn byl – to je známá věc – původní profesí zpěvák a operní režisér, řadu let předtím strávil kolem divadla a na divadle a měl velkou osobní i interpretační zkušenost. Na fakultě působil jen do roku 1958, kdy zemřel, naše plodná spolupráce trvala ani ne pět let. Jeden z jeho prvních žáků byl také Jiří Baar: to byl báječný zpěvák, který už měl za sebou studium na konzervatoři, už toho hodně uměl, takový ten typ komorního pěvce s inklinací spíš k písňové tvorbě, člověk, který hodně přemýšlí... už byl vlastně do jisté míry hotov. Jan Kühn po něm ale přece jenom chtěl, aby mu porozuměl a aby dovedl přejmout a aplikovat jeho zásady. Byl to zřejmě spíš takový dialog. Jiří Baar potom napsal dvoudílnou učebnici zpěvu, moc zajímavou, kde jsou zásady Jana Kühna shrnuty.

A ještě k těm mým začátkům. Když má sbormistr správně fungovat, musí mít dost velké hudební zázemí. Není možné, aby si řekl: „Teď budu děti učit zpívat, teď budu pracovat jako sbormistr.“ To zázemí jsem měl, ačkoli nijak závratné: vyrůstal jsem v rodině, kde muzika byla středem zájmu, můj táta byl středoškolský kantor a náruživý

muzikant, takový samorostlý, ale měl veliký talent a ohromný spontánní zájem. Tím jsem se dostal k muzice i já. Než jsem přišel do Prahy, studoval jsem na gymnáziu, učil jsem se na klavír a později jsem chodil ke středoškolskému profesorovi na hudební teorii a na předměty, které souvisejí s dirigováním. Ale obor jako takový jsem začal studovat až v Praze.

Jaký vidíte rozdíl mezi prací s dětmi a dospělými zpěváky?

Pro mě bylo velice dobré, že jsem od počátku mohl na HAMU kombinovat činnost sbormistrovskou s pedagogickou prací. Po absolutoriu jsem na Hudební fakultě začal působit jako korepetitor na katedře dirigování, pak jsem si přebíral i jiné úkoly a disciplíny. To byla velká zkušenost. Důležitý byl také kontakt s velkými pedagogickými osobnostmi, které jsem tehdy na škole potkával. Mám hezké vzpomínky na osobní vztahy s profesory nejrůznějších oborů. Během studií mně Jan Kühn nabídl místo pomocného sbormistra a korepetitora v Českém pěveckém sboru a částečně i v dětském sboru, především jsem vedl dělené zkoušky, ale dostával jsem od něj i samostatné úkoly. Takže jsem vyrůstal – a to byla velká výhoda – v kontaktu s dospělými zpěváky, kteří měli vysokou úroveň, i když složení sboru bylo především amatérské, k profesionalizaci Českého pěveckého sboru došlo daleko později. Přesto byla úroveň sboru v té době vynikající, obdivuhodná. To byl další Kühnův klad, že dovedl pracovat s lidmi bez velkého hudebního a pěveckého vzdělání a byl schopen je dovést k profesionálnímu výkonu, srovnatelnému s kvalitou profesionálních těles.

V dospělém sboru jsou daleko vyšší nároky, než když člověk pracuje s dětmi. Takže byla velká výhoda, že jsem neměl na starosti jen dětský sbor. Ale postupně jsem došel k tomu, co Jan Kühn tvrdil už dávno, že podstatné rozdíly mezi prací s dětským sborem na určité úrovni a dospělým sborem zase tak velké nejsou. Představa správného tvoření tónu musí být jedna, přestože možnosti dětí jsou jiné, mají různé etapy ve vývoji hlasu, jiné mentální schopnosti a možnosti. Ovšem svůj přístup, svoji metodu, jak naučit skladbu svého zpěváka, ať už dětského nebo dospělého, si musí každý najít sám.

Umíte odhadnout, kolik zpěváků prošlo sborem během vašeho působení? Pokud se někdo z nich věnoval hudbě profesionálně, sledoval jste dál jeho kariéru?

Zpěváků bylo mnoho, přesně to odhadnout nedovedu. Za celou osmdesátiletou historii sboru jich bylo jistě několik tisíc, za dobu mého pětačtyřicetiletého působení už to také jde do tisíců. A pochopitelně, že jejich dráhu sleduji. Jsou tam lidé, kteří se muzice anebo jiné umělecké činnosti věnují profesionálně a samozřejmě z nich mám radost. A těší mě i to, že všichni vzpomínají na sbor s tím, že je inspiroval, že práce tam sice byla náročná, ale že se naučili poctivě pracovat a poctivě s muzikou zacházet. Z našich bývalých členů vyrostli později vynikající profesionální hudebníci, instrumentalisté, zpěváci, dirigenti, režiséři, skladatelé. Je tomu tak i dnes v naší nejmladší umělecké generaci.

Měnil se během let zájem rodičů mít dítě v prestižním pěveckém sboru? Jak je to dnes?

Měnil. Zájem rodičů se vůbec mění, myslím ve všech uměleckých oborech. Rodiče jsou dnes daleko pragmatičtější, mají méně idealismu. Děti byly vždycky hodně zaměstnané a měly mnoho povinností, ale dnes o nich rodiče uvažují prakticky už od nejtútlejšího věku a vymýšlejí, jak dítě nasměrovat, aby se potom uplatnilo ve společnosti, a zaměřují je k něčemu, co má praktický význam. Takhle se dřív neuvažovalo. Kromě toho si dnes děti, tedy mládež už od patnácti let, přivydělávají, mají svá zaměstnání. Největší zájem o uměleckou činnost, třebaže jednoduchou, najdeme u nejmenších dětí. Protože jsme to ve sboru zaregistrovali, otevřeli jsme oddělení pro úplně malinké děti, tříleté – to jsou takzvaná Kühňátka. Trošku tak suplujeme to, jak se dětem věnují v některých, ale ne ve všech školkách, a jejich vlohy tak přirozeně rozvíjejí hrou, nenásilným způsobem. Tam je zájem veliký – tam jsou rodiče angažovaní. Později jejich zájem opadá.

Ale na druhou stranu, abych nebyl nespravedlivý, u každé takovéto činnosti je pochopení na straně rodiny a dětí velice důležité. Protože pak se stane, že dítě váhá

nebo nemá trpělivost, a rodina může podpořit nebo připomenout. Ovšem dítě, které se něčemu nechce věnovat, žádný rodič nedonutí. Bohužel nejen v rodině, ale i ve společnosti zájem opadá. Je to logické: v době, kdy má přednost lehčí múza, tenhle náš kumšt vyžaduje hodně úsilí, abychom udrželi úroveň, na kterou jsme se dostali.

Dokonce jsme o tom sepsali studii. Byl jsem dotazován od kolegů z různých měst, jak to u nás vypadá se zájmem a jestli děti chodí, a shodli jsme se, že zájem opravdu opadá.

Jaký je současný systém v Kühnově dětském sboru? Kterými odděleními projde dítě, které nastoupí např. ve třech letech, než se dostane do koncertního oddělení?

Ponechme teď stranou nejmenší děti, o kterých jsem se zmínil. I přesto, že je práce s nimi nesmírně záslužná a my naštěstí máme dvě dámy, které se jí s velkou chutí věnují. Jinak stále platí systém, který zavedl Jan Kühn: řada přípravných, na sebe navazujících oddělení s koncertním sborem na konci (tedy to, co se u nás později proklamovalo jako Škola sborového zpěvu při Bambini di Praga). Děti podle věku a individuálních dispozic zde přecházejí z jednoho do druhého.

Vždycky jsme přijímali děti od šesti let, jen ve výjimečných případech mladší. Některé z nich jsou vytrvalé a navštěvují sbor dvanáct, třináct let. Postupně se tak učí zpěvu: od jednohlasu, jednoduchých písniček postupují k dalším, náročným skladbám. Je to všechno běh na dlouhou vzdálenost, nikdo se muzice nenaučí za chvíli. Nemáme úplně dořešenou otázku vzdělávání v teorii, notách a intonaci, všechno je učíme za pochodu při studiu repertoáru, protože na víc není čas ani prostor. Když máme o prázdninách soustředění, můžeme se tomu věnovat víc, ale v sezóně máme jiné úkoly a tolik práce, že se to nemůže stihnout.

Jak udržujete kázeň a pozornost dětí během zkoušek?

Kázeň, to je to první a poslední. Bez toho to nejde. Děti si samozřejmě na soustředěnou práci časem zvyknou. Ale kdybych ty nároky nekladl a kázeň nevyžadoval, tak se dovedou při zkoušce bavit anebo pracovat jenom napůl.

Ale každý sbormistr je jiný typ. Já jsem ze začátku byl, to musím přiznat, tak trochu pedant. To jsem „odkoukal“ u Jana Kühna, který také nedovedl přejít žádnou chybu. To mně bylo také vlastní, jenže u sbormistra je důležité najít rovnováhu mezi disciplínou a uvolněností, mezi tím, jak povzbudit děti třeba i nějakým odlehčením, ale přitom na ně mít opravdu veliké nároky. S kázní to samozřejmě souvisí a jsem přesvědčen, že bez kázně a soustředění se nedá nic dobře nastudovat. Může se zdát, že dnes už s tím problémem nemám a nic mě to už nestojí, ale není to pravda. Polovičku úsilí musíte vynaložit na to, abyste měla jistotu, že všichni dávají pozor, protože nesnesu, že se támhle dvě děvčata baví nebo jsou v myšlenkách jinde. Snažím se je přitáhnout tak, aby byli zapojeni, protože pak to, co se naučí, bude trvalé. Ale je to dost velká práce.

Když si vzpomenu, jak jsem začínal... Pochopitelně děti nového, mladého sbormistra napřed trochu pozorují a zjišťují, co to je zač a co si mohou dovolit. Takže to s kázní vůbec nebylo jednoduché. U malých dětí ano, v přípravných odděleních, sedmi, osmi, devítiletých. Ale u těch starších, kde už je veliký věkový rozestup, to je zase jiná věc. A tam jsem, přiznám se, měl veliké problémy. Když už byly ukázněné, najednou zase na pódiu byly ztuhlé, odosobněné. Vždycky jsem obdivoval třeba manžele Uherkovy, jak přirozeně s dětmi dovedli pracovat, že tak přirozeně a s potěšením a radostí zpívaly. K tomu jsem se postupně dopracovával, myslím si, že dnes už při veřejném vystoupení dovedeme dosáhnout takové uvolněnosti a že po této stránce se sbor posunul a hodně se proměnil.

Jak si vybíráte repertoár, jaké tvorbě osobně dáváte přednost? Které skladby máte v oblibě a které byly napsány přímo pro váš sbor?

Repertoár by měl být pestrý a měl by děti bavit. Už od dob, kdy jsem se tím začal vedle Jana Kühna zabývat a mohl jsem ho pozorovat, jsem chápal, že repertoár je důležitý pro výchovu sboru. Dost času a zájmu se proto věnovalo studiu klasické vokální polyfonie: Palestrina, Lasso, Vittorio aj. Je dost obtížné tu najít vhodné skladby, psané pro voces aequales, soprány a alty. Pro každý sbor je to veliká škola. Učíme se sebekázni při zpěvu i kázni hudební, intonaci, polyfonickému vedení hlasů. V tomto sboru se nikdy nepěstoval ani líbivý ani primitivní repertoár.

Od začátku pro nás komponovaly skladatelské autority. Jan Kühn totiž, když se s dětským sborem poprvé představil veřejnosti, okamžitě upoutal úplně jiným zvukem. Byl to přirozený, čistý, průzračný, příjemný zvuk. A pak se sami skladatelé začali zajímat o sbor a sbormistr se zase naopak obracel ke komponistům. Výsledkem byla tvorba pro dětský sbor. To platí u J. B. Foerstera, nejstaršího komponistu, který napsal a věnoval Kühnovu dětskému sboru např. Tři sbory pro dětské hlasy s klavírem. Sbor také nastudoval jako premiéru dětský sborový cyklus Vítězslava Nováka Máj, velice náročný. Staří členové ještě vzpomínali, jak Novák přišel do zkoušky a rozdával dětem za krásné zazpívání bonbony.

A pak tu byly desítky a stovky autorů, kteří pro náš dětský sbor psali. To pokračuje až dodnes. Hodně pro nás komponoval Václav Trojan, velký přítel Jana Kühna, pak Zdeněk Lukáš, Otmar Mácha nebo Jiří Teml... Svého času jsme pravidelně vystupovali na koncertech s novou tvorbou. Každý rok jsme měli svůj večer, kdy jsme ji uváděli.

Jaká je vaše spolupráce s jinými hudebními tělesy?

To je pro tenhle sbor charakteristické, že od začátku spoluúčinkoval s nejrůznějšími tělesy, jak s operními scénami, hlavně s Národním divadlem od roku 1935, a potom i se Státní operou, ale i se zahraničními soubory. Třeba ve Spolettu, kde

se konává velký operní festival, jsme účinkovali s tamějším orchestrem v Lišce Bystroušce anebo v Bologni jsme se podíleli na inscenaci Masseneta Werthera. Ten sbor totiž od samého začátku, i když byl součástí Českého pěveckého sboru a potom Pražského filharmonického sboru a České filharmonie, měl velikou samostatnost a nikdo nám nemluvil do způsobu práce ani do jejího plánování či do repertoáru. Ale přece jenom, když vystupoval někde Pražský filharmonický sbor anebo cokoliv z oratorního repertoáru s dětským sborovým partem prováděla Česká filharmonie, vystupovali jsme automaticky také. To nebylo jenom proto, že jsme k těmto tělesům měli jakási „domovská práva“, ale proto, že sbor vždy přinášel určitou kvalitu.

A spolupráce s jinými orchestry? Těch je spousta, skoro všechna naše tělesa nás pozvala ke spolupráci. To je velká pocta, ale taky nám to nastavuje vysokou laťku, co se týče poctivosti nastudování, preciznosti i zvukové kvality a kapacity, protože s velkým orchestrem těžko může zpívat sbor, kterému to nezní.

Co pro Vás a pro sbor znamenala zahraniční turné za komunistického režimu a co Vám přinášejí dnes?

Bez diskuse tehdy možnost výjezdu byla nejen zpestřením, ale také velkou inspirací, která děti stimulovala a povzbuzovala. Nejen, že se poznávaly země a kraje, ale i lidi a rodiny, protože jsme bydleli také v rodinách. V té době jsme jezdili skoro víc než dnes, i proto, že zájem o nás byl velký – to se týkalo všech sborů, bylo hodně výměnných zájezdů. Přitom jsme nikdy nepocíťovali nějaké repertoárové omezení, jako tomu bylo u mimopražských sborů, kde záleželo na místním politickém vedení. V rámci filharmonie jsme měli daleko větší volnost. Jestli se tedy někdo ptá, zda jsme mohli zpívat duchovní repertoár jako dnes, odpověď zní, že se zpívalo to, co bylo hodnotné. Ta možnost tady byla.

Zahraněních turné byla celá řada, v La Scale jsme byli asi dvakrát nebo třikrát a jinak třeba ve spolupráci s Českou filharmonií a jinými orchestry v mnoha nejznámějších koncertních sálech.

Proč jste si vybral jako druhého sbormistra právě Petra Louženského?

Člověk si spolupracovníky musí vybírat, to se týká všech, i těch minulých, kteří tu už dnes nejsou. Podstatná je například spolupráce s hlasovými pedagogy. Od začátku jsem věděl, že to, co už je dnes běžné v každém sboru, je velice důležité – aby tu vedle sbormistra byl někdo, kdo pracuje s dětmi kolektivně i individuálně, kdo je – vedle sbormistra – vede po pěvecké stránce a všímá si také těch nadaných, kteří potřebují zvláštní péči. Petra Louženského jsem potkal tady ve škole, učil jsem ho v prvním ročníku předmět řízení sboru a v praxi jsem pak viděl, že je pohotový, že ho sborová interpretace zajímá a že má i jiné osobní kvality. K těm dětem, což se ukázalo později, má opravdu hezký vztah a tuhle práci v dětském pěveckém sboru nepodceňuje, ačkoli má i jiné ambice a schopnosti, a to si na něm docela cením. Byl bych rád, kdyby jeho zájem a naše spolupráce vydržely. Je to mladý umělec, dovede být inspirativní, má svou představu a fantazii, dovede a baví ho pracovat. Každý nováček musí samozřejmě získat zkušenosti hlavně co do vytváření pěveckého zvuku, to tak bylo u mě a je to tak u každého, toto je dlouhodobá práce. Ale to se týká i ostatních spolupracovníků, které jsem ve sboru měl a které mám.

Letos slavíte osmdesát let od založení sboru. Plánujete kromě vystoupení na Pražském jaru nějaké výjimečné koncerty k oslavám?

První koncert proběhl už v předvečer založení v prosinci minulého roku, v Rudolfinu s orchestrem Pražských symfoniků, kde vystoupili s operními áriemi sólisté, bývalí členové sboru Yvona Škvárová, Jaroslav Březina a Filip Bandžak, za onemocnělou Janu Siberu Markvartovou zaskakovala japonská sopranistka. V druhé půli večera zpíval sbor se sólisty Rybovu Českou mši vánoční.

Nejdůležitější oficiální koncert se bude konat 14. dubna v Rudolfinu. Bude ho přenášet Čro 3 Vltava. Část budu řídit já a část moje kolegyně Světlana Tvrzická. Petr Louženský bude řídit Hymnus Máchy a podílet se bude i Tereza Bystřická, která u nás pracuje s oddělením ve Stodůlkách – také je bývalá členka sboru. Na podium jsem

přizval ještě další tři bývalé členy sboru, kteří se po vysokoškolských studiích také sborovému dirigování věnují. Je to hezké a i symbolické, že sbor dokázal i takto své členy inspirovat a ovlivnit.

3.2 Rozhovor s Petrem Louženským

Rozhovor s Petrem Louženským vznikl dne 23. března 2012 v Praze.

Odkdy spolupracujete s Kühnovým dětským sborem a jak jste se k této práci dostal?

Dostal jsem se k tomu díky panu profesorovi Jiřímu Chválovi, který mě v prvním ročníku HAMU učil sborové dirigování. Na konci ročníku mi nabídl, zda bych s jeho sborem nechtěl spolupracovat, a já řekl, že to zkusím. V září to budou už tři roky.

Měl jste z této práce obavy? Cítil jste respekt před vynikající pověstí a tradicí sboru?

Trému jsem neměl téměř vůbec, spíš jsem nevěděl, zda se mi chce pracovat s dětmi. Už předtím jsem s dětmi pracoval v orchestru, ale ty byly starší, zatímco teď jsem nevěděl, jaké bude věkové rozpětí ve sboru, a tedy ani to, do čeho jdu. Druhou a třetí třídu jsem také učil hudební nauku na základní umělecké škole a nebavilo mě to. Takže jsem do sboru nastoupil s určitými obavami, co se s dětmi dá dělat. Byl jsem pak na jednu stranu nepříjemně překvapený, nakolik měly ty děti nízký všeobecný kulturní rozhled. Na druhou stranu je velice příjemné, jak umějí hezky zpívat a jak dobře se s nimi pracuje: úplně jinak než s dospělými lidmi, u těch je efektivita práce třeba vyšší, ale na příští zkoušku nepřijdou o nic připravenější než na tu první. S dětmi se pracuje pomaleji, ale zase všechno ukládají docela dobře do paměti. Takže s nimi člověk něco

udělá a další týden může stavět na tom, co udělal předtím. Ta práce má určitý progres, takže v tom je to fajn. Jiné, ale fajn.

Hovořil jste o malém rozhledu dětí. Myslíte, že celkově už nemají zájem o umělecké obory, že opadá zájem o zpívání ve sboru?

Nemluvil jsem ani tak o zájmu o sbor, spíš obecně o zájmu jako takovém. Ono ty děti vlastně nic nebaví. Když jsem byl malý, chodil jsem sportovat nebo jsem měl nějaký jiný koníček a tomu jsem se věnoval, a když mě to přestalo bavit, dělal jsem zase něco jiného. Když jsem začal číst knížku, tak jsem ji dočetl. Ale oni dnes rozdělají spoustu věcí, nic z toho nedělají pořádně, nic je nebaví. To je do jisté míry vina rodičů, aspoň to tak na mě působí, že nemají čas se o děti starat, a tak hledají způsoby, jak by si k nim našel cestu někdo jiný, nějaký vychovatel nebo učitel, nebo jak by je někde levně odložili. A na těch dětech se to odrazí v tom, že jsou absolutně nesoustředěné, nemají o nic hluboký zájem. To mi vadilo nejvíc. Ve sboru je minimum dětí, které by hrály na housle nebo na nějaký jiný hudební nástroj nebo měly nějaký velký koníček. Člověk by tedy očekával, že budou alespoň tomu sboru odevzdávat maximum, ale dost často to tak není. Berou ho jen jako jeden z řady zájmů.

Ale hlavně jde o takovou obecnou inteligenci, vnímavost, o to, aby jim člověk nemusel říkat všechno pětkrát, aby to pochopily, o to, že nejsou schopné udržet pozornost na víc než na pár minut. Kvůli těmhle věcem mi nebylo vůbec líto, že jsem přestal učit na umělecké škole. A teď jsem je objevil znova tady ve sboru. Tak se to snažím nějak změnit. Myslím, že se to do určité míry zlepšuje, daří se děti zaujmout, a tím pádem si vynutit soustředění a nějakým způsobem děti přimět, aby se zamyslely nad tím, že to, co dělají, mají dělat pořádně, že jen tak to má potom smysl. Mě to jinak ani nebaví, zkoušet nebo vysvětlovat pořád dokola to samé. Radši už někoho vyhodím ze zkoušky, protože pak je pozornost i kázeň a pracovní morálka daleko vyšší.

Máte možnost pracovat vedle Kühnova dětského sboru i s dospělými?

Mám – poměrně často se dostanu k filharmoniím tady v republice, například s Pražskou komorní, takže práci s dětmi mohu práci s dospělými vyvážit.

Je to hodně rozdílné?

Někdy až povážlivě stejné. Samozřejmě dospělí argumentují jinak než děti, ale občas mi to přijde až úsměvné, že ty situace, přesto, že jsou vyhrocenější, jsou do jisté míry úplně stejné s tím, co se řeší s dětmi.

Rozdílné je to například při práci v symfonickém orchestru – to je zkrátka jiný typ práce. V dětském sboru se člověk vůbec dirigentsky nerealizuje, přestože diriguje a řídí: jak se to nacvičí, tak se to prostě provede, záleží na tom, jaká je hlasová kultura dětí, jak dobře to s nimi člověk nacvičil, jestli něco nezanedbal. Při koncertním provedení je člověk schopen ovlivnit jenom dynamiku, jakou se bude zpívat, a míru osobního zaujetí a soustředění – jestli to bude působit tak, že děti zpívají, protože je to baví, nebo to jen tak nějak odzpívají. To je dobrá psychologická hra.

Ale při práci s dospělými a při koncertní realizaci je člověk schopný ovlivnit daleko víc věcí, lidé na něm „visí“ daleko víc než děti. Hlavně proto, že to jsou profesionální, vystudovaní muzikanti, je to jejich zaměstnání. Jsou zvyklí dávat pozor, respektovat dirigenta, okamžitě reagovat. To děti kolikrát nedovedou. Snažím se to změnit a vychovávat je, aby zpívaly tak, aby to odpovídalo i tomu, co vyjadřujete rukama: akcenty, dynamiku, tempo a náladu. Ale je to dlouhodobá práce, nedá se to změnit ze dne na den nebo z měsíce na měsíc.

Jak si udržujete kázeň, pozornost a motivaci dětí při zkouškách?

Některé věci dělám automaticky. Když se někdo chová drze nebo má nějakou poznámku, absolutně to netoleruji a kolikrát i jednu vrazím. Dělal jsem to tak vždycky,

i na škole, kde jsem učil. Rodiče si stěžovali, kolikrát jsem byl na pohovoru u ředitele, ale já jsem to tak prostě dělal a vždycky to budu dělat. Není to nic nepřiměřeného, vždycky vím, že to je naprosto zasloužené, v tu chvíli je ten pohlavek spíš ještě ten nejmírnější trest, který by mohl být. Když je někdo drzý ke člověku, který je starší, třeba k panu profesorovi, tak si to zaslouží. Děti musejí znát nějakou rozumnou míru, a když nestačí, že na ně zařvete, potom už moc donucovacích prostředků, které by se daly použít, nezbývá. Nestává se to samozřejmě často.

Řvát se na ně totiž nedá pořád. Spíš jim takovou, řekněme, úsměvnou formou naznačuji, že tohle a tohle není vhodné, a když se to opakuje, tak to prostě udělám tak, aby i ti ostatní viděli, že tohle se prostě nedělá, že to nikam nevede. Na zkoušce je kolikrát šedesát až osmdesát dětí a každé z nich má právo být chvíli nepozorné. Zkouška ale trvá sto dvacet minut, dvě hodiny, a kdyby tam byl každý nepozorný jen jednou, osmdesát minut z toho nedělám nic jiného, než je napomínám. Proto se kázeň musí udržovat.

Občas je dobré vyvolat napětí, aby děti dávaly pozor, to musí člověk dobře zahrát, a pak se pracuje skvěle. To je stejně lepší než vyvolávat nějaký strach, že nikdo nesmí mluvit. Spíš je musíte zaujmout natolik, že potom děti samy nemají potřebu mluvit.

Bohužel je to s dnešní mládeží čím dál tím horší a mobily vládnu všem, takže náš největší zápas je tohle: zakázat mobilní telefony, respektive důsledně aplikovat zákaz mobilních telefonů na zkouškách. Myslím, že počet odeslaných SMS je při každé zkoušce obrovský.

Dostanete se do bližšího kontaktu s rodiči dětí? Spolupracujete s nimi?

Ano, dostávám, ne ale se všemi, jen s některými ve sboru. Jsou rodiče, které to prakticky vůbec nezajímá, nechodí na koncerty ani nesledují dění okolo sboru. A pak jsou zase takoví, kteří sborem opravdu žijí, pomáhají na různých akcích – snaží se třeba dělat plakáty nebo pomáhají s reklamou či s náborem, což je samozřejmě příjemné.

Nerad bych někomu křivdil, ale za dva a půl roku, co jsem ve sboru, jsem některé rodiče ještě na koncertech neviděl, takže z toho usuzuji, že nemají příliš velký zájem. Třinácti- nebo čtrnáctileté dítě přijde na koncert do Rudolfiny samo a samo i odchází nebo na něj rodiče čekají před Rudolfinou, ale dovnitř na koncert nejdou. Možná mají ale aspoň pocit, že by se jejich dítě mělo věnovat nějakému koníčku, který souvisí s uměním či kulturou, tak ho dají do Kühnova dětského sboru, a když pak dítě projde sítím přípravných sborů a prokáže nějaký talent, tak mu nebrání. Proč ne, je to pořád lepší, než kdyby mu nenašli vůbec nic. Ale nechci se dostat do situace, že bych vychovával i rodiče. Na to skutečně neaspíruji, od toho tu nejsme.

Jak vybíráte repertoár? Můžete při výběru spolupracovat s panem prof. Chválou, nebo je to pouze v jeho kompetenci?

Většinu věcí spolu řešíme, ještě než projdou uměleckou radou, která na to má větší nebo menší vliv – spíš menší, protože repertoár je v pravomoci uměleckého vedoucího, tedy pana profesora Chvály. Radíme se, zda je daný repertoár vhodný, zda není moc těžký, jak dlouho se budeme muset věnovat nácvičce a zda je to vůbec realizovatelné. Většinou jsme v situaci, že máme na nastudování spoustu těžšího repertoáru v nesmírně krátké době, ale to už je asi úděl sboru, který má mezi dětskými sbory to postavení, které máme my.

K jakému repertoáru tíhnete Vy?

Nevím, jestli bych vybral nějaké nejoblíbenější skladby. Mám zkušenost, že když člověk pronikne do skladby hlouběji, tak si ji oblíbí, ačkoliv se mu předtím nelíbila nebo není zase tolik kvalitní. Kolikrát totiž člověk na první pohled něco odsoudí, že to je průměrné nebo špatné, a pak, když je nucen to třeba kvůli objednavce s dětmi realizovat, zjistí, že je to skvělá věc, že vám to spíš protéklo mezi prsty, aniž jste si toho všimla, a teprve to, že to dílo musíte při nácvičce de fakto rozebrat zevnitř a musíte to děti naučit, vás přesvědčí o jeho kvalitě.

U dětí je to ostatně podobné. Studovali jsme například repertoár na soutěž do Itálie, do Arezza: Debussyho a Poulence. To jsou moji oblíbení autoři, a když jsme je začínali studovat, byl jsem přesvědčený o tom, že to je strašně hezké, i když těžké. Ale děti říkaly: „Co to zase zpíváme, a proč nezpíváme něco jiného?“ A tak... A trvalo asi měsíc, než se to naučily, ale jakmile se to naučily, zjistily, že je to opravdu velmi hezké. Stala se z toho ten rok nejpopulárnější skladba, co jsme zpívali. A pak děti zase pořád chodily a říkaly: „Proč nezpíváme toho Debussyho a proč nezpíváme toho Poulence, vždyť je to tak hezké?“

Ale jinak já mám rád všechno, co je živé, co je nějakým způsobem atraktivní a co má nějakou uměleckou hodnotu: Martinů, Lukáš, Eben. Nezastupitelné místo mají samozřejmě Dvořák a Smetana, ačkoliv už dnes nejsou tak posluchačsky atraktivní. Musím smeknout před panem profesorem Chválou, který nikdy nesleví z přesvědčení, že by český posluchač a zpěvák v dětském sboru měl znát základní pilíře hudební literatury a trvá na tom, aby i klasikové neustále byli na repertoáru. Což je skvělé, jen osobně nevím, zda bych sám měl takovou výdrž, když vidím, že to děti zase až tolik nebaví. Nicméně je to jediná cesta, jak si udržet laťku a jak nepadnout do nějakého žánru, jako se to stalo jiným sborům. Mám rád i francouzskou hudbu a ještě víc soudobou hudbu, dvacáté století, přestože se pro dětské sbory píše málo.

Vašemu sboru věnovalo své skladby mnoho skladatelů.

Ano, je to tak, počínaje Hurníkem, Ebenem. I v současné době se objevují skladby psané přímo pro Kühnův dětský sbor. Naším „dvorním“ skladatelem je Jiří Těm, který všechno, co píše pro sbor, píše pro nás: ať už je to a cappellový sbor nebo sbor s doprovodem nějaké komořiny a podobně.

Jste ve sboru poměrně krátce. Přesto, pokud se za tu dobu nějaké dítě rozhodlo věnovat se hudbě profesionálně či odešlo studovat na konzervatoř, sledujete jeho dráhu?

Za tu dobu, co působím ve sboru, se tak nestalo, nepamatuji si, že by někdo udělal nějakou pozoruhodnou kariéru. Ale z dřívějšíka je těch případů celá řada, takových, kteří skončili jako sólisti Národního divadla nebo šli do Pražského filharmonického sboru.

Jak se Vy sám připravujete na zkoušky sboru? Co všechno obnáší Vaše příprava?

Klasická sbormistrovská nebo dirigentská příprava znamená projít si skladbu, seznámit se s ní důkladně. U sboru je navíc dobré, když si člověk všechny party předem projde co do výslovnosti, aby měl naprosto jasno, kde budou problematická místa, na co si musí dát pozor. Protože výslovnost je pro ty děti další obrovský svízel, mají ji přílišnou a je to rok od roku horší – a to mluvím jen o češtině. Kdo špatně mluví, nebude samozřejmě správně zpívat, takže až když se naučí dobře mluvit, teprve je šance, že mu bude rozumět, když bude zpívat. I v koncertním oddělení mají děti velice špatnou výslovnost. Konsonanty jim vůbec nezní, o vokálech nemají vůbec představu, co to je. Neumějí přednášet, přijde jim nesmírně komické, když mají mluvit tak, aby jim bylo rozumět. Ale čas od času se tam objeví někdo, kdo třeba hraje na jiný nástroj nebo má rodiče, kteří dítě od malička vzdělávají, zpívají si s ním, a to se obrovsky projeví ve všem, i v pozornosti, i ve výslovnosti. Už jenom podle toho, jak dítě zdraví, poznáte, jestli by ve sboru, případně kdekoli jinde, mohlo něco dokázat.

Ale zpátky k mé přípravě: dobré také je, si jako sbormistr party zazpívat, abych zjistil, kde končí hudební fráze, případně kde budou problémy s nádechem nebo kde může být nějaká jiná potíž. A vcítit se do těch dětí, které to budou zpívat, co jim tam asi bude připadat těžké. Pak je samozřejmé umět skladbu zahrát na klavír, aby ji děti mohly odposlouchat. A to je poslední problém, který u dětí nacházím, totiž že do sboru kolikrát chodí děti, které léta zpívají v koncertním oddělení, ale neumějí noty. To je logické a přirozené, když roky jenom zpívají a všechno opakují podle toho, co jim zahrajete na klavír. Mají dobrou paměť, takže se to naučí a vlastně jim stačí sledovat v zápisu jenom slova. Ale velké procento dětí pak prostě nezná noty, a kdyby dostaly notový part, nedostaly by ze sebe ani tón.

To víte, koncertní oddělení zkouší třikrát týdně pokaždé dvě až tři hodiny, do toho představení v divadle, koncerty a různá natáčení. A nutit děti, aby chodily ještě někam na hudební nauku nebo na nějaké kurzy hudební teorie, případně jim to nabízet a očekávat, že tam budou chodit? Snažíme se je tedy různě motivovat, aby se to naučily doma samy, ale to je těžké, pokud někdo nehraje na hudební nástroj, tak noty většinou neumí.

Já se to snažím s panem profesorem kompenzovat třeba tím, že sem tam kladu nějaké „základní“ otázky, jako na kolik dob je tahle nota a jak se jmenuje a na kterou dobu začínají zpívat v tomhle taktu, ale to vede ke zlepšení velice pomalu a s různými úspěchy. Především jsou ve sboru děti, které to už umějí, a tak to řeknou hned, odpoví i za ty, kteří to nevědí. A těm, co to nevědí, je zase úplně jedno, že neznají noty. Přitom do nich koukají minimálně osm hodin týdně, čtyřicet pět týdnů v roce, jedou na soustředění a vychloubají se tím, že zpívají v Kühnově dětském sboru. Ale stejně je to nedotlačí k tomu, aby se naučily něco tak primitivního, jako je osm not. To je zarážející, s tím jsem se zatím nesrovnal. Myslím si, že by to mohlo být jinak, ale nevím. Nepřestávám doufat.

Kolik dětí bývá přibližně v koncertním oddělení? Kolik jich máte na starost?

V koncertním oddělení je přibližně osmdesát dětí. Základní systém je takový, že máme různá přípravná oddělení, odstupňovaná podle věku a podle kvality, jak se tam zpívá. Začíná to úplně nejmenšími dětmi, Kühňátky, od tří let, které by měly umět zazpívat nějakou lidovou písničku, vytleskat její rytmus. Víc toho člověk od takhle starého dítěte nemůže chtít, ale kolikrát ani tohle ty děti při vstupu nesplňují, protože jsou třeba z rodiny, kde se vůbec nezpívá, a rozvinou se pak až později ve čtyřech, pěti letech. Pro mě bylo obrovské zklamání, když jsem zjistil, že děti neumějí Ovčáky, čtveráky, Skákal pes, Vyletěla holubička: vůbec to neznaly, slyšely to třeba poprvé ve čtyřech pěti letech, protože doma se nezpívalo a v mateřské školce to nebraly. Vybavenost hudební kulturou nebo básničkami jde strašně dolů, a proto také klesají nároky na dítě, když se přijímá do Kühňátek.

Když odroste z Kühňátek, postupuje do Áček a eMVéček. To jsou zkratky, které vymyslel ještě Jan Kühn, tedy Mladší výběr, DSD je dorost sboru a tak dále. Nepochopil jsem ještě, proč se ty názvy od padesátých let vůbec nezměnily, proč se z MV jako Mladšího výběru dětí neudělají třeba Sluníčka, Berušky, Svišti, cokoliv logického. Pořád se to drží, možná z nějaké úcty k Janu Kühnovi. Postup je individuální, podle toho, jak děti dospívají, jak jsou schopné zpívat. Kühňátka jsou základní příprava, pak je větší příprava a pak je koncertní oddělení. Kühňátka dělají jenom nějaké říkanky, základní písničky a tanečky, aby se naučily rytmus, aby se jim to dostalo do krve a aby byly schopné zpívat. O intonaci a podobně tam ještě vůbec nemůže být řeč. Pak už je ale přípravné oddělení, kde by se děti podle mě mohly učit hudební teorii: mohly by se naučit, co je to nota celá, půlová, názvy not a už by mohly dostat nějaké noty a jen tak z legrace zpívat, jestli melodie jde nahoru nebo dolů, osvojit si nějaké základní dovednosti. Úplná samozřejmost by to měla být v přípravném oddělení DSD, což je předstupeň koncertního oddělení, kde už děti zpívají z not, aby pak dítě mohlo odcházet vybavené do koncertního oddělení.

Ale tak to není, protože každý se snaží víc zpívat. Snažíme se na tom nicméně pracovat. Koncertní oddělení bere děti přibližně od třinácti let, ale když je dítě talentované a hlasově nadané, tak všechna posloupnost padá a dítě může přejít do koncertního oddělení třeba i v devíti, deseti letech. Samozřejmě přitom nestihá veškerý provoz, takhle staré dítě by to nezvládlo a bylo by unavené. Proto se objevují malí kluci v prvním hlase, v sopránu. Přibližně do dvanácti let mají skvělý hlas a zpívají, pak přijde mutace a vezmou to přes druhý hlas do altu a postupně zpívají třeba čtvrté hlasy. Věkový rozptyl v koncertním oddělení je největší, zhruba od deseti do dvaceti let, některé „dětí“ jsou ještě starší. Když někdo ve sboru stráví takovou dobu, zvykne si na pana profesora, zažije společné zpívání, zážitky pod tíhou trémy, citového vzrušení nebo vypětí, tak mu to možná nedá, aby ze sboru odešel. Nemáme věkovou hranici, kdy by děti musely povinně odejít. Problémy většinou nastanou, když členové nastoupí na vysoké školy a nemají čas, zjistí, že musejí volit mezi sborem a školou.

Ti, co už ve sboru nemohou zůstat, ale chtějí zpívat dál, odcházejí do sboru Canti di Praga, což je víceméně takový sbor odrostlý z Kühnova dětského sboru a zkouší pouze jednou týdně. Většina lidí, kteří tam zpívají, Kühnovým dětským sborem prošla.

Jaká je konkurence mezi dětskými sbory v České republice a ve světě?

Měli jsme velkého konkurenta Bambini di Praga, ti zpívali výborně. Pak do jisté míry ještě Boni Pueri, ale to je trošku něco jiného. Bambini byli náš úhlavní konkurent, ale profilovali se trochu jinak, malinko do oblasti populární hudby. Pan profesor Chvála se drží tradičního repertoáru, což je také určitá deviza, i když tvrdě zaplacená tím, že pak kolikrát lidi nepřijdou na koncert nebo odejde spousta dětí, protože je to nebaví zpívat. Pokud si ale chcete udržet určitou prestiž a tradici, jinak to nejde. V Česku je tudíž, i když nechci, aby to znělo pyšně, Kühnův dětský sbor, asi absolutní špička.

V evropském, či spíš světovém ohledu jsou pak měřítkem soutěže. Já jsem se sborem na jedné soutěži byl, v Arezzu. To se bere jako takové mistrovství světa pěveckých sborů. Když jsme odjížděli, tehdejší ředitelka mi s medovým úsměvem na tváři říkala: „Máte před sebou velký závazek!“ A já jsem říkal: „Proč? My jedeme na soutěž, ať to dopadne nebo nedopadne.“ A ona: „No, uvědomte si, že ještě nebyla ani jedna soutěž, kde bychom nevyhráli. Nikdy se nestalo, že bychom byli za někým!“ Říkal jsem si, že pokud se k tomu přistupuje takhle, tak mě ve sboru dlouho neudrží. Naštěstí jsme soutěž vyhráli, a dokonce ze všech sborů, i dospělých, které tam byly, jsme se dostali do finále Grand Prix, kde se utkávají čtyři vybrané nejlepší sbory z celé soutěže. My jsme byli jedním z nich, ale protože by byl asi velký šok, kdyby vyhrál dětský sbor, což se ještě nikdy v celé historii soutěže nestalo, tak jsme skončili druzí. Což dokazuje, že něco ten sbor umí a má nějakou kvalitu. Už než jsem sem přišel, sbor pod vedením pana profesora pravidelně získával první ceny. A má to několik důvodů. Ne že by ostatní sbory nebyly disponované jako my, ony jsou možná disponované daleko lépe, zpívají s větším zájmem, mají víc dětí, lepší docházku, možnost si vybírat lepší hlasy. U nás je ale vypěstovaná tradice, to „know-how“, jak se tady vedou sbory, a tak i s menším úsilím dosáhneme na lepší výsledek. Zaměřujeme na čistotu zpívání,

stylovost při interpretaci, ale hlavně na pěvecké vedení hlasů. Většina dětských sborů, které já jsem slyšel ve světě, nemá vůbec představu, co to je dětský sbor a jak by měl dětský sbor znít, a snaží se z něj vydolovat zvuk dospělého sboru. Zatímco dětský sbor podle české sborové tradice, kterou jsem velice ochotně převzal od pana profesora Chvály, je andělské zpívání: mají to být lehké hlasy. Nikdy z toho nebudete mít zážitek jako ze symfonického sboru, který bouří, ani jako když zpívá forte Pražský filharmonický sbor. To není možné, na to se musí rezignovat.

Třeba Rusové tohle nikdy nepochopili, ti zpívají pořád naplno. Z toho pak plyne další řada věcí, například to, že těm dětem potom není vůbec rozumět, intonačně uštělují. Prvních deset vteřin máte pocit, že je to fantastický sbor, který nemůžete nikdy překonat, ale po dvou minutách už utíkáte ze sálu, protože je to falešné. Takže opravdu, u nás se dlouhodobé vedení a práce s dětmi zúročí v tom, že zpívají velice čistě a hlasy jsou vybírané tak, aby k sobě harmonicky a barevně pasovaly. A to se málokomu podaří překonat, pokud by nešel léta stejnou cestou.

Kühnův dětský sbor spolupracuje s pražskými divadly i s mnoha pražskými i mimopražskými orchestry. Jak hodnotíte tuto spolupráci, jak Vás obohacuje a s kým spolupracujete nejradši?

Je těžké vybírat a orchestry hodnotit, protože přitom nepracuji s orchestrem jako takovým. Když s ním pracuji jako dirigent, tak to samozřejmě poznám a můžu říct velice jasně, který orchestr mi přišel nejlepší, nejpříjemnější, nejpřátelštější. Ale tady nejsem u procesu, kdy se zkouší, takže orchestr pak můžeme vnímat jen skrze jeho dirigenta. I když mluvíme se členy orchestru o přestávce, vzniká pouze paušální a vlastně pokaždé stejné pouto, dobré, fajn, profesionální. Žádné bližší vztahy tam nikdy nejsou. Pokud jsou v orchestru ženy, ty si vždycky děti zamilují a třeba si s nimi povídají, ale drtivá většina členů orchestrů jsou muži, a ti o sbor vůbec nejeví zájem. Často členy orchestru nezajímají ani sólisté, chtějí si to jen odehrát, splnit si svoji práci a do ničeho navíc se nepouštějí.

Jsou samozřejmě orchestry, třeba Pražská komorní filharmonie, kde je věkový průměr daleko nižší než u jiných orchestrů. Pak cítím daleko mladší, čerstvější energii, ale i tak ji jako vedoucí sboru vnímám jen skrze dirigenta.

Myslím, že děti jsou daleko víc než orchestrem, který berou něco jako piano, jen trochu hlasitější, fascinovány provozem divadla. To musí být pro malé dítě skvělé. I já, když jsem začal chodit do Národního divadla na zkoušky a představení a trávil jsem tam hodiny a hodiny při přípravě nějaké opery, tak jsem byl překvapený, jak divadlo funguje. Člověka to tak strhne, že už by v divadle zůstal a vůbec by nevyšel ven. A ty děti také. Ale že by na ně nebo na mě nějak působil ten orchestr? Tam spíš hledáte chyby – to už je taková profesionální deformace.

Jak předcházíte syndromu vyhoření a jak odpočíváte od své práce?

Nemohu říct, že by mě potkal syndrom vyhoření, spíš mohu mluvit o únavě. Hlavně v listopadu a prosinci je každý den něco a já pak nejsem skoro doma, nemám čas dělat si svoji vlastní práci a nezbyvá mi energie na nic jiného. Rád sportuji, a když týden nejdu běhat nebo nejsem na kole, už mě svrbí nohy a nedělá mi to fyzicky dobře. Pak čerpám z nějaké rezervy, kterou těžce dobývám na Vánoce, nicméně většinou máme na Vánoce od dvacátého pátého až do Silvestra každý den vystoupení v divadle s dětmi, takže si vlastně neodpočineme ani o svátcích.

3.3 Rozhovor s Marií Bartošovou

Marie Bartošová absolvovala obor sbormistrovství na Pedagogické fakultě UK, kde v současné době studuje doktorandský program v oboru hudební teorie. Řadu let byla členkou Kühnova dětského sboru a pak též vedla několik oddělení, stejně tak jako komorní sbor Canti di Praga. Doma i v zahraničí se dál věnuje sólovému a sborovému zpěvu.

Rozhovor s Marií Bartošovou vznikl 16. května 2012 na půdě Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze.

Jak dlouho jste byla členkou KDS a jak jste se do sboru dostala?

Členkou sboru jsem byla od deseti asi do dvaceti let; horní hranice je ve sboru klouzavá, není tam přesně daný věk, kdy děti musí odejít. Už jsem studovala na Pedagogické fakultě sbormistrovství a ještě jsem chodila do dětského sboru.

Patřila jste ke členům, kteří ve sboru vydrželi nejdéle?

To si nemyslím. Odchod z KDS až v dospělosti je dost běžný.

Pamatujete si na konkurz?

V té době sbor zkoušel v Korunní ulici a u konkurzu zkoušel prof. Chvála. Pamatuji se, že vedle klavíru seděla ještě Světlana Tvrzická a bohužel již zesnulá hlasová poradkyně Kühnova dětského sboru Františka Krysová. Když jsem odzpívala připravenou písničku, pan profesor řekl, že jsem vybrala moc těžkou a ať zazpívám Já do lesa nepojedu.

Jakou osobní vzpomínku máte na dobu, kdy jste byla členkou KDS?

Těch vzpomínek je ohromné množství. Nerada bych nějakou upřednostnila. Ať to jsou vzpomínky na navázání pevných přátelství, či vzpomínky na koncerty, zájezdy, operní představení, taneční vystoupení... Avšak nemůžu říct, že všechny jsou jen pozitivní.

Děti v současnosti často uvádějí, že jim vadí časté zkoušení ve sboru. Byl to i Váš problém, když jste byla dítě?

Mě zpívání ve sboru bavilo, ale když je každý týden zkouška, jak ve všední dny, tak v sobotu, a k běžnému provozu se ještě přidají zájezdy a představení v divadlech, je to opravdu náročné. Mně spíš vadilo to, že jsem se nestíhala připravovat do školy. Chodila jsem na gymnázium a bylo to opravdu náročné.

Měla jste vedle sboru ještě nějaký jiný koníček?

Chodila jsem pouze na hodiny klavíru. Podle mého názoru vedle tohoto sboru už žádný jiný koníček nejde provozovat.

Bála jste se jako dítě prof. Chvály? Měla jste z něj respekt?

Respekt určitě ano, ale nebála jsem se ho.

Ovlivnilo Vás členství ve sboru při výběru povolání? Chtěla jste se věnovat hudbě, dětem, i díky zkušenosti s KDS?

Nevím přesně, zda to bylo kvůli tomu: kdybych chodila do jakéhokoliv jiného sboru, asi bych k těmto věcem získala stejný vztah. Určitě mě ale ovlivnila činnost sboru. V KDS se vše provádí na profesionální úrovni, vykoupené více či méně různými dopady na děti. Možná ale, kdyby sbor fungoval méně náročně, nemělo by to vliv na to, že mě hudba prostě baví. Myslím, že to by zůstalo.

Kolik přípravných oddělení má sbor celkem a jak jsou v nich děti rozdělené?

Nevím, jak je to nyní, nějaká oddělení se, tuším, zrušila. KDS má zkušebnu v Holešovicích a ve Stodůlkách. Ve Stodůlkách jsou dvě oddělení, sice malá, ale jsou tam šikovné děti. A v Holešovicích jsou další tři přípravky. Takže dohromady pět přípravek a koncertní oddělení.

Děti jsou rozdělené podle věku i podle schopností.

Co se v kterých přípravných odděleních dělá a jak často vystupují před publikem?

Základní hlasová průprava, rytmická průprava a nácvik na koncerty, podle toho, jak jsou děti staré – s věkem koncertů přibývá. A malé děti bývají často zapojované v divadlech.

Pravidelně děti vystupují dvakrát za rok na slavnostním koncertě a přípravná oddělení mívají vedle toho další koncerty.

Na jaké úrovni byly v době, kdy jste v KDS působila jako sbormistryně, děti po hudební stránce? Klesá podle Vás hudební úroveň dětí, které přicházejí do sboru?

Jako sbormistryně jsem v KDS působila čtyři roky. Děti, které přicházely na konkurz, měly v mnoha případech nerozvinutou hudební představivost, která je, pro zpěv a tvoření tónu vůbec, zásadní. Nemyslím si však, že to bylo sníženou hudebností, ale že se v nich hudební schopnosti nerozvíjí. Během roku ve sboru nejednou začaly zpívat. Je to tím, že doma ani ve škole či školce s nimi nikdo pořádně nezpíval: neznají například ani základní lidové písničky.

Kolik procent dětí postoupí z přípravných oddělení do oddělení koncertního?

Určitě ne většina. Hodně dětí odpadne, protože nezvládne sbor časově: nároky jsou totiž postupně vyšší a vyšší. A často, když cíl postupovat do vyšších oddělení vidí

v nedohlednu, tak například i ukončí členství. Přijetí do koncertního oddělení totiž není podmíněné věkem.

Klesá zájem rodičů o to, mít děti v tak prestižním sboru, jako je KDS a mění se jejich podpora ve vztahu k dětem – členům sboru?

Naopak. Je to prestižní záležitost, současné matky tlačí svoje děti daleko víc k úspěchům. Často se mi stávalo, že za mnou chodily a ptaly se, kdy už jejich dítě postoupí a jak je na tom, proč nezpívá v divadle a tak dále.

Bez podpory rodičů by dítě do sboru chodit nemohlo, bez toho to nejde. Ani kdyby děti neměly maminku nebo babičku, které nechodí do práce a mohou je do sboru vodit. Hodně maminek pomáhá třeba i s hlídáním během koncertů, zajišťují zázemí. Některé, které toho jsou schopné, se se svým dítětem i učí písničky. Většinou dítě neřekne: „Já chci zpívat ve sboru.“ To chce rodič, ten má většinou enormní zájem. Ale samozřejmě se stává i to, že rodiče řeknou, že dítě nepřivedou na koncert, protože jedou na víkend na chatu. Mnohem častěji však sboru podřídí svůj program.

Kolik oddělení jste v KDS vedla?

Vedla jsem čtyři oddělení a Canti di Praga. V nejmladším oddělení jsem měla i tříleté děti, které by věkem patřily do Kühňátek. Ale byly šikovné, tak jsem si je rovnou vzala do staršího oddělení, kam by měly chodit školní děti.

S jakými problémy jste se nejčastěji potýkala?

Na všechny sbormistry je vyvíjen velký tlak, aby přijímali co největší počet dětí. Tudíž se potom sbormistr musí na zkouškách potýkat s tím, že tam má děti šikovné a méně šikovné. A ty méně šikovné tam bručí, nemají ponětí o nějaké melodii, harmonii. A když se potom věnujete některé skupině více a déle, třeba té horší, tak ta lepší potom

zlobí. Ale co se týče kázně, není to srovnatelné s výukou ve škole. Učila jsem i na gymnáziu, a ve sboru je na dětech vidět, že tam chodí proto, že chtějí, že je to zajímavá. Nestane se, že by se někdo začal bavit jako ve třídě ve škole. Prostě je to baví a sedí jako zařezaní.

Spolupracujete ještě stále s Canti di Praga?

Už ne. Působila jsem tam podobně dlouho jako v KDS, tedy přibližně čtyři roky.

Podobala se v něčem práce s dětmi práci s dospělými, nebo byla zásadně odlišná?

Některé hlasové problémy jsou stejné u všech. Až mě překvapilo, jak se práce s dětmi práci s dospělými podobá. Když klesá melodie, tak klesá hodně, když je piano, tak zpěváci zpomalují. To je stejné i u profesionálů. Velký nedostatek jak u Canti di Praga, tak u KDS vidím v tom, že členové neumějí číst z not. Všechno se učí nápodobou. Když pak přejdou z KDS do Canti, je tento fakt ještě znatelnější.

V žádném oddělení, ani v těch přípravných, se děti nepotkají s ničím na způsob hudební nauky. Často se stává, že třeba v koncertním oddělení děti neumějí noty. Vlastně je drží v rukách jenom kvůli slovům.

Jaký je tedy systém přípravných oddělení v KDS? Víím, že jsou označena různými zkratkami, v kterých se příliš nevyznám...

Vzato od nejmladších, má KDS dvě skupiny Kühňátek, KHH a KHS, tedy Kühňátka Holešovice a Kühňátka Stodůlky. Potom je A, to je v Holešovicích. Na stejné úrovni s A je M, které zkouší ve Stodůlkách. Když jsou pak děti starší, mohou jít buď do MV, tedy Mladšího výběru, nebo do VS jako Výběr Stodůlky. A potom děti přejdou buď do DSD, nebo do KO, což je Koncertní oddělení. DSD je původně zkratka pro

Dětský sbor divadelní. Zkratka tomuto oddělení zůstala, i když operní představení již dělají členové koncertního oddělení.

Od jaké doby se tyto zkratky používají? Zavedl je už Jan Kühn?

Ano. Zkratky mají svou logiku. Ale nepřekvapuje mě, že samotné děti občas nevědí, co která zkratka znamená.

Pomáhala jste během svého sbormistrovského působení v KDS vybírat děti při konkurzech?

Ano, často. Chodívala jsem také na přímé nábory do škol, školek...

Jaký jste měla pocit, když jste mohla jako bývalá členka nacvičit a předvést skladbu na slavnostním jubilejním koncertě v Rudolfinu 14. 4. 2012?

Nebrala jsem to nijak pateticky. Nicméně bylo hezké si zavzpomínat...

3.4 Rozhovor s Janou Siberovou

Jana Sibera (roz. Markvartová) vystudovala operní zpěv na Pražské konzervatoři a HAMU v Praze. V dětství byla členkou Kühnova dětského sboru. V současné době je sólistkou Státní opery Praha. Díky vysokému koloraturnímu sopránu slaví úspěchy v rolích Královna noci (Kouzelná flétna), Violetta (La Traviata), Gilda (Rigoletto), Cunegonde (Candide), Musetta (La Bohème), Adéla (Netopýr).

Rozhovor s Janou Siberovou probíhal 10. května 2012 na půdě Státní opery v Praze.

Jak dlouho jste byla členkou Kühnova dětského sboru a jak jste se do sboru dostala?

Začala jsem do Kühnova dětského sboru chodit ve třetí třídě. Bydleli jsme s rodiči v Brně a přestěhovali jsme se do Prahy. Můj tatínek je sólista opery Národního divadla, a zpíval tedy tady v divadle, a tady viděl, že tu KDS zpívá. To se mu líbilo. A protože já se sestrou jsme rády zpívaly, tak nás tam přihlásil a oni nás vzali. Začala jsem v přípravném oddělení a hned ve čtvrté třídě mě vzali do koncertního. Tam jsem chodila až do deváté třídy, kdy jsem se rozhodla, že půjdu na konzervatoř studovat zpěv – po přijetí na konzervatoř jsem logicky do sboru chodit přestala.

Pamatujete si na konkurz?

Pamatuji si hlavně na ten druhý, do koncertního oddělení. To jsem musela zazpívat čistě nějakou písničku a pan profesor Chvála seděl u klavíru a zkoušel mě z intonace. Myslím, že zahrál nějaký motiv a já jsem ho měla zopakovat.

Jakou osobní vzpomínku máte na dobu, kdy jste byla členkou Kühnova dětského sboru?

Vzpomínek mám strašně moc. Myslím, že mě sbor v mém životě zásadně ovlivnil. Byla jsem dítě, které se drželo máminy sukně. Bála jsem se někam jezdit a byla jsem nejradší doma u maminky. A to se sborem nešlo, protože jsme jezdili na různá soustředění a podobně. Ze začátku jsem to velmi těžce nesla a soustředění jsem vždycky probřečela. Postupem času mě to ale velmi posílilo, zvykla jsem si. Vlastně jsem byla pořád někde pryč, na zájezdě, například jsme strávili dvoje nádherné

prázdniny v Bregenzu na festivalu, kde jsme byli dva a půl měsíce, a to mi bylo jedenáct nebo dvanáct let. Byli jsme tam bez rodičů, a to je pro dítě docela dlouhá doba. Potom jsem byli v Japonsku, v Americe, ve Finsku... spousta zážitků!

Dnešní děti z KDS často uvádějí, že jim vadí časté zkoušení. Byl to i Váš problém?

Zkoušení mi nevadilo. Brala jsem to jako samozřejmost. Zkoušeli jsme třikrát týdně dvě hodiny, vždycky v pondělí, úterý a středu. Když se blížil nějaký koncert, byly i víkendové zkoušky. Ne, to mi nevadilo.

Měla jste i jiné koníčky, nebo jste vedle sboru už nic dalšího nestíhala?

Ne, já jsem nic jiného nedělala.

Navázala jste ve sboru také nějaká trvalá přátelství? Jsou někteří tehdejší členové nadále vašimi hudebními spolupracovníky?

Navázala, samozřejmě. Spolupracovníky z té doby nemám, ale kamarádké vztahy trvají dodnes. Myslím, že nás spolu drží ty krásné vzpomínky.

Ovlivnilo Vás členství ve sboru při výběru dalšího studia a povolání?

Jistě. Já jsem ovšem od malička, protože tatínek zpíval, brala jako samozřejmost, že budu také zpívat. Vždycky jsem to chtěla, ale díky tomu, že jsme se sborem zpívali v různých inscenacích v Národním divadle i ve Státní opeře, jsem byla zpěvákům úplně nejbliž a viděla jsem, jak pracují. A bylo mi úplně jasné, že chci být také zpěvačka a že se na tu konzervatoř chci dostat.

Ale musím podotknout, že to tak měly skoro všechny holky z KDS: jít na konzervatoř a být zpěvačky. Podařilo se to jen úplnému minimu. Někdy se to odráží i na našich současných vztazích – některé ty holky se se mnou už nechtějí kontaktovat, protože je jim líto, že jim se to nepodařilo, a mně ano. Ale skoro všichni se nějak motají okolo divadla: někdo dělá třeba i v managementu. Ve všech to nějak zakořenilo, chtějí být „u toho“.

Jak se k Vašemu působení ve sboru stavěli rodiče? Ptát se, zda Vás podporovali při výběru Vašeho povolání je asi zbytečné...

Není. Naši nechtěli, abych šla na konzervatoř. Vymlouvali mi to, chtěli, abych šla na gymnázium nebo na nějakou střední školu a pak třeba na Akademii, ale abych měla nějaké všeobecné vzdělání. Teď to naprosto chápu, ale v osmé třídě mě to strašně iritovalo. Dělal jsem tedy zkoušky na gymnázium, ale nedostala jsem se tam, protože celou základní školu jsem prošla s tím, že všichni říkali: „Stejně bude zpívat“, a když mě chtěli vyzkoušet třeba z matematiky, tak jsem něco zazpívala, a bylo to hotové. Takže ty znalosti k přijímacím zkouškám jsem neměla. A tím se to vlastně vyřešilo – z „devítky“ jsem potom šla na konzervatoř. Ale můj tatínek, protože to prostředí znal, nebyl rád. Když teď mám svoje děti, vůbec se mu nedivím. Ale moje členství ve sboru rodiče podporovali.

Jak častá je v současnosti Vaše spolupráce se sborem? Byla Vaše plánovaná účast na prosincovém výročním koncertě jen jednorázovým návratem?

Ano, to bylo poprvé a bohužel se to nakonec ani neuskutečnilo kvůli mé nemoci, zpíval za mě záskok. To mě hrozně mrzelo. Ráda bych s nimi zpívala častěji a více s nimi spolupracovala, ale zatím to tak bohužel není.

Jaké bylo setkání s prof. Chválou po tolika letech, navíc už ne jako s Vaším sbormistrem, ale jako „rovné s rovným“?

Měli jsme jedno moc krásné setkání předminulý rok v Šárce, kde se pravidelně performují na začátku září různé opery. Tenkrát jsme zpívali Jakobína. Já jsem zpívala Terinku a velký dětský sbor v té inscenaci zpíval tedy Kühnův dětský sbor. Tuto dětskou sborovou scénu jsem s nimi mockrát zpívala, když jsem ještě byla členkou sboru, ve Státní opeře i v Národním divadle. A už tenkrát jsme měla sen, zazpívat si Terinku. A to se mi v té Šárce vyplnilo s Kühnovým dětským sborem za zády. I když některé ty holky byly vyšší než já, což je trochu legrační. Tam jsem se s panem profesorem Chválou setkala po dlouhé době. Čekala jsem, že si mě ani nebude pamatovat, ale on se ke mně tak hezky hlásil a hrozně hezky se ke mně choval.

Musím říct, že on mě vždycky hodně podporoval, to, že chci zpívat sólově a studovat na konzervatoři. Dokonce – a to jsem dlouho nevěděla, to mi tatínek řekl až skoro na konci mých studií – pan profesor tatínkovi volal před mými přijímacími zkouškami, že mi moc drží palce a ví, že jsem jedna z mála, která na to má a které se to určitě podaří. Což mě velmi potěšilo.

Když jste byla členkou, bály jste se vy děti pana profesora Chvály, měly jste z něj respekt?

Ano, dokonce tak hrozně, že to moje sestra nevydržela a odešla ze sboru. Byl velmi přísný, křičel na nás na zkouškách. Myslím, že ten dril nevydrží každý. Možná, že teď, když už je pan profesor starší, už třeba nemá tolik síly, ale my jsme ho zažili v plné síle, a to jsme opravdu měli strach.

Podpořila byste členství v Kühnově dětském sboru i u svých dětí, pokud by projevíly zájem o hudební rozvoj?

Ano, ale jsem si vědoma – díky tomu, že jsem si tím prošla – že kdyby se tomu věnovaly naplno a dostaly se do koncertního oddělení, že už pak není čas na nějaké

další koníčky, jak jsem to viděla u sebe. A trochu by mě mrzelo, že by byly tak jednostranně zaměřené. Asi bych hodně popřemýšlela. Je mi jasné, že kdyby do toho spadly, chtěly by se už potom hudbě věnovat. A doba je těžká, na kulturu peníze nejsou a nebudou a uplatnit se v ní je dnes velmi těžké. Takže i proto bych nad tím teď přemýšlela daleko víc než dřív, kdy jsem si říkala: „No určitě, moje děti půjdou do Kühňáku, to je jasné.“

Naše Viktorka právě chodí do jiného, méně známého sboru, který sice není tak prestižní, ale není to tam tak strašně profesionální, a o to víc je to možná pro radost.

3.5 Rozhovor s prof. Ivanem Kurzem

Prof. Ivan Kurz, český hudební skladatel symfonických, komorních a vokálních děl a také scénické a filmové hudby, vyučuje skladbu na Hudební fakultě Akademie múzických umění v Praze.

Rozhovor s prof. Ivanem Kurzem vznikl 12. dubna 2012 na půdě Hudební fakulty Akademie múzických umění v Praze.

Jste autorem hudby k řadě populárních filmů (Jestřábí věž, Kukačka v temném lese) a seriálů (Panoptikum města pražského, Četnické humoresky). Znají Vás díky nim děti z Kühnova dětského sboru, a přijímají Vás tak lépe?

O tom jsem nikdy takto nepřemýšlel, zda je to díky tomu či onomu. Každopádně je ale jasné, že sdělovací prostředky jsou poměrně mocná média, takže je docela dobře možné, že když si vaše jméno přečtou na nějaké obrazovce, že se k vám možná staví jaksi vstřícněji. Zažil jsem kdysi nádhernou reakci malého dítěte, když mě vidělo: zvolalo naprosto spontánním hlasem „Ježiši, vy nejste mrtvej?!“ Protože si myslelo, že autor, který je hrán, musí být mrtvý. I když to je vlastně pravý opak toho, na co se ptáte.

Jedním z Vašich takto zaměřených děl je hudba k pohádce Třetí princ. Co pro Vás znamená hudba k pohádce a tvorba pro děti, mají-li něco společného?

Pohádky většinou jsou pro děti. I když i já jakožto člověk „nad hrobem nachýlený“ jsem ctitelem pohádek, a to celoživotním. Pro mě je to svět, který je mi velmi blízký, a jistota, že dobro zvítězí a zlo je potrestáno, mě naplňuje takovým vnitřním nadšením, že kouzlu pohádek vždycky znova podlehnu, i když je třeba ten příběh naivní. To je bohužel nectnost naší doby, že pohádkové příběhy zbavuje takové té rituální mystičnosti a dělá z nich pouhý jednoduchý, až primitivní příběh. Je to bohužel ke zlu, protože pohádky z 99 % mají mystický základ, mají původ z různých starých příběhů a pověstí, a ty – možná, že to budete považovat za šílenství, ale já tomu věřím – všechny ty staré pověsti jsou založené na pravdě, to by si lidé nevymysleli.

Takže když se mluví třeba o Kyklópech s třetím okem, tak ty bytosti určitě byly, o tom jsem přesvědčen. Jestli se mluví o obrech, tak také byli, a ne, že nebyli. Nakonec, člověk může dnes číst pojednání o jiných sférách bytí, třeba o čtyřrozměrném prostoru, a dočte se jako samozřejmost, že tam naše těla budou pravděpodobně mít velikost sedm až patnáct metrů, podle toho, jak budeme vyspělí... To je mi docela blízké a zapadá to do mého světa.

Stejně jako třeba starý Sumer. Ten existoval zhruba před šesti tisíci lety, a proč bych o těchto příbězích pochyboval? Je to zapsané v písemných dokladech, na hliněných tabulkách, tak proč bych ho považoval za něco vymyšleného? Totéž biblické zápisy. Pro mě jsou to věci zcela reálné. Já věřím tomu, že to skutečně jsou historická fakta.

A teď zpátky k pohádkám. Ty pravé, autorsky nepřepracované pohádky o téhle základně svědčí, a to je to, co na nich miluji.

Pro dětský sbor jste napsal celou řadu skladeb (Létající koberec, Stabat mater, Veni, Sancte Spiritus, Te Deum, Krásná je modrá obloha aj.). Objednal si u vás tato díla Kühnův dětský sbor, nebo vznikla z Vaší iniciativy?

Jiří Chvála, kterého si dovoluji počítat ve vši skromnosti mezi své přátele, je člověk vzácně iniciativní a otevřený pro provádění novinek. Když si vezmete dramaturgii Kühnova dětského sboru, zjistíte, že v ní je odhadem 60 % soudobé hudby, ne-li víc. U mě konkrétně, snad jenom s výjimkou Létajícího koberce a cyklu Krásná je modrá obloha, všechno bylo na objednávku ze strany Jiřího Chvály.

Jak dlouho trvá vaše spolupráce a jak byste ji charakterizoval?

Jiří Chvála byl mým starším kolegou. Jemu je dnes skoro osmdesát, mně je o patnáct let méně, ale když on už byl čerstvý asistent ve škole, já byl končící student a v podstatě jsme byli v přátelském vztahu od počátku, protože v určité věkové kategorii těch patnáct let není zase tolik, aby to vytvářelo nějakou bariéru, kterou není možno překročit, a potom je to dokonce zanedbatelný rozdíl, i když je to takřka rozmezí generace. Po celý život jsme měli krásné a přátelské vztahy a já Jiřího Chválu obdivuji. Obdivuji jeho energii, vnitřní čistotu, lásku, kterou má v sobě, vztah k vyšší dimenziální rovině, ať už to nazvete Bohem nebo čímkoli jiným. A on to vše také ve svém hudebním projevu naprosto zřetelně dává najevo. Nikdy není okázalý, vždycky je skromný, nikdy se nikam násilně neprosazoval, a uznání, co má, má pouze a pouze za to, co umí a jak se věnuje dětem.

Která Vaše skladba byla první, kterou uvedl Kühnův dětský sbor?

To byl shodou okolností Létající koberec, Praha, Brno, Liberec, na texty Jana Vodňanského. A shodou okolností, protože člověk je taková nádoba hříšná, melodii té závěrečné písničky z Koberce jsem potom použil v rámci titulkové hudby k Četnickým humoreskám. Vlastně jsem to „šlohl“ sám sobě. Kdybyste si zkusila psát hudbu v termínových tlacích, jež filmaři vytvářejí šíleně rádi – u nich jsou na přenesení židle dva dny času, ale hudba musí být hotová za týden – pochopila byste. Jste pak v takovém časovém presu, že všechno, co vás napadne, řečeno s nadsázkou, je to „ono“, neboť jinak to nestihnete.

Přicházíte do kontaktu také se samotnými dětmi, např. během zkoušek, a máte možnost nastudování díla ovlivnit?

Teoreticky bych mohl, ale nečinil jsem to.

Účastníte se také koncertů, bývá pro Vás výsledná podoba díla v něčem překvapivá?

Jsem překvapen většinou pozitivně. Nenadávají, nehází po mě shnilá vejčička. Usmívají se a vždycky to umí. Dětský sbor je daleko bezpečnější štace než profesionální dospělí interpreti. Ti to daleko víc berou od boku, a jak se říká „u úst“, abych to řekl slušně.

Takže pro koho píšete raději – pro děti nebo pro dospělé?

Z věcí, které bych považoval za závažnější, jsem toho poměrně dost věnoval dětem, protože mám pocit, že dětská duše je čistá, a tudíž je velmi vhodným interpretem. Děti skladbě třeba ne vždycky rozumí, nebo třeba jí vůbec nerozumí, ale díky té své spontánní čistotě ji neposunou nikam jinam. A ovšem je zde také osoba sbormistra. U vědomí Kristova výroku „musíte být jako děti, abyste vešli do království nebeského“ pro mě byl vždycky dětský svět nesmírně přitažlivý.

Má tvorba pro dětské hudebníky, zpěváky nějaké zvláštnosti, případně omezení?

Malá. Musíte samozřejmě respektovat rozsah dětského hlasu, musíte respektovat to, co jsou děti schopny harmonicky vnímat a pochopit. Na druhou stranu ta situace je někdy u dětí lepší než u dospělého sboru, a to z toho důvodu, že děti si hrají, a když to není úplně šílená nuda, jsou schopné dělat všechny možné pokusy a „vyblbnout“ se

u toho. Na rozdíl od dospělých, kteří požadovanou techniku hned začnou hodnotit a mají třeba pocit, že je někdo s něčím otravuje a že oni se mají s takovýma v uvozovkách – jak se tomu říká velmi neuctivě mezi muzikanty – zabývat. Někdy je to s profesionálními sbory skutečně daleko komplikovanější než s dětmi.

Kühnův dětský sbor zpíval také Vaši zatím jedinou provedenou mši (Missa Bohemica, 2001) i další duchovní skladby. Jak současná mládež podle Vaší zkušenosti přijímá duchovní tematiku? Odlišuje takto zaměřenou hudbu od ostatního repertoáru?

Já v tu naši současnou mladou generaci velmi věřím, je to jedna z mých nadějí, které pro mě na tomto světě existují. Dospělý svět je tak zkažený a prohnílý a šibnutý, že se mi o tom nechce ani blíže hovořit. Děti jsou na tom daleko lépe, a jestli tady je vůbec někdo nositelem a nadějí tohoto světa, tak jsou to ony, tím jsem si úplně skálopevně jist.

Navíc, a to by byla dlouhá debata, ateismus nemusí být Bohu nepřátelský. Můžete mít lidskou bytost, která je velice dobře disponována pro chápání jemnohmotna, duchovna, všech vyšších rozměrů bytí, a přesto tato bytost nemusí vůbec chodit do kostela a nemá religiózní chování. To není jenom v tom, že člověk je takzvaně dobrý katolík nebo protestant. Myslím, že Pánu Bohu je to docela jedno. Jemu záleží na tom, jak se chováme, jakou máme vnitřní etiku, jestli v sobě pěstujeme vlnové rozsahy vyšších stanic. Jinými slovy, zda v sobě máme živého Krista. Protože když potom člověk opouští tento fyzický svět a tyto vlnové rozsahy v sobě nemá, může být jeho pozice velmi složitá a smutná.

Vyšší procento všech mých skladeb pro dětský sbor má duchovní téma. Světské jsou jenom skladby Létající koberec na texty Jana Vodňanského a potom Krásná je modrá obloha, což jsou prosté písničky na texty od Jiřího Žáčka.

Co se Vám vybaví pod pojmem Kühnův dětský sbor? Má tento sbor pro Vás nějaké specifické postavení mezi ostatními tělesy, které hrají vaše skladby?

V první řadě se mi vybaví pan profesor Chvála. A jinak k nim chovám takřka posvátnou úctu, oni jsou úžasní. Kühnův dětský sbor je taková filharmonie mezi sbory, ke které každý vzhlíží s obdivem. Ale ono opravdu je k čemu, i ve světovém měřítku jsou naprostá špička, to se dozvíte od Japonců, od Američanů, od Angličanů. Kam přijedou, tam od všech posluchačů vzbuzují obdiv. Hlavní zásluhu na tom má pan profesor Chvála. Jeden z jejich prvních zájezdů směřoval do Japonska: vlakem, přes Rusko a on byl těm dětem táta, máma, staral se o to, jestli mají co pít, jestli mají co jíst... Cesta trvala čtrnáct dní. Hledal děti po vagónu, když si hrály na schovávanou... Po návratu říkal, že příště dá přednost letecké dopravě, tam aspoň děti nemůžou vystoupit za jízdy.

Sbor letos slaví osmdesát let od založení. Bude v rámci těchto oslav uvedena také nějaká Vaše skladba?

Ano, studují a uvedou moji Stabat mater na slavnostním koncertě 14. dubna 2012 v Rudolfinu.

3.6 Rozhovor s Lukášem Hurníkem, Ph.D.

Lukáš Hurník, Ph.D., český hudební skladatel a publicista, moderátor, rozhlasový manažer, studoval na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy. Jeho orchestrální skladby zazněly pod taktovkou Jiřího Bělohávků, Libora Peška, Jamese Judda a dalších dirigentů. Muzikálová opera *The Angels* měla premiéru v roce 2006 v Národním divadle.

Rozhovor s Lukášem Hurníkem, Ph.D. probíhal 26. dubna 2012 na půdě Českého rozhlasu na Vinohradské třídě v Praze.

*Věnoval jste Kühnovu dětskému sboru skladbu – kantátu *Quis credidit?*, kterou sbor také natočil na CD. Co Vás ke skladbě inspirovalo?*

Musím se rozpomenout, jak to tehdy bylo. Tehdy se chystal nějaký větší koncert Společnosti pro duchovní hudbu a já jsem měl pro tuto příležitost něco napsat. Mluvili jsme s panem profesorem Chválou a dohodli jsme se, že bych mohl takovou skladbu napsat pro ně. Když jsem se ho ptal na detaily, co se týče obtížnosti, řekl mi, že zazpívají všechno, což se pak potvrdilo.

Hledal jsem námět. A tehdy se mi zdálo, že mezi lidmi kulminuje takový ten pocit neschopnosti komunikovat, něco opravdu sdělit, toho, že si lidi vzájemně nevěří. Kolegyně Vladimíra Lukařová, která se tehdy v rozhlase starala o duchovní hudbu, mě k tomu upozornila na Izajášův text z Bible, kde se na toto téma obecně mluví a zazní i věčná otázka, kdo vůbec může věřit, kdo uvěří prorokově zprávě. Tak vznikla kantáta na tento Izajášův text pro baryton, varhany a dětský sbor. Byla to i první moje věc, v níž jsem se pokoušel o postmodernistické postupy: skladba je komponována ve vrstvách, jsou v ní různé styly, které se promíchávají od minimalismu přes blues a polyfonní fugy s nejspodnější symbolickou vrstvou. Medituje se v ní tedy na téma komunikace víry v jakékoli sdělení, jakýkoli podnět, který k nám přichází.

Měli jsme tenkrát problém s provedením, protože Roman Janál (*kteřý zpíval sólo, pozn. Z. S.*) onemocněl. Premiéra se uskutečnila, došlo i na nahrávání v Českém rozhlase, ale když měla být kantáta provedena na Pražském jaru, byl už Roman Janál nemocný a od té doby už se to nehrálo. Což mě mrzí.

Přišel jste do kontaktu se samotnými dětmi – členy sboru během zkoušek a měl jste možnost nastudování díla ovlivnit?

Ne, a o možnost zasahovat do práce jsem ani nestál. Podle mě skladatel odevzdá noty a pak už je to v rukou interpreta. Ale byl jsem na poslední sborové zkoušce a obdivoval jsem, jak je skladba precizně nastudována, a že jsem přitom ten sbor opravdu nešetřil.

Jak současná mládež podle Vaší zkušenosti přijímá duchovní tematiku? Odlišuje takto zaměřenou hudbu od ostatního repertoáru?

To jsou dvě různé otázky. Myslím, že pokud mladé lidi nezatěžujeme vlastními předsudky o tom, čemu by měli rozumět a čemu ne, že soudobou hudbu přijímají celkem dobře – třeba i ve školách: mám zkušenost, že ve třetí třídě klidně zvládnou Weberna, když je někdo upozorní, na co mají dávat pozor, nebo se jim naznačí cesta. Ale jestli rozlišují, co je duchovní a co není, to už neumím říct. Podle mě obojí poslouchají stejně a čekají – celkem pasivně, řekl bych – že jim člověk něco předloží a že se jim to buď bude líbit, nebo ne. Ještě nechápou ten princip, že člověk někdy musí do poslechu něco investovat, aby z něj měl o to větší zážitek.

Má tvorba pro dětské hudebníky, zpěváky nějaké zvláštnosti, popřípadě omezení?

Podle mě má menší omezení, než si skladatelé myslí. Na dětských koncertech slyším často skladby, které jsou, co do komplikovanosti, hluboko pod písničkami z Orffovy školy nebo hluboko pod nejjednoduššími lidovými písničkami. Je to takové to „tralala tralala“, a to je přitom zbytečné, protože děti zpívají i Messiaenovy „Tři malé liturgie“ a také je to skvělé. A můžou zpívat spoustu věcí, které nutně nemusejí být pro děti. Ve spoustě komplikovaných oratorií je použit dětský sbor, a to není hudba pro děti. Přitom ale počítá s dětským sborem jako s instrumentem.

Jaké místo zaujímá psaní pro děti ve Vaší tvorbě? Píšete raději pro děti nebo pro dospělé?

Snažím se psát tak, aby moje skladby byly vnímatelné více generacemi. Nejlépe bych to doložil na své skladbě „The Angels“: to je opera nebo muzikálová opera či operál, který vznikl pro Dětskou operu Praha. Je to takový multižánrový příběh, v němž i samotné libreto a děj jsou postaveny na komunikaci mezi hudebními žánry. Vystupují tam pekelníci, kteří hrají bigbeat, a andělci, kteří hrají až sterilní vážnou hudbu. A teď se to setká a popere a něco z toho vyplyne. Je tam spousta dětských interpretů, spousta dospělých a doufal jsem, že zrovna taková generační směsice bude i v publiku. Do jisté míry se to povedlo, nicméně ta věc nedostala podporu, kterou každé dílo potřebuje ke svému životu. Ale při těch zhruba patnácti provedeních se ukázalo, že dílo napříč generacemi docela funguje.

Jste spoluautorem učebnic hudební výchovy pro základní školy. Jak jste se k této práci dostal?

Studoval jsem na Pedagogické fakultě, mezitím jsem byl v rozhlasu, kde jsem dělal popularizační pořady. Vydavatelství si tak na mě vzpomnělo a dalo mě dohromady s paní Marií Liškovou. Spolu jsme pak dělali ty učebnice, postavené na myšlence rovnováhy mezi aktivním hraním ve třídě a aktivním poslechem, protože často se jedno nebo druhé přeceňuje. Existuje spousta učitelů hudební výchovy, kteří přinesou nějaké CD, nebo dokonce řeknou: „Děti, přineste si CD a budeme to poslouchat“ a tím to skončí. A jiní zase děti uzpívají, uťukají, uflétničkují, jenomže mezi písničkou pro zobcovou flétnu a Beethovenovou „Osudovou“ je propastný rozdíl. Tyhle dvě polohy se ale podle mě musí nějak propojit, protože vztah ke složitějším hudebním hodnotám je také jedním z důležitých cílů hudební výchovy.

A jak jde děti k hudbě, k tomu, aby jí rozuměly a měly ji rády, vychovat?

Docela mi vyhovuje teorie percepčních modelů: to znamená, že člověk má v sobě nějakou sadu modelů, které pochytá v dětství, a pomocí nich porovnává to, co zní kolem něho. Pokud je to srovnatelné, získá k tomu pozitivní vztah, pokud si s tím neví rady, tak se prostě „nechytá“. Tyto modely se v dítěti vytváří ještě v předškolním věku, maximálně v první, druhé třídě. Když dítě celé dětství slyší doma jenom vysílání jedné soukromé rozhlasové stanice, tedy ten nejužší představitelný mainstreamový proud hudby, tak se potom ty modely „zaplácají“ tímto úzkým hudebním světem, a dítě už potom není schopné vnímat nic jiného. Zatímco když se dítě v dětství setkává s vážnou hudbou, s jazzem, se starou nebo naopak soudobou muzikou, a nejlépe když je to setkání spojené s nějakým zážitkem – třeba vizuálním, chuťovým nebo jakýmkoliv jiným – příslušný model se vytvoří. A vy pak třeba celé dětství nemusíte poslouchat vážnou hudbu, ale ve třiceti vás najednou někdo vezme na operu a vy si vzpomenete, že s něčím takovým jste se už setkala třeba ve svých čtyřech letech. A je to tam, už není k čemu vychovávat.

Je možné k tomu dovést i děti, které nemají hudební sluch?

Hudební sluch s tím nemá vůbec co dělat. Hudební sluch je schopnost čistě zazpívat noty, případně absolutní sluch je, že člověk z hlavy zazpívá tón, který potřebuje, že slyší absolutní výšku tónu. Ale nedostatek schopností vnímat hudbu je čistě nedostatek posluchačských zkušeností, třeba s jinými žánry, než se vám předkládaly. To je ta katastrofa hudební výchovy, že v té první, druhé a třetí třídě se neotevírají obzory; paní učitelky to buď nedělají vůbec, nebo to nechají na dětech nebo se ťuká do hrníčků, ale není z toho žádný výsledek: ten percepční model se před těmi dětmi neotevře.

Už jste připomněl, že jste také popularizátorem vážné hudby. Jakými způsoby jde vážnou hudbu předat, jak ji přiblížit lidem, kteří se jí „bojí“, nerozumějí jí?

Něco pro to musejí udělat média. Česká televize pro tento obor nedělá nic, tam hudba zmizela. Televize vysílá maximálně tři čtyři koncerty za rok, ale není tu žádná systematická vzdělávací nebo popularizační řada, ještě tak nějaký rozhovor s nějakým slavným umělcem, který se proslavil v zábavném pořadu. Přitom je to povinnost, kterou by Česká televize měla plnit ze zákona, a neplní ji. S rozhlasem je to lepší, ten alespoň má dvě stanice, které se vážnou hudbou, jazzem atd. zabývají. Jenomže rádio je veliké a musí hodně rychle reagovat na dnešní vývoj, který směřuje k internetu, a tady zase autorská práva brání tomu, aby se zpřístupnilo všechno, co je nově k dispozici.

Druhá věc je udělat z hudební výchovy ve škole plnohodnotný předmět. Na to by ale ti, kdo o tom rozhodují, museli vědět, že nejde jenom o to, aby si člověk pouštěl Mozarta nebo hrál na nějaký nástroj, ale že to je věc etická, záležitost celkového rozvoje společnosti. Lidé, kteří hrají na nějaké instrumenty, totiž většinou nemalují sprejem po sochách na Starém Městě – čili výchova k rozumění hudbě je a vždycky byla součástí rozvoje osobnosti.

Co Vám osobně se na vážné hudbě tak líbí, čím Vás fascinuje, že se jí věnujete celý život?

Abstraktnost, v níž hudba může, ale také vůbec nemusí vyjadřovat něco, co je spojeno s naším konkrétním světem. To, že Smetanova „Vltava“ je stejně dobrá pro toho, kdo zná tok a řečiště Vltavy, i pro toho, kdo vůbec neví, o co jde. A potom to, jak struktura hudby, poměrně komplikovaná, probíhá v čase, tedy může komunikovat s vašimi biorytmy, může vás napínat, relaxovat, lekat, překvapovat. Obraz na vás může působit jedním dojmem, najednou. Když se na něj díváte déle, objevujete možná další a další detaily, ale pořád je to ten samý obraz. Zatímco hudba vás provází příběhem v jeho nejabstraktnější formě. To je pro mě to důležité.

A potom její kontinuita, to, jak se jeden hudební jazyk vyvíjí z druhého, jak od sebe skladatelé evolučně opisují úspěšné a fungující prvky a rozvíjejí je dál, jak slepé větve odumírají a vše se vrací k hlavnímu proudu.

Pocházíte z významné hudební rodiny, Váš otec je hudební skladatel Ilja Hurník a Vašimi příbuznými jsou bratři Ebenové. Jak se s tímto dědictvím vyrovnáváte? Bylo ve Vaší situaci vůbec možné vydat se jinou cestou?

Intenzivně jsem se o to pokoušel, zkoušel jsem to přes architekturu a fotografování, a stejně se pak najednou objevili kamarádi na gymnáziu, s nimiž jsme hráli novou vlnu a rockovou hudbu. Já jsem hrál na basovou kytaru a psal jsem písničky a ty byly čím dál složitější a složitější, až se to muselo psát do not, což zase vedlo k další, detailnější práci a zcela přirozeným způsobem mě to přivedlo k vážné hudbě.

Jak probíhala Vaše hudební výchova? Jak tuto tradici předáváte dál?

U mě to ani nemusela být cílená výchova, protože doma se střetávalo tolik hudebních podnětů. Táta byl skladatel i klavírista, který cvičil Janáčka, Debussyho, Ravela, ale i orchestrální koncerty, takže zněl Mozart, Beethoven... To jsem měl při jeho cvičení denně. Maminka klavíristka hrála v duu s houslemi, to byla pro mě zase úplně jiná literatura. Samotného mě zajímal jazz, a hlavně jazzrock. Takže těch percepčních modelů jsem měl otevřených strašně moc. Ale pokud nějaký chyběl, byly to třeba Mozartovy opery, to se doma moc neposlouchalo. Ona tehdy jejich interpretace byla taková zvláštní, ta světová se k nám nedostala a tady u nás se to provádělo tak pomalu a těmi velkými operními hlasy. A to mě nezaujalo. Vlastně jsem se k Mozartovi a jeho operám dostal až někdy teď, ve čtyřiceti letech. Nikdy jsem neměl problémy s Bachem a s Debussym a s novější tvorbou. Ale k Mozartovým operám jsem se musel velmi pracně dostat až později.

Jdou také Vaše děti ve Vašich hudebních šlápějích?

Obě jsem měl právě v Kühnově dětském sboru: nejdříve v různých přípravkách, potom se dcera dostala téměř až do koncertního oddělení. To ale zkoušelo dvakrát, třikrát, pětkrát týdně, a ona už do sboru nechtěla investovat tolik času. Repertoár tohoto sboru, to je opravdu vážná hudba. A celkově má tento sbor vysoké požadavky, i drill je tam docela výrazný. A tak jsem jí to ani nerozmlouval.

4. Výsledky dotazníku

Pro bližší poznání reálného fungování sboru a také pro zaznamenání pohledu „zevnitř“, tj. ze strany jeho členů, jsem vypracovala stručný dotazník. Jeho přesné znění přikládám v první příloze práce.

Jeho cílem bylo zjistit u členů souboru zejména jejich vztah k hudbě a postavení hudby v jejich rodině, způsob příchodu do sboru a motivaci k členství a setrvání ve sboru.

Dotazník obsahoval 16 otázek, z toho devět uzavřených (tedy s výběrem z předem formulovaných možností odpovědi), dvě se žádostí o uvedení věku respondenta a věku při vstupu do sboru, tři polouzavřené (s možností uvést kromě předem formulovaných také vlastní variantu odpovědi) a dvě otevřené (s možností volného vyjádření).

Vzhledem k určení a cílové skupině dotazníku nebylo možné zjišťovat jeho prostřednictvím některé údaje, které by také mohly být významné, jako úplnost rodiny, její socioekonomická situace, vzdělání rodičů apod.

Respondenty dotazníku byli členové koncertního oddělení.

Dotazník mi bylo umožněno sebrat pouze jedenkrát, a to díky vlivné přímlově Petra Louženského. Prof. Chvála si původně nepřál, abych s dětmi vstupovala do kontaktu. Získala jsem tak 39 dotazníků od cca poloviny členů koncertního oddělení. Vypovídací hodnota zjištěných údajů je proto spíše orientační, zjištění nelze považovat za plně reprezentativní, nicméně dávají alespoň základní představu.

Dva dotazníky byly vyplněny pouze částečně, což jsem při zpracování odpovědí vzala v úvahu.

Vzorek respondentů:

- 15 chlapců (39 %), 24 dívek (61 %)

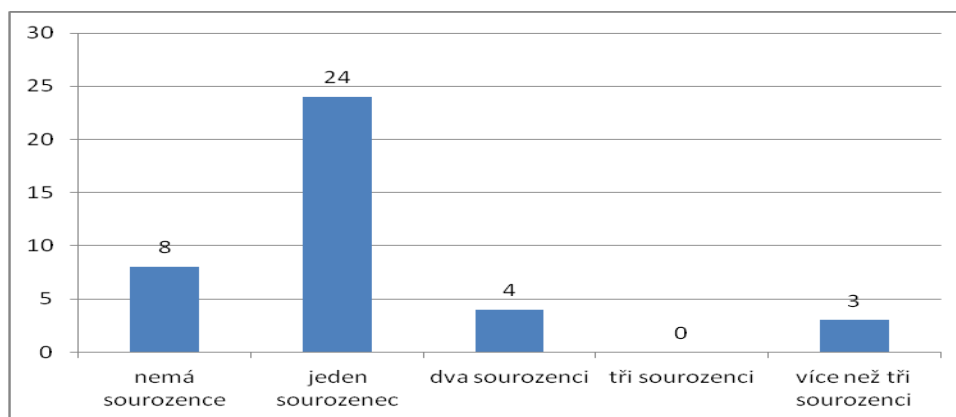
- věkový průměr 13,3 roku – nejmladší 10 let, nejstarší 21 let, nejvíc respondentů (9) bylo ve věku 13 let
- průměrný věk příchodu do sboru je 7,7 roku; nejmladší věk v době příchodu činil 4 roky, nejvyšší 13 let, nejčastější příchod je ve věku 5 let (8 případů)

Ze vzorku vyplývá, že dívky přicházejí do sboru o něco mladší než chlapci a o něco déle v něm setrvávají, tyto rozdíly ale nejsou příliš velké.

Tabulka 1: Počty chlapců a dívek a věk

	Počet	Průměrný věk	Průměrný věk příchodu do sboru
Chlapci	15 (39 %)	13,3	7,7
Dívky	24 (61 %)	14,2	7,3
Součet	39	13,8	7,6

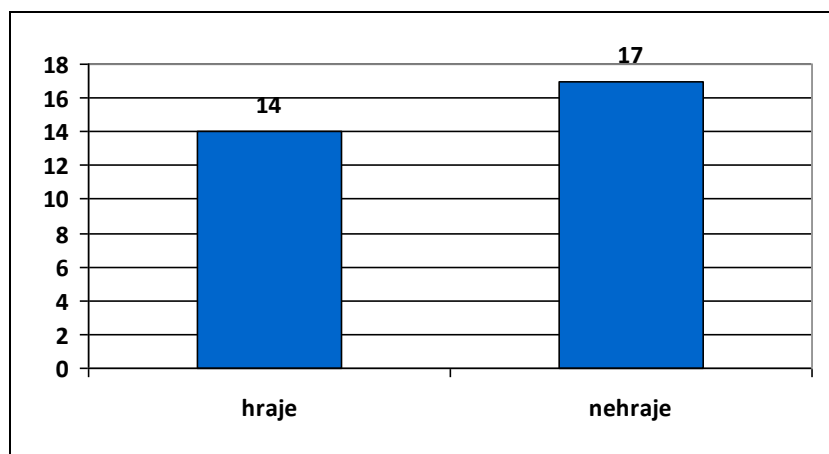
Graf 1: Počet sourozenců

Nejčastěji mají členové souboru jednoho sourozence (61 % případů). Rodiny se dvěma a více dětmi jsou u členů souboru zastoupeny jen z 18 % (7 případů).

Celkem 31 respondentů má sourozence. Z toho ve čtrnácti případech některý z těchto sourozenců hraje na hudební nástroj nebo také zpívá v nějakém sboru (45 % z rodin, kde člen nebo členka sboru mají sourozence). V rodinách respondentů se dvěma a více dětmi tedy mírně převažují případy, kdy se hudbě věnuje pouze jedno dítě.

Graf 2: Počet rodin, kde i sourozenec hraje či zpívá

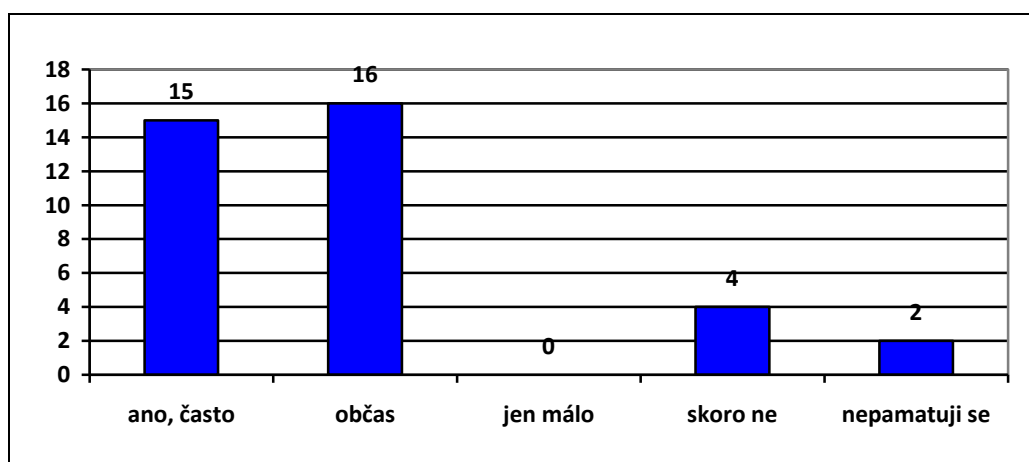

Pouze čtyři respondenti uvedli, že v jejich rodině provozuje některý její člen (rodiče, prarodiče, sourozenci) hudbu jako zaměstnání. Zdá se, že větší vliv na hudebnost dětí má „amatérské“ provozování hudby a zpěvu v rodinách, protože deset dětí uvedlo, že se u nich doma, na chalupě, na chatě docela často společně hraje nebo zpívá, a sedmnáct uvedlo, že sice jen málokdy, ale také, což je celkem téměř 70 % dotazovaných.

Míru hudebnosti v rodinách zjišťoval i dotaz, zda respondentům zpívali rodiče nebo prarodiče doma písničky, když byli malí. Mezi respondenty jednoznačně převažují ti, kteří uvedli, že jim doma zpívali často nebo alespoň občas (83 %). Členové sboru tedy výrazně více pocházejí z rodin, kde se dětem zpívalo a kde se společná hudba a

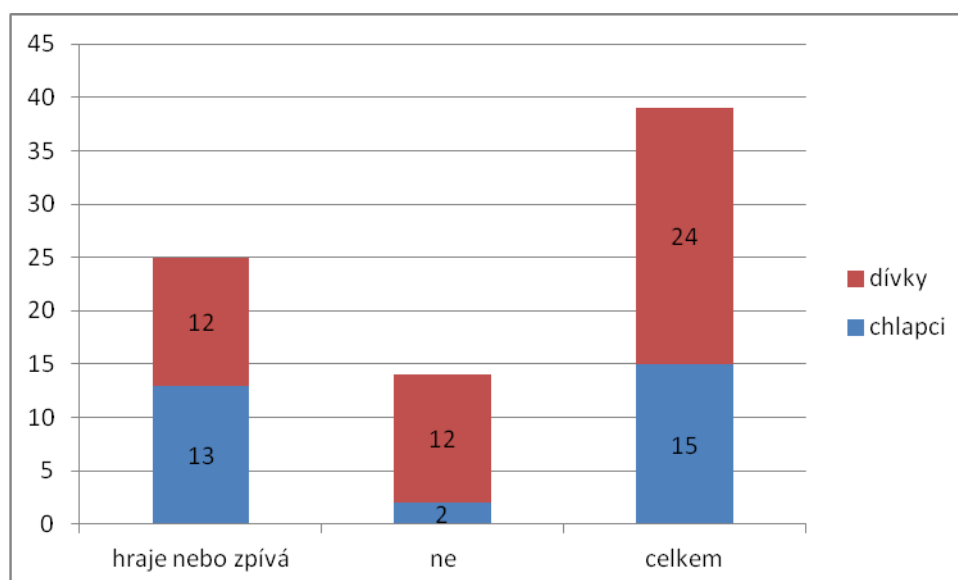
zpěv provozují alespoň občas, přičemž hudební profesionalita rodičů či sourozenců v tom nehraje podstatnou roli.

Graf 3: Rodiny, kde se dětem zpívalo

Zjišťovala jsem také, zda kromě účinkování ve sboru se děti ještě také učí hrát na nějaký hudební nástroj nebo zpívat v základní umělecké škole či jinde.

Graf 4: Učení se hře na hudební nástroj nebo zpěvu

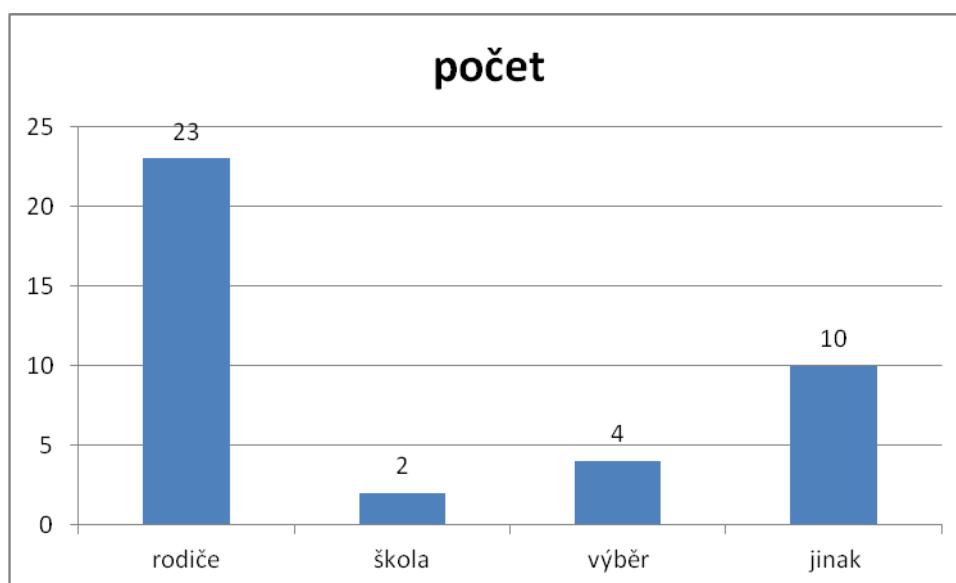
Poměrně značný počet – celkem 25 dětí, což je přes 64 %, uvedlo, že se učí hrát na hudební nástroj nebo zpívat. Je zajímavé, že toto uvedli téměř všichni chlapci (třináct z patnácti), zatímco u dívek to byla jen přesně polovina.

Při srovnávání odpovědí se ukázalo, že ze čtrnácti respondentů, kteří uvedli, že jejich sourozenec hraje na hudební nástroj nebo také zpívá v nějakém sboru (viz graf 2), jich dvanáct sdělilo, že se kromě členství ve sboru také učí hrát či zpívat. Pokud je tedy v rodinách s alespoň dvěma sourozenci dítě vedeno k učení se hře nebo zpěvu, týká se to obvykle i sourozenců. Je zřejmě příznačné, že z uvedených dvanácti respondentů, kteří se kromě členství ve sboru učí hrát či zpívat a jejich sourozenci také, jich devět uvedlo, že jim rodiče či prarodiče zpívali často či občas písničky, když byli malí. Zdá se, že se v těchto případech jedná o rodiny, kde je vztah k hudbě skutečně aktivní a je přenášen i na děti. Nepotvrdilo se ale, že by v tom hrálo významnější roli to, zda se někdo v rodině věnuje hudbě profesionálně – ze 4 rodin, kde tomu tak je, odpověděly děti jen ve dvou případech, že se učí hrát či zpívat.

Na otázku číslo 16 (má-li kromě sboru jinou aktivitu) odpověděly kladně přibližně tři čtvrtiny respondentů (přesně 32). Pokud se nezmiňovali znovu o výuce na nějaký hudební nástroj, v drtivé většině (22 respondentů) převažoval sport. 10 respondentů uvedlo jiné zájmy, většinou výuku nějakého cizího jazyka.

Zajímalo mne také, jak děti do sboru přicházejí. Výsledky ukazuje následující graf.

Graf 5: Způsob příchodu do sboru

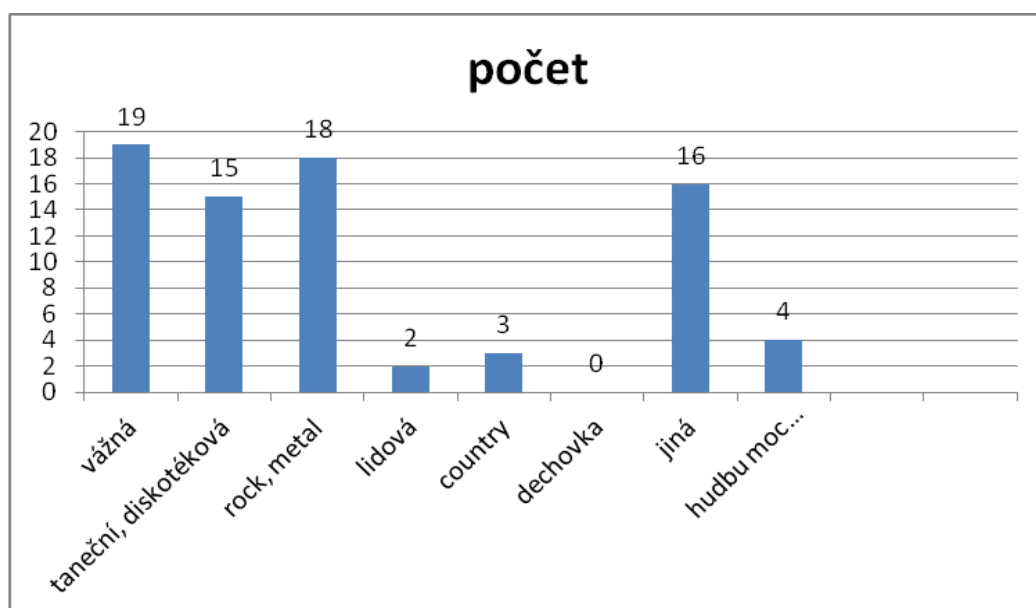

Odpovědi ukázaly, že děti do sboru nejčastěji přivádějí rodiče (23 dětí, to je 59 %). Na doporučení ve škole přišli pouze dva členové, prostřednictvím vypsání výběru pouze čtyři. V jedné čtvrtině případů respondenti uvedli jiný způsob. Většinou se jednalo o starší děti, které projevily samy iniciativu: slyšely sbor na koncertě nebo měly kamaráda, který ve sboru zpíval.

Ke zjištění zájmu dětí o hudbu a motivace k členství ve sboru sloužily čtyři otázky.

Děti byly tázány, jakou hudbu rády poslouchají s tím, že mohly uvést i více možností.

Graf 6: Preference poslouchané hudby

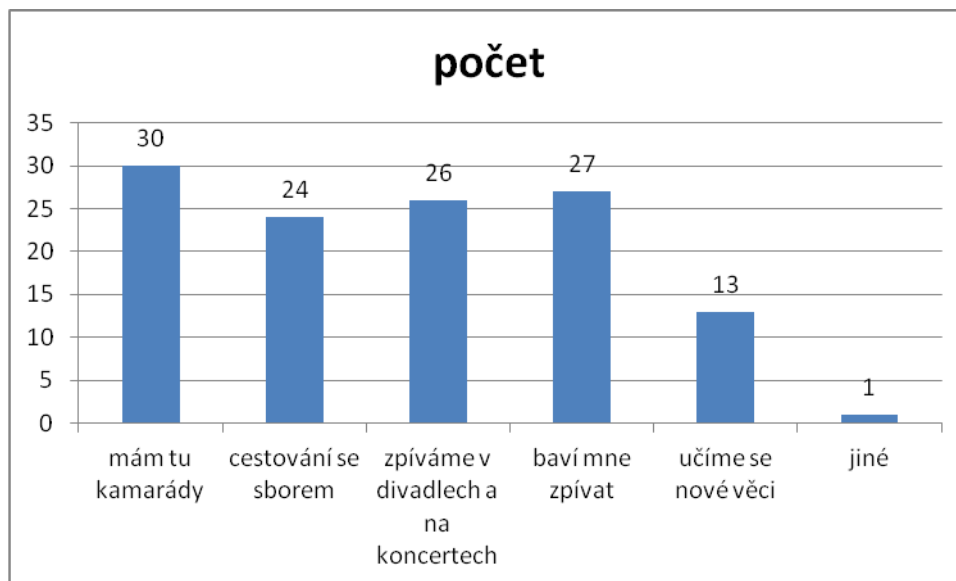

Poslech vážné hudby byl uveden nejčastěji, ale opravdu jen s minimálním náskokem, protože téměř stejné oblíbenosti se těší poslech hudby rockové, resp. metalu a taneční (diskotékové). Naopak lidové a country písničky se těší jen minimální oblíbenosti a dechovka u respondentů zcela propadá. Své příznivce mají i další hudební žánry (viz poměrně vysoký počet odpovědí v kategorii „jiná“). Čtyři respondenti přiznali, že hudbu moc neposlouchají, nicméně vzhledem k tomu, že bylo možné uvést více odpovědí, tři z nich uvedli i poslech hudby vážné. Obecně lze říci, že členové sboru hudbu poslouchají, ale že jejich zájem není jednoznačně vyhraněný, resp. preference jen jednoho žánru nepřevažuje.

Pokud respondenti v otázce 13 uvedli jméno svého oblíbeného zpěváka (pouze jedna třetina napsala, že nikoho takového nemá), jednalo se vždy o představitele populární hudby.

Dotazovala jsem se dětí na to, co je ve sboru nejvíce baví. Tato otázka byla polouzavřená, to znamená, že děti mohly kromě předem formulovaných možností uvést i vlastní. Mohly samozřejmě uvést více variant odpovědí.

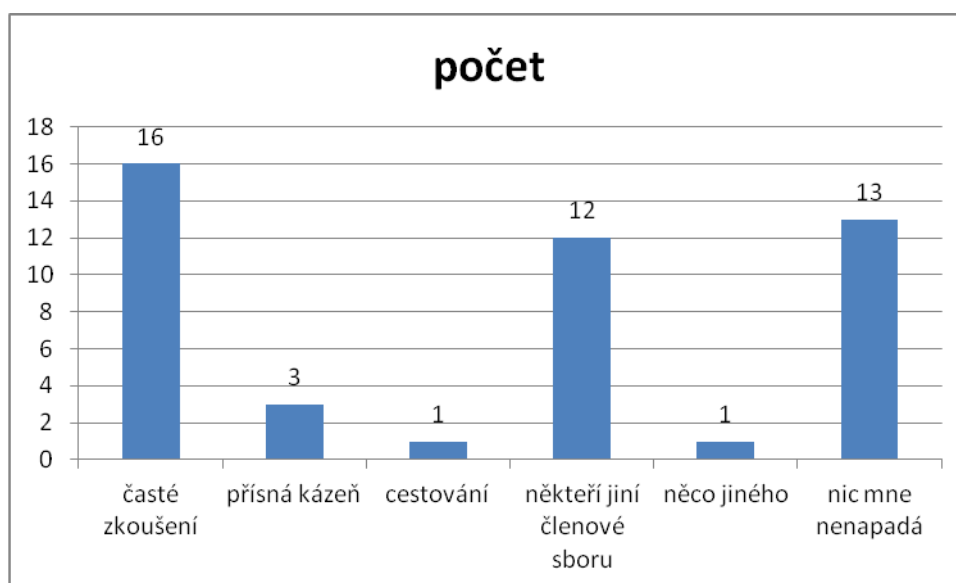
Graf 7: Co vás ve sboru hodně baví?

Nejvíce respondentů oceňuje, že má ve sboru kamarády (81 %), tedy nacházení a navázání pozitivních sociálních kontaktů. Na druhém místě je naplnění vlastního zájmu, t.j. toho, že rád zpívá. Ovšem i „průvodní znaky“ činnosti sboru, t.j. cestování a veřejné vystupování, hrají pozitivní motivační roli. Již méně děti oceňují, že se učí novým věcem, což zřejmě souvisí s četností zkoušek, která naopak nepatří mezi oblíbené, což ukazuje výsledek další otázky. Možnost uvedení další varianty využil pouze jeden respondent.

Opačně k této otázce jsem zjišťovala i to, zda děti ve sboru něco nebaví. I zde se jednalo o polouzavřenou otázku s možností uvedení více odpovědí a vlastní varianty odpovědi.

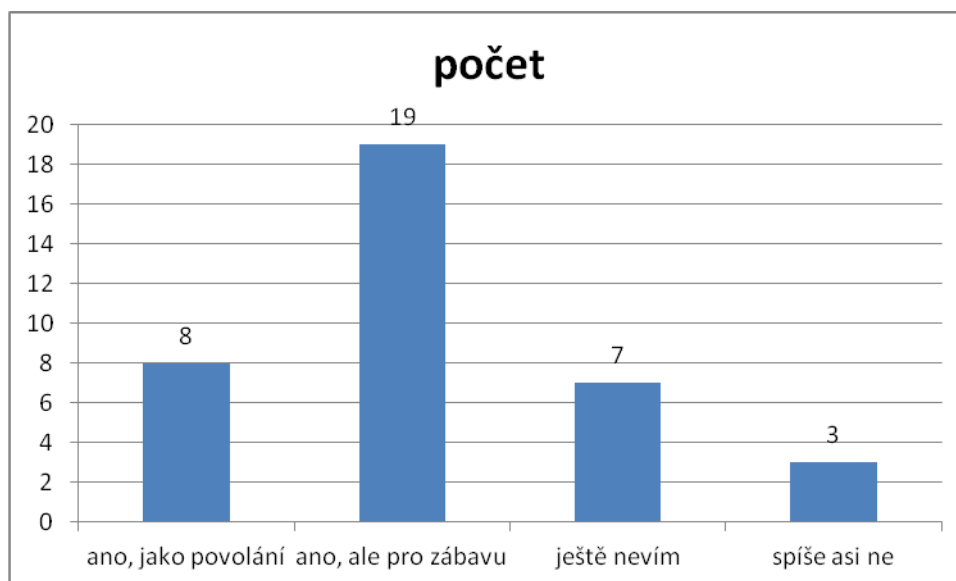
Graf 8: Je něco ve sboru, co vás nebaví?

Ve srovnání s četnostmi odpovědí u předchozí otázky, která zjišťovala pozitivní motivaci ve vztahu ke sboru, jsou odpovědi na faktory negativní motivace významně méně početné. Z toho vyplývá, že u dětí převažuje pozitivní motivace ve vztahu ke sboru. To znamená, že ve členství a v účasti na činnosti sboru nacházejí významně více pozitivního, než negativního. Dokonce ve 13 případech nenacházeli respondenti nic, co by uvedli, že je nebaví, resp. jim vadí. Děti nejčastěji nebaví časté zkoušení, což nepovažují za překvapivé, a dále uvádějí výhrady k některým jiným členům sboru, což lze zajisté přičíst vnitřním vztahům a potenciálním či existujícím konfliktům. Nicméně i vztah k ostatním členům sboru představuje převážně pozitivní motivaci (30 odpovědí „mám tu kamarády“ vůči 12 odpovědím „nebaví mne někteří jiní členové sboru“). Určitým překvapením může být, že přísná kázeň vadí jen třem členům, z čehož by bylo možné vyvodit, že děti chápou potřebu kázně ve sboru.

Za vyústění dotazníkového šetření lze považovat otázku, zda by se respondenti chtěli věnovat hudbě i dál.

Graf 9: Chtěl/chtěla byste se hudbě věnovat i dál? (na tuto otázku odpovědělo jen 37 respondentů)

Jistě lze považovat za pozitivní, že téměř tři čtvrtiny respondentů (73 %) uvedly, že by se chtěly hudbě věnovat i dál, z toho 8 dokonce jako povolání a 19 uvedlo, že by chtěli hrát či zpívat pro zábavu. Pouze tři uvedli, že spíše asi ne (což je cca 8 %). Z odpovědí na dotazník lze soudit, že u členů Kühnova dětského sboru se pozitivní motivace k hudbě významně utváří již v rodinách, ale je zřejmé, že členství a práce ve sboru tuto motivaci a vztah dále rozvíjí a upevňuje. To je nesporným a významným vkladem sboru do výchovy a rozvoje dětí, které se do něj zapojily a zapojují.

5. Závěr

Ani po přehlédnutí shromážděných údajů nelze než znovu zopakovat, že Kühnův dětský sbor patří na hudební scéně nejen mezi českou, ale také světovou elitu. Tento fakt sbor dokazuje po celou dobu své existence a potvrzuje jej i v současnosti na každém svém vystoupení.

Z jeho řad vyšlo mnoho profesionálních hudebníků, ale svou činností a působením přesáhl i tuto hranici, neboť vychoval a ovlivnil stovky lidí, kteří si odtud odnesli kladný vztah a lásku k hudbě, ať už se rozhodli pro jakoukoliv životní dráhu. Zde spatřuji veliký přínos sboru, neboť je větší pravděpodobnost, že z takových dětí vyrostou kvalitní lidé, platní ve společnosti, kteří vyznávají pozitivní životní hodnoty.

Vysoké výkony sboru jsou však, jak vyplývá především z osobních rozhovorů, vykoupeny velkými nároky na děti, jejich čas, nasazení a je jich dosahováno i pomocí přísné kázně, respektem před sbormistrem, který často hraničí až se strachem, a také vysokou mírou soutěživosti mezi dětmi, která nemusí mít zdravý vliv na jejich osobnostní vývoj. Ač z výsledků dotazníku vyplývá, že mnoho dětí má vedle sboru ještě jiný koníček, pro většinu je sbor jejich první aktivitou, které se podřizuje nejen jejich osobní život, ale často chod celé rodiny.

Zarážející je také zjištění, že děti, ač stráví mnoho let v pěveckém sboru, odcházejí často zcela nepoznamenány jakoukoli hudební teorií a často neznají ani základní notopis: názvy not, jejich délky atd. Ani po pěvecké stránce nejsou vždy vybaveny tak, jak by člověk očekával, neboť se zde učí vše jen nápodobou.

Při zpracovávání diplomního úkolu mě též překvapilo, jak ochotní a vstřícní byli lidé ověnění tituly, a jak odmítaví a odměření byli naopak ti, jejichž postavení v rámci sboru i hudebního světa je druho- až třetířadé.

Zůstávám výsledně u názoru, že tento sbor je jedním z vrcholů, který česká hudební scéna po léta nabízí. Je však otázkou, jejíž řešení leží na každém rodiči, zda své dítě do sboru zapsat a vystavit jej tak pouze jednostrannému rozvoji a nárokům, jež

v zájmu profesionálního výkonu vyžadují též profesionální přístup včetně dřiny, mnohahodinového drilu a přinejmenším částečné ztráty bezstarostného světa dětství.

Prameny a literatura

JINDŘICH, L. *Bambini di Praga*. Diplomová práce. Praha : Karlova univerzita, Pedagogická fakulta, 2010.

HOLOUŠOVÁ, D. a kol. *Diplomové a závěrečné práce*. 1. vyd. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2002, ISBN 80-244-0458-3.

MANDLOVÁ, A. *Dneska už se tomu směju*. Praha : XYZ, 2004, ISBN 80-86864-06-5.

POKORA, M. *Krásná je modrá obloha. Kronika Kühnova dětského sboru 1932-2007*. 1. vyd. Praha : KDS, 2007.

SMOLKA, J. a kol. *Dějiny hudby*. 1. vyd. Brno : TOGGA, 2001, ISBN 80-902912-0-1.

VALENTA, J. *Bravo, Kühnata!* 1. vyd. Praha : Panton, 1987.

Archiv Kühnova dětského sboru

Archiv Prof. Jiřího Chvály

Archiv Prof. Ivana Kurze

<http://www.dvorakovapraha.cz>, 1. 4. 2012

<http://www.festival.cz>, 15. 5. 2012

<http://www.kuhnata.cz>, 10. 1. 2012

<http://www.opera.cz>, 2. 5. 2012

<http://www.wikipedia.org>, 10. 1. 2012

rozhovor s Mgr. Marií Bartošovou

rozhovor s Lukášem Hurníkem, Ph. D

rozhovor s Prof. Jiřím Chválou

rozhovor s Prof. Ivanem Kurzem

rozhovor s Mgr. Petrem Louženským

rozhovor s MgA. Janou Siberou

6. Seznam příloh

Příloha 1 Dotazník

Příloha 2 Repertoár Kühnova dětského sboru

Příloha 3 Výběr z diskografie Kühnova dětského sboru

Příloha 4 Fotografie

Příloha 1 Dotazník

Dobrý den,

prosím o Tvoji pozornost vůči tomuto dotazníku. Je určen vám, členům Kühnova dětského sboru, a jeho výsledky budou součástí studie, kterou o tomto sboru zpracovávám. Dotazník je anonymní, neuváděj své jméno ani adresu. Vyplň jej prosím podle pokynů u jednotlivých otázek.

Děkuji Ti za Tvoji spolupráci.

1. Jsi : chlapec
 dívka (označ křížkem správnou odpověď)
2. Tvůj věk je let (uved' číslicí)
3. Kolik let Ti bylo, když jsi začal/začala chodit do sboru? let (uved' číslicí)
4. Máš sourozence? Kolik? (označ křížkem správnou odpověď)
 nemám sourozence
 mám jednoho sourozence
 mám dva sourozence
 mám tři sourozence
 mám víc než tři sourozence
5. Hraje některý z tvých sourozenců na hudební nástroj nebo zpívá také v nějakém sboru?

ano

ne

6. Provozuje ve vaší rodině někdo (rodiče, prarodiče, sourozenci) hudbu jako zaměstnání?

ano

ne

7. Zpívá se nebo hraje na hudební nástroje někdy společně u vás doma, na chalupě, na chatě?

ano, docela často

ano, ale jen málokdy

ne

8. Jak jsi přišel/přišla do sboru?

přivedli mne rodiče

poradila mi to paní učitelka ve škole

zúčastnil/zúčastnila jsem se výběru do sboru

nějak jinak, jak? (napiš)

9. Učíš se hrát na nějaký nástroj nebo zpívat v základní umělecké škole nebo soukromě?

ano

ne

10. Chtěl/chtěla by ses hudbě věnovat i dál?

- ano, chtěl/chtěla bych ji jednou dělat jako povolání
- ano, ale chtěl/chtěla bych hrát nebo zpívat jen pro zábavu
- ještě nevím
- spíše asi ne

11. Co Tě ve sboru hodně baví? (můžeš označit i více odpovědí)

- mám tu kamarády
- líbí se mi cestovat se sborem na zájezdy
- to, že zpíváme v opravdových divadlech a na koncertech
- baví mne zpívat
- učíme se tu nové věci
- co ještě? (napiš)

12. Jakou hudbu rád/ráda posloucháš? (můžeš označit i více odpovědí)

- vážnou hudbu
- taneční a diskotékovou hudbu
- rock, metal
- lidové písničky
- country
- dechovku

- jinou
- hudbu moc neposlouchám

13. Máš nějakého oblíbeného zpěváka nebo zpěvačku? Kdo to je?

.....

14. Zpívali Ti rodiče nebo prarodiče doma písničky, když jsi byl/a malý/malá?

- ano, často
- občas
- jen málo
- skoro ne
- nepamatuji se

15. Je něco ve sboru, co Tě nebaví? (můžeš označit i více odpovědí)

- časté zkoušení
- moc přísná kázeň
- cestování
- některé jiné děti
- něco jiného, co
- nic mne nepadá

16. Máš ještě jiné záliby a zábavy, jako třeba četbu, sport, sběratelství a podobně? Jaké?

.....

Příloha 2 Repertoár Kühnova dětského sboru

Čeští skladatelé 20. století

(* komponováno pro Kühnův dětský sbor)

Miloš Bok: Missa brevis *

Jiří Dvořáček: Jarní hrátky *

Petr Eben: Missa adventus et quadragesimae

Psalmus 8

De angelis

De Spiritu Sancto

Zelená se snítka

Juraj Filas: Věčný sen starého dubu *

Jan Hanuš: Magnificat

Malá vánoční kantáta

Český rok

Ilja Hurník: Velikonoce

Dětská tercetta

Lukáš Hurník: Quis credidit? *

Otakar Jeremiáš: Směs národních písní pro děti

Ctírad Kohoutek: Skalické zvony

Jaroslav Křička: Jdou zvířátka, jdou

Písně a pochody

Nové písně a pochody

Rafael Kubelík: Invence a interludia

Václav Kučera: Maluje malíř

Ivan Kurz: Stabat mater *

Veni, sancte spiritus *

Prosby *

Létající koberec *

Ivana Loudová: Malý princ

Zdeněk Lukáš: Missa brevis

Svítá *

Poselství hudby

Otep myrhy

Věneček

Kravarky

Otmar Mácha: Lašské halekačky

Volání slunce *

Hymnus

Ohlasy písní slezských

Moravské lidové písně

Jan Málek: Cantica Davidis

Jiří Matys: Co říká mateřidouška dětem *

Věroslav Neumann: V Čechách

Josef Páleníček: Rybník u dvou sluncí *

Jiří Pauer: Zpívám si já, zpívám

Ryby a koníci *

Klement Slavický: Ptačí rok *

Děti, radost a zpěv

Luboš Sluka: Radosti není nikdy dost *

Jiří Srnka: Dětský rok *

Jiří Sternwald: Rok na vsi

Zdeněk Šesták: Kdež ta ruože prokvitá *

Vychádzalo sunečko

Zvěstování jara

Jiří Teml: Ptačí rozhlásek *

Malá vodní hudba *

Žalm 136 *

Šest písniček ze studánky

Václav Trojan: Malá fantazie na národní písně *

České pastorely

Špalíček

Slezské spěvanky

Antonín Tučapský: Sonoris vocibus

Další čeští skladatelé

(* novodobá premiéra)

Josef Bohuslav Foerster: Tři sbory

Pět sborů

Karel Václav Holan Rovenský (úpr. Jiří Berkovec): Kaple královská

Leoš Janáček: Říkadla

Lidová nokturna

Bohuslav Martinů: Petrklíč

Otvírání studánek

Špalíček

Česká říkadla

Josef Mysliveček: Offertorium de beatae Matre *

Barbare stelle ingratae *

Di tua brazia, o Signore *

Salve Regina *

Vítězslav Novák: Máj

Jan Křtitel Vaňhal: Dětské písně *

Stabat mater *

Světoví skladatelé

Béla Bartók: Pět dětských sborů

Johannes Brahms: Ave Maria

Der 13. Psalm

Benjamin Britten: Psalm 150

Missa brevis

Children's Crusade

Rejoice in the Lamb

Gabriel Fauré: Messe basse

Charles Gounod: Messe breve in C

Antonio Lotti: Laudate pueri

Felix Mendelssohn-Bartholdy: Laudate pueri

Výběr motet skladatelů 16. a 17. století

Giovanni Battista Pergolesi: Stabat mater

Francis Poulenc: Litanie a la Vierge Noire

Franz Schubert: Psalm 23

Giuseppe Verdi: Laudi alla vergine Maria

Vánoční repertoár

Benjamin Britten: Ceremony of Carols

Jaroslav Doubrava: Pastýřská půlnoční

Jan Frank Fischer: Narodil se

Jan Hanuš: Malá vánoční kantáta

Ivan Kurz: Vánoční zpěvy a koledy

Otmar Mácha: Ó dej nám, Pane, večer veselý

Adam Michna z Otradovic (úpr. Jiří Berkovec): Vánoční muzika

Pastorely českých kantorů

Jan Jakub Ryba: Šest chvalozpěvů

Pastorely

Česká mše vánoční

Jan Seidel: Zpěvy betlémské

Luboš Sluka: Čekání na Ježíška

Jiří Teml: Splnilo se Písmo svaté

Svatá noc

Gloria in excelsis Deo

Koledníci

Scénická sborově – taneční pásma

Otmar Mácha: Slavnosti jara

Ó dej nám, Pane, večer veselý

Dětské opery

Otmar Mácha: Zvířátka a loupežníci

Jiří Těml: Císařovy nové šaty *

Kocour v botách *

Václav Trojan: Broučci

(<http://www.kuhnata.cz>, 10. 4. 2012)

Příloha 3 Výběr z diskografie Kühnova dětského sboru

LP desky:

Česká filharmonie dětem – Benjamin Britten: Průvodce mladého člověka orchestrem, J. Hanuš: Podzim z českého roku (Panton)

Česká filharmonie dětem – Otakar Jeremiáš: 2. směs národních písní (Panton) Jan Seidel: Zpěvy betlémské (Supraphon)

Česká filharmonie dětem – Jiří Sternwald: Písně a říkanky, V. Kalabis: Tři dětské sbory na text V. Čtvrťka, F. Škvor: Dětské sbory (Panton)

Česká filharmonie dětem – Václav Trojan: Špalíček, O. Jeremiáš: III. směs národních písní (Panton)

České pastorely (Supraphon)

Duhová kulička – KDS, Václav Hybš se svým orchestrem (Supraphon)

Jiří Dvořáček: Jarní hrátky (Panton)

Antonín Dvořák: Rekviem (Supraphon)

Antonín Dvořák: Stabat mater (Supraphon)

Svatopluk Havelka: Poggii Florentini ad Leonardum Aretinum Epistola de M. Hieronymi de Praga supplicio (Panton)

Arthur Honegger: Jana z Arku (Supraphon)

Arthur Honegger: Král David (Supraphon)

Arthur Honegger: Vánoční kantáta (Supraphon)

Otakar Jeremiáš: I. směs národních písní (Supraphon)

- Ivo Jirásek:** Stabat mater (Supraphon)
- Viktor Kalabis:** Tři dětské sbory (Panton)
- Václav Kučera:** Maluje malíř (Panton)
- Václav Lídí:** Rozhovor (Panton)
- Gustav Mahler:** Symfonie č. 3 (Supraphon)
- Gustav Mahler:** Symfonie č. 8 (Supraphon)
- Malá sváteční hudba** – Václav Hybš a jeho hosté (Supraphon)
- Bohuslav Martinů:** Kytice (Panton)
- Bohuslav Martinů:** Otvírání studánek (Supraphon)
- Nejstarší památky české hudby** (Supraphon)
- Josef Páleníček:** Rybník dvou sluncí (Panton)
- Jakub Jan Ryba:** Pastorely (Supraphon)
- Ervín Schulhoff:** Komunistický manifest (Supraphon)
- Jiří Srnka:** Dětský rok, Petr Eben: Zelená se snítka (Supraphon)
- Jiří Sternwald:** Písně a říkadla Českého roku (Panton)
- František Škvor:** Dětské písně (Supraphon)
- Václav Trojan:** Princ Bajaja, Špalíček (Supraphon + dtto Panton, 1983)
- 79** – Ivan Kurz: Létající koberec (Supraphon)
- 82** – Milan Báčorek: Malá noční hudba (Supraphon)
- 84** – Zdeněk Šesták: Kdež ta ruože prokvítá

84 – Jan Seidel: Lepší svět (Supraphon)

85 – Milan Báčorek: Omluvenky pro žáky poškoláky
(Panton)

Vůně jehličí – KDS, Václav Hybš se svým orchestrem (Supraphon)

CD:

Miloš Bok a Jaroslav Pelikán: Missa Brevis Es dur / Koncert pro hoboj (1999)

Čas radosti, veselosti (České vánoční písně a koledy, 1995)

Dětské písně českých skladatelů 18. a 19. století, Soudobá česká duchovní tvorba (2003)

CD 1:

Jakub Jan Ryba: Dar pilné mládeži, Spi, má zlatá

František Xaver Dušek: Dětské písně

Jan Theobald Held: Sebrání písní českých

Jan Křtitel Vaňhal: Dětské písně

Pavel Vranický: Kánony

Heřman Skřivan: Dětský věk

Václav Jan Tomášek: Karel už je zase tady

František Škroup: Blahopřání

Václav Vincenc Mašek: Dětské písně

Josef Vorel: Na basu

CD 2:

Petr Eben: Missa adventu set quadragesimae

Milan Slavický: Regina coeli

Jan Hanuš: Magnificat

Zdeněk Lukáš: Missa brevis

Jiří Teml: Žalm 136

Ivan Kurz: Stabat mater

Otmar Mácha: Hymnus

Europê s Christmas (Pony Canyon, 1996)

Fêtes traditionnelles (CIME, 1991)

Svatopluk Havelka: Poggii Florentini ad Leonardum Aretinum Epistola de M.

Hieronymi de Praga supplicio (Panton, 1990)

Heidenröslein (Pony Canyon, 1996)

Franz Schubert: Heidenröslein, Der Lindenbaum

Antonín Dvořák: Čtyři duety

Johannes Brahms: Wiegenlied

Josef Mysliveček: Notturna

Felix Mendelssohn-Bartholdy: Venetianiches Gondellied, Laudate Puerri

Wolfgang Amadeus Mozart: Ave verum corpus, Agnus dei z Korunovační mše

Antonín Dvořák: Wiegenlied

Johannes Brahms: Ave Maria

Antonín Dvořák: Moravské dvojzpěvy: Prsten, Zajatá

Petr Iljič Čajkovskij: Květinový valčík

Antonín Dvořák: Když mne stará matka

Bedřich Smetana: Vltava

Humoreska (Octavia Records, 2007)

Lukáš Hurník: Quis credidit?

Christmas Carols (Vánoční zpěvy z kancionálů 16. a 17. století, 1995)

Kubelík diriguje Kubelíka (Supraphon, 1994)

Orphikon (Symfonie o třech větvích)

Kantáta beze slov

Invence a interludia pro dětský sbor, 4 hoboje a 4 trubky (ve všech starých tóninách)

Ladislav Kubík: Modrý pták (CIME)

Kuřátka s Dádou – Dáda Patrasová (1997)

Gustav Mahler: Symfonie č. 3

Wolfgang Amadeus Mozart: Rekviem (2000)

Narodil se Kristus Pán (Lupulus)

Philharmonischer Kinderchor Prag (Karlsruhe, 2004)

Pohádkový svět (1997)

Prague Philharmonic Children's Choir On the Roads (Studio Fontana)

Sergej Prokofjev: Ivan Hrozný (1998)

Jakub Jan Ryba: Česká mše vánoční, Koledy (1987)

Jan Seidel: Zpěvy betlémské (Supraphon)

**University of Milwaukee – Prague Philharmonic Children's Choir's
Highlights of the 1998**

Neils LaCour: Hodie Christus Natus Est

John Paradowski: Improvisation

Lili Boulanger: Psaume 24

Benjamin Britten: Rejoice in the Lamb

We Bring You Tidings of Yoy (z Benešovského kancionálu)

Adam Michna z Otradovic: Friendship of Angels

Giovanni Domenico de Nola: Canzon Villanesca

Orlando di Lasso: Echo

Giovanni Gastoldi: Amor Vittorioso

Ivan Kurz: Precatio

Joël Blahnik: Hosanna

Bedřich Smetana: Tři sbory

Josef Bohuslav Foerster: Studánka

Ilja Hurník: Studánka

Otmar Mácha: Teče voda

Otmar Mácha: Hoj, hura, hoj, Tancuj, tancuj

Vánoční čas – Marie Rottrová (1997)

Vánoční zpěvy literátského bratrstva

Jan Křtitel Vaňhal: Stabat mater (1991)

Andrew Lloyd Webber: Evita (1998)

(POKORA, M. Krásná je modrá obloha. Kronika Kühnova dětského sboru 1932-2007. 1. vyd. Praha : KDS, 2007, s. 157-159)

Příloha 4 Fotografie

Prof. Jiří Chvála

Petr Louženský

Tereza Bystřická

autor fotografie: Karel Šuster (poskytlo vedení KDS)

Michaela Bartlová

Zdeňka Erlebachová

Eliška Hrubá –Toperczerová

Stanislava Jirků

Světlana Tvrzická

Kühňátka

Přípravná oddělení

Přípravná oddělení

Koncert k 80. výročí KDS 14. 4. 2012

Koncert k 80. výročí KDS 14. 4. 2012